

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2010. szeptember 13.*

A T-415/05., T-416/05. és T-423/05. sz. egyesített ügyekben,

a **Görög Köztársaság** (képviselek: A. Samoni-Rantou és P. Mylonopoulos, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek a T-415/05. sz. ügyben,

az **Olympiakes Aerogrammes AE** (székhelye: Kallithéa [Görögország], képviseli: V. Christianos ügyvéd)

felperesnek a T-416/05. sz. ügyben,

az **Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE** (székhelye: Athén [Görögország], képviselik: P. Anestis, S. Mavroghenis ügyvédek, S. Jordan, M. T. Soames solicitors és D. Geradin ügyvéd)

felperesnek a T-423/05. sz. ügyben

* Az eljárás nyelve: görög.

az **Európai Bizottság** (képviselik: D. Triantafyllou és T. Scharf, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

támogatja:

az **Aeroporia Aigaiou Aeroporiki AE** (székhelye: Athén, képviselik: N. Keramidas, továbbá a T-416/05. sz. ügyben N. Korogiannakis, I. Dryllerakis és E. Dryllerakis ügyvédek)

beavatkozó a T-416/05. és T-423/05. sz. ügyekben,

az Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE javára nyújtott állami támogatásokról szóló, 2005. szeptember 14-i C(2005) 2706 végleges bizottsági határozat (a C 11/2004. [ex NN 4/2003.] sz. ügy – Olympiaki Aeroporia – Szerkezetátalakítás és privatizáció) megsemmisítése iránti kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (hatodik tanács),

tagjai: M. Jaeger, elnök, A. W.H. Meij (előadó) és L. Truchot bírák,

hivatalvezető: K. Pocheć tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. június 14-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

- 1 2005. szeptember 14-én a Bizottság elfogadta az Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE javára nyújtott állami támogatásokról szóló C(2005) 2706 végleges bizottsági határozatot (a C 11/2004. [ex NN 4/2003.] sz. ügy – Olympiaki Aeroporia – Szerkezetátalakítás és privatizáció) (a továbbiakban: megtámadott határozat).
- 2 A teljes mértékben állami tulajdonban álló, 2003 decemberétől az Olympiaki Aeroporia Ypiresies (Olympic Airways Services) nevet viselő Olympiaki Aeroporia (Olympic Airways) légitársaság (a továbbiakban: OA) privatizációjának megkönnyítése érdekében a 2668/1998. sz. törvény módosításáról, a 2002/39/EK irányelvvel való

harmonizációról, a görög posta szervezetéről és egyéb rendelkezésekről szóló, 2003. szeptember 9-i 3185/2003. sz. törvénynek (FEK A 229/26.9.2003, a továbbiakban: 3185/2003. sz. törvény) „Az Olympiaki Aeroporia csoport átalakítása” című 27. cikke többek között előírta, hogy „az Olympiaki Aeroporia csoporthoz tartozó társaságok légitársaságokhoz kapcsolódó ágazatukból, igazgatóságukból vagy részlegükből szétválással, valamint a csoport már egy létező társaságával való egyesüléssel, vagy az egyik ilyen társaságba való beolvadással alakulnak át”.

- 3 A 3185/2003. sz. törvény 27. cikkének alkalmazásában az OA, és leányvállalata, az Olympiaki Aeroploia AE (Olympic Aviation) repülési tevékenységeit szétválasztották, és „egyesüléssel” az OA egy másik leányvállalatához, a Makedonikes Aerogrammes AE (Macedonian Airways) társasághoz csoportosították át, amely az Olympiakes Aerogrammes AE (Olympic Airlines, a továbbiakban: NOA) megnevezést kapta. Az ügy irataiból kitűnik, illetve a tárgyaláson a felek is megerősítették, hogy az új NOA légitársaság 2003. december 11-én alakult meg, és 2003. december 12-én kezdte meg tevékenységét. Ebben az időpontban az OA megszüntette repülési tevékenységét, és megtartotta a földi kiszolgálási, karbantartási és képzési tevékenységeket. Az új NOA légitársaság tőkéjének egésze közvetlenül a Görög Köztársaságtól származott.
- 4 Az OA gazdasági helyzete és az e társaságnak, valamint az új NOA légitársaságnak juttatott állami támogatások a Bizottság több határozatának tárgyát képezték.

A 2003/372/EK határozat

- 5 2002. december 11-én a Bizottság elfogadta a Görögország által az Olympic Airways társaságnak nyújtott támogatásról szóló 2003/372/EK bizottsági határozatot (HL 2003. L 132., 1. o.; a továbbiakban: 2002. december 11-i határozat), amelyben

a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította az OA-nak 1994-ben, 1998-ban és 2000-ben nyújtott szerkezetátalakítási támogatásokat, illetve az új, jogellenes támogatásokat. A szerkezetátalakítási támogatások kapcsán e határozat többek között azon a megállapításon alapult, amely szerint az OA 1998. évi, a társaság közép- és hosszú távú életképességének helyreállítását célzó szerkezetátalakítási terve célkitűzéseinek többsége nem teljesült, valamint nem tartották teljes mértékben be azokat a feltételeket, amelyeket a jóváhagyó határozatok írtak elő. A 2002. december 11-i határozat 3. cikke értelmében a Görög Köztársaságot felhívták a kiutalt szerkezetátalakítási támogatások egy részének, 41 millió euró összegnek, valamint a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított új, jogellenes támogatásoknak a visszatéríttetésére.

- 6 A 2002. december 11-i határozat 1. cikke első bekezdésének b) pontja kimondta, hogy a szerkezetátalakítási támogatás, amelyet a Görög Köztársaság az OA számára új repülőgépek vásárlása és az új spatái (Görögország) repülőtérre való költözéséhez szükséges beruházások érdekében 378 millió USA-dollárig (USD) terjedő új hitelgaranciák formájában nyújtott, a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősült.
- 7 A Bíróság a C-415/03. sz., Görögország kontra Bizottság ügyben 2005. május 12-én hozott ítéletében (EBHT 2005., I-3875. o.; a továbbiakban: 2005. május 12-i ítélet) megállapította, hogy a Görög Köztársaság nem teljesítette a 2002. december 11-i határozat 3. cikkéből eredő kötelezettségeit, mivel nem tette meg az előírt határidőn belül a közös piaccal összeegyeztethetetlennek ítélt támogatások – kivéve a társadalombiztosítás nemzeti rendszerének (IKA) járulékaira vonatkozó támogatások – visszafizetéséhez szükséges valamennyi intézkedést az említett határozat 3. cikkének megfelelően.
- 8 Ebben az ítéletben (32–34. pont) a Bíróság többek között figyelembe vette azt a tényt, hogy a Bizottság által nyújtott és a görög kormány által nem cáfolt információkból az következett, hogy a Görög Köztársaság az OA leginkább jövedelmező eszközeit

minden adósságtól mentesen a NOA-ra ruházta át, amely szintén ezen tagállam tulajdonában állt, és amely különleges védelmet élvezett a hitelezőkkel szemben, eltérve az általános jog rendelkezéseitől és a kereskedelmi jogi kötelezettségektől. A Bíróság többek között megállapította, hogy e jogi megoldás a nemzeti jog szerint lehetetlenné tette az odaítélt támogatások visszatéríttetését és akadályozta a 2002. december 11-i határozat hatékony végrehajtását, valamint a támogatások behajtását.

- 9 Az OA által a 2002. szeptember 11-i határozattal szemben benyújtott megsemmisítés iránti kereset alapján a Törvényszék a T-68/03. sz., Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletében (EBHT 2007., II-2911. o.) részlegesen megsemmisítette ezt a határozatot, annak egyrészt az OA részéről az athéni nemzetközi repülőtérnek (AIA) járó repülőtéri illetékek tartós nem fizetésének türéseire vonatkozó, illetve másrészt az üzemanyag és a pótalkatrészek után fizetendő hozzáadottérték-adó tartós nem fizetésének türéseire vonatkozó részében. A keresetet az egyéb új, jogellenes támogatások, illetve a szerkezetátalakítási támogatások tekintetében elutasította.
- 10 Mivel úgy vélte, hogy a Görög Köztársaság nem fogadta el a 2005. május 12-i ítélet végrehajtásához szükséges intézkedéseket, a Bizottság az EK 228. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet nyújtott be. A Bíróság a C-369/07. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2009. július 7-én hozott ítéletében (EBHT 2009., I-5703. o., 68., 72., 108., 143. és 145. pont) elismerte, hogy főszabály szerint a beszámítási ügylet, amennyiben azt a nemzeti jogrend írja elő valamely kötelezettséget kiegyenlítő mechanizmusként, megfelelő eszköze lehet az állami támogatás visszatéríttetésének. Emellett kimondta, hogy az állami támogatásokra vonatkozó közösségi rendelkezések alkalmazásának sérelme nélkül ennél fogva meg kellett állapítani, hogy a kötelezettségszegési eljárás szempontjából a Görög Köztársaság bizonyította az OA javára 601 289 003 euró összegű, a 2006. szeptember 6-án hozott választottbírói ítéletből eredő követelés fennállását, amely szerint a Görög Köztársaságnak meghatározott összegű kártérítést kellett fizetnie az OA-nak. Bár ez az összeg egyértelműen meghaladta a 2002. december 11-i határozat végrehajtása során

visszatérítettendő állami támogatások teljes összegét, a Bíróság úgy vélte, hogy a Görög Köztársaság az e határozat által célzott új, jogellenes támogatások tekintetében nem bizonyította a jog által megkívánt módon, hogy e támogatásokat visszatérítették. Ennek következtében a Bíróság e tekintetben kényszerítő bírság és átalányösszeg halmozott kiszabásáról döntött.

A megtámadott határozat

- 11 2003. március 3-i levelükben a görög hatóságok tájékoztatták a Bizottságot az OA privatizációs eljárásának állásáról. A 2003. év során e hatóságok és a Bizottság több levelet váltottak az OA légitársaság szerkezetátalakításával kapcsolatban, annak privatizációja érdekében.

- 12 Az esetleges állami támogatásokra vonatkozó formális bejelentés hiányában a Bizottság 2003. szeptember 8-án elfogadott egy határozatot, amely arra kötelezte a Görög Köztársaságot, hogy minden szükséges tájékoztatást adjon meg a Bizottságnak az OA légitársaság szerkezetátalakításához és privatizációjához kapcsolódó, potenciálisan állami támogatást tartalmazó intézkedések EK 87. cikk szempontjából való vizsgálata érdekében.

- 13 2003. szeptember 25-én egy versenytárs légitársaság, az Aeroporia Aigaiou Aeroporiki AE (Aegean Airlines, a továbbiakban: Aeroporia Aigaiou vagy beavatkozó) panaszt terjesztett a Bizottság elé az OA privatizációs eljárásával kapcsolatban.

- 14 2003. szeptember 29-i levelükben a görög hatóságok megküldték a Bizottságnak a 3185/2003. sz. törvényt, valamint az információnyújtási rendelkezésre adott válaszu-
kat. 2003. október 31-i levelében a Bizottság jelezte a görög hatóságoknak, hogy bizo-
nyos számú információ még mindig hiányzik.
- 15 2003. december 15-én kelt levelében a Bizottság megismételte az információkérést.
A Görög Köztársaság ezeket az információkat 2003. december 18-i és 19-i levelében
adta meg. 2004. január 15-i levelében a Bizottság kiegészítő információkat kért a gö-
rög hatóságoktól, amelyek két, 2004. január 15-én és 16-án kelt levélben válaszoltak.
- 16 2004. március 16-i határozatával (HL C 192., 2. o.) a Bizottság megindította az
EK 88. cikk (2) bekezdésében meghatározott hivatalos vizsgálati eljárást az Olympic
Airways szerkezetátalakításához és privatizációjához kapcsolódó, a Görög Köztársas-
ság által az OA és a NOA vonatkozásában a 2002. december 11-i határozat elfogadá-
sát követően alkalmazott intézkedések tekintetében.
- 17 E határozatban a Bizottság többek között rámutatott, hogy az OA, az Olympic Air-
ways repülési tevékenységeinek szétválásával és azoknak az új NOA társaságba való
átcsoportosításával megszűntette a légitársaságok tevékenységeinek biztosítását, és
tovább folytatta a földi kiszolgálási, karbantartási és képzési szolgáltatások nyújtá-
sát. Jelezte, hogy a görög hatóságok ebben a szakaszban nem kezdeményezték az OA
felszámolását, annak ellenére, hogy a saját tőke szintje két egymást követő évben is
negatív volt. A görög hatóságok szerint ugyanis a 2003 decemberében elindított szer-
kezetátalakítási folyamatnak négy-öt évig kellene tartania, és az lehetővé tenné az OA

adósságai jelentős részének megszüntetését, a társaságot pedig csak akkor szüntetnék meg, ha valamennyi részlegét, illetve egyéb eszközeit, így az épületeket, berendezéseket, már nem repülő repülőgépeket és egyéb anyagokat értékesítették.

- 18 A Bizottság 2004. március 16-i határozatában úgy vélte, hogy az OA javára fennálló bizonyos előnyök a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásoknak minősülnek. Azt is hangsúlyozta, hogy az új NOA légitársaság előnyt szerzett az Olympic Airways csoport repülési tevékenységi ágazata eszközeinek átruházása során, jelentős passzívumot hagyva az OA-ra, valamint hogy az OA hitelezői nem tudtak fellépni a NOA-val szemben. Végül a Bizottság azt állította, hogy az így megindított vizsgálati eljárás keretében „abból az elvből [indult ki], hogy a csoporthoz tartozó valamennyi társaság – beleértve a [NOA-t] is – egy vállalkozást alkotott”.
- 19 2004. június 11-i levelében a Görög Köztársaság továbbította a Bizottságnak a 2004. március 16-i határozatra vonatkozó észrevételeit.
- 20 Az Aeroporia Aigaiou az említett határozatnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történt közzétételét követően az érdekelt harmadik felek részére megjelölt határidőn belül előterjesztette észrevételeit.
- 21 2004. október 11-i levelében a Bizottság tájékoztatta a Görög Köztársaságot, hogy az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 11. cikkének (1) bekezdésével összhangban olyan határozatot szándékozik hozni, amely megköveteli Görögországtól a jogellenes támogatás nyújtásának felfüggesztését, amíg nem lehet határozatot hozni a támogatás összeegyeztethetőségéről.

- 22 E választ követően a görög hatóságok rendszeresen, levelek, illetve találkozók révén tájékoztatták a Bizottságot a NOA és az OA privatizációs eljárásának alakulásáról.
- 23 2005. május 9-e és 26-a között a Moore Stephens tanácsadó iroda a Bizottság kérésére vizsgálatot folytatott az OA és a NOA helyiségeiben. 2005. július 19-én kelt jelentése a „Az Olympic Airways/Olympic Airlines csoport szerkezetátalakításával és privatizációjával kapcsolatos vizsgálat” címet viseli. E jelentésből kitűnik, hogy a vizsgálat többek között azokra a kérdésekre keresett választ, hogy az Olympic Airways csoport szerkezetátalakítása és a NOA megalakítása nem képezett-e olyan jogi megállapodást, amelynek célja az eszközök és a tevékenységek átruházása egy új jogi személyre, az adósságoknak a korábbi jogi személynél tartásával, és hogy az OA és a NOA a szerkezetátalakítást követően részesült-e közvetlen vagy közvetett állami támogatásban.
- 24 2005. szeptember 14-én a Bizottság elfogadta a megtámadott határozatot, megállapítva, hogy állami támogatást nyújtottak a NOA-nak, az e társaságnak az OA vagy a Görög Köztársaság által bérletbe adott bérelt repülőgépek után fizetett bérleti díjak formájában, amelyek alacsonyabbak voltak, mint az utóbbiak által a főbérleti szerződések alapján fizetett díjak (a megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdése). Ezenkívül a Bizottság e határozatban megállapította, hogy az állam három támogatási kategóriát alkalmazott az OA javára. Az első a szétválás során a repülési tevékenységi ágazathoz kapcsolódó, a NOA-ra átruházott eszközök értéke állítólagosan túlbecsült összegének az OA részére való előzetes megfizetésére vonatkozik (a megtámadott határozat 1. cikkének (2) bekezdése). A második támogatási kategória az volt, hogy az OA részére 8,2 millió euró összeget fizettek ki, valamint olyan állami garanciákat alakítottak ki, amelyekre vonatkozott a 2002. szeptember 11-i határozat, és amelyeket módosítottak (a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdése). Végül a harmadik kategóriát az jelentette, hogy a görög hatóságok túrték, hogy az OA nem fizette meg adótartozásait, valamint társadalombiztosítási járulékait (a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdése).

25 A megtámadott határozat rendelkező részének szövegezése a következő:

1. cikk

(1) Az, hogy [az OA] és a [a Görög Köztársaság] olyan bérleti díjakat fogadott el [a NOA-nak] albérletbe adott repülőgépekért, amelyek alacsonyabbak voltak a főbérleti díjak összegénél, és 2004-ben körülbelül 37 millió euró veszteséget okoztak, 2005 májusáig pedig körülbelül 2,75 millió euró veszteséget, jogellenes állami támogatást valósít meg [a NOA] javára, amely összeegyeztethetetlen a Szerződéssel.

(2) A [Görög Köztársaság] olyan jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást nyújtott az [OA-nak], amelynek összege megfelel a [NOA] eszközei túlértékelésének az utóbbi létrehozásának időpontjában. E támogatás összegét a Bizottság ideiglenesen körülbelül 91,5 millió euró összegre becsüli.

(3) Az, hogy [a Görög Köztársaság] 2004 májusa és 2005 márciusa között összesen körülbelül 8 millió euró összeget juttatott [az OA-nak], valamint hogy emellett [a Görög Köztársaság] kifizette a bankkölcsönök, illetve haszonbérletek részleteit [az OA] helyett, mivel e kifizetések nem a [2002. december 11-i határozat] 1. cikke [első bekezdésének] b) pontjában szereplő biztosítékok, illetve az ahhoz kapcsolódó feltételek pusztá végrehajtását jelentették, jogellenes állami támogatást valósít meg [az OA] javára, amely összeegyeztethetetlen a Szerződéssel.

(4) Az, hogy [a Görög Köztársaság] folyamatosan túrta, hogy [az OA] 2002 decemбере és 2004 decemбере között ne fizessen meg körülbelül 354 millió euró összegű, az államnak járó adót, illetve társadalombiztosítási járulékot, jogellenes állami támogatást valósít meg [az OA] javára, amely összeegyeztethetetlen a Szerződéssel.

2. cikk

(1) A [Görög Köztársaság] behajtja az 1. cikkben említett támogatásokat a kedvezményezettektől.

(2) A támogatásokat haladéktalanul és a nemzeti jogszabályokban előírt eljárásoknak megfelelően kell visszatéríttetni, amennyiben ezen eljárások lehetővé teszik a határozat azonnali és hatékony végrehajtását. A visszatérítendő összegek magukban foglalják a támogatás rendelkezésre bocsátásától az annak visszatérítéséig járó kamatokat. A kamatokat a regionális támogatások nettó támogatástartalmának kiszámítására használt referencia-kamatláb alapján kell kiszámítani.

3. cikk

A [Görög Köztársaság] haladéktalanul felfüggeszti bármilyen további támogatás nyújtását az [OA] és a [NOA] részére.

4. cikk

A [Görög Köztársaság] a jelen határozatról való értesítés időpontjától számított két hónapos határidőn belül tájékoztatja a Bizottságot a 2. és 3. cikk alapján elfogadott intézkedésekről.”

- 26 A megtámadott határozatot 2005. szeptember 15-én közzölték a Görög Köztársasággal.
- 27 A C-419/06. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletében (az EBHT-ban nem tették közzé) a Bíróság, amelyhez a Bizottság az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján fordult, megállapította, hogy a Görög Köztársaság – mivel nem fogadta el az előírt határidőn belül azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megszüntesse, illetve visszatérítse a megtámadott határozattal jogellenesnek és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatásokat – nem teljesítette a megtámadott határozat 2–4. cikkéből eredő kötelezettségeit.

Az eljárás és a felek kérelmei

- 28 A Törvényszék Hivatalához 2005. november 25-én benyújtott keresetleveleikkel a Görög Köztársaság, valamint a NOA és az OA előterjesztették a jelen kereseteket.
- 29 A felperes a T-416/05. sz. ügyben a Törvényszék Hivatalához 2006. február 4-én benyújtott külön beadványával a megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő támogatások tekintetében kérte a határozat 2. cikke végrehajtásának felfüggesztését. A T-416/05. R. sz., Olympiakes Aerogrammes kontra Bizottság ügyben 2006. június 26-án hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék elnöke elutasította e kérelmet.
- 30 A felperes a T-423/05. sz. ügyben a Törvényszék Hivatalához 2006. június 19-én benyújtott külön beadványával a megtámadott határozat 1. cikkének (2)–(4) bekezdésében szereplő támogatások tekintetében kérte a határozat 2. cikke végrehajtásának felfüggesztését. A T-423/05. R. sz., Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság

ügyben 2007. január 29-én hozott végzésében (az EBHT-ban nem tették közzé) a Törvényszék elnöke elutasította ezt a kérelmet.

- 31 Mivel módosult a Törvényszék tanácsainak összetétele, az előadó bírót a hatodik tanácsba osztották be, következésképpen a jelen ügyeket e tanács elé utalták.
- 32 A T-416/05. sz. ügyben a Törvényszék Hivatalához 2006. augusztus 16-án benyújtott kérelmével a felperes a Törvényszék eljárási szabályzata 48. cikke 2. §-ának első és második bekezdése alapján a Bizottság által a viszonzásban hivatkozott állítólagos új jogalapok elfogadhatatlanságára hivatkozott. Azt kérte, hogy a Törvényszék nyilvánítsa elfogadhatatlannak e jogalapokat, másodlagosan pedig azt, hogy további határidőt állapítson meg számára az azokra való válaszadás céljából. A Bizottság benyújtotta az említett kérelemmel kapcsolatos, írásbeli észrevételeit.
- 33 A T-416/05. sz. ügyben a Törvényszék Hivatalához 2006. május 2-án benyújtott beadványával az Aeroporia Aigaiou kérte, hogy engedélyezzék számára az ügybe való beavatkozást a Bizottság kérelmének támogatása érdekében.
- 34 2006. július 14-i beadványával a NOA kérte a beavatkozás iránti kérelem elutasítását. Az ugyanezen a napon benyújtott külön beadványában az ügy Aeroporia Aigaiouval szembeni bizalmas kezelését kérte a megtámadott határozat egésze tekintetében, addig, amíg a határozat nem bizalmas változatát nem teszik közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, illetve bizonyos, a keresetben, a válaszban és azok mellékleteiben szereplő adatok tekintetében.

- 35 A 2008. június 6-i végzéssel a hatodik tanács elnöke megengedte az Aeroporia Aigaiou beavatkozását a Bizottság kérelmének támogatására. E végzés előírta, hogy az eljárási szabályzat 116. cikke 2. §-a rendelkezéseinek megfelelően közöljék a beavatkozóval az eljárási iratok nem bizalmas változatát, valamint határidőt állapított meg a beavatkozási beadvány benyújtására, azzal, hogy az adott esetben később kiegészíthető a bizalmas kezelés iránti kérelem megalapozottságáról szóló határozat függvényében.
- 36 A Törvényszék Hivatalához 2008. június 25-én benyújtott beadványával a beavatkozó vitatta a NOA által benyújtott bizalmas kezelés iránti kérelmet. Kérve valamennyi eljárási irat vele való közlését, a beavatkozó jelezte, hogy szándékában áll beavatkozási beadványt benyújtani a vele közölt iratok nem bizalmas változatai alapján. A beavatkozási beadványt 2008. július 22-én nyújtották be.
- 37 A T-416/05. sz. ügyben a Törvényszék Hivatalához 2010. március 8-án benyújtott, a Törvényszék által az adatok bizalmas kezelése iránti kérelmével kapcsolatos kérdésekre választ adó levelével a felperes elállt e kérelmétől, mivel a privatizációs eljárás eredményeként sajátos felszámolási szabályozás hatálya alá került, üzleti tevékenysége pedig megszűnt. A beavatkozót felkérték, hogy terjessze elő kiegészítő észrevételeit.
- 38 A T-423/05. sz. ügyben a Törvényszék Hivatalához 2006. május 17-én benyújtott beadványával az Aeroporia Aigaiou kérte az ügybe való beavatkozást a Bizottság kérelmeinek támogatására. 2006. július 28-i beadványában a felperes kérte e beavatkozási kérelem elutasítását. Az ugyanezen a napon benyújtott külön beadványában az ügy Aeroporia Aigaiouval szembeni bizalmas kezelését kérte.

39 A 2008. június 6-án kelt végzéssel a hatodik tanács elnöke megengedte az Aeroporia Aigaiou beavatkozását a Bizottság kérelmeinek támogatására a T-423/05. sz. ügyben. E végzés előírta, hogy az eljárási szabályzat 116. cikke 6. §-a rendelkezéseinek megfelelően kellő időben közölnék a beavatkozóval a tárgyalásról készített jelentést, hogy esetleges észrevételeit elő tudja terjeszteni a tárgyalás során.

40 A T-423/05. sz. ügyben a Törvényszék Hivatalához 2010. május 10-én benyújtott, a Törvényszék által többek az adatok bizalmas kezelése iránti kérelmével kapcsolatos kérdésekre választ adó levelével a felperes elállt e kérelmétől, mivel a privatizációs eljárás eredményeként sajátos felszámolási szabályozás hatálya alá került.

41 A Törvényszék hatodik tanácsának elnöke az összes fél meghallgatását követően 2010. május 18-i végzésével a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából elrendelte a T-415/05., T-416/06. és a T-423/05. sz. ügyek egyesítését.

42 Tchipev bíró akadályoztatása miatt a Törvényszék elnöke a Törvényszék eljárási szabályzata 32. cikkének 3. §-a alapján úgy döntött, hogy a tanács létszámának kiegészítése érdekében részt vesz a jelen eljárásokban.

43 A T-415/05. sz. ügyben a felperes keresetében azt kéri, hogy a Törvényszék:

– teljesen vagy részlegesen semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

- 44 A T-416/05. sz. ügyben a felperes keresetében azt kéri, hogy a Törvényszék:
- semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikkének (1) és (4) bekezdését, illetve 2. cikkét az őt érintő részében;

  - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 45 A T-423/05. sz. ügyben a felperes keresetében azt kéri, hogy a Törvényszék:
- teljesen vagy részlegesen semmisítse meg a megtámadott határozatot, abban a részében, amely a neki juttatott támogatásokat érinti;

  - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 46 A T-416/05. és a T-423/05. sz. ügyben az Aeroporia Aigaiou által támogatott Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:
- utasítsa el a keresetet;

  - a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

- 47 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (hatodik tanács) úgy döntött, hogy előzetes bizonyításfelvétel elrendelése nélkül nyitja meg a szóbeli szakaszt. A pervezető intézkedések körében felhívták a feleket arra, hogy válaszoljanak a Törvényszék írásbeli kérdéseire, és nyújtsanak be bizonyos dokumentumokat. A felek e felhívásoknak eleget tettek.
- 48 A Törvényszék a 2010. június 14-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék kérdéseire adott válaszaikat.
- 49 A T-415/05. sz. ügyben a Görög Köztársaság, amely az ügy nagytanács elé utalását kérte, a tárgyaláson megerősítette, hogy e kérelmet visszavonta.

A jogkérdésről

A – A felperesek eljáráshoz fűződő érdekének elenyészéséről

1. A felek érvei

- 50 A Törvényszék egyik kérdésére adott írásbeli észrevételeiben a Bizottság vitatta, hogy a T-416/05. és a T-423/05. sz. ügy felpereseinek, a NOA-nak és az OA-nak az eljáráshoz fennálló érdeke fűződik, mivel azok a privatizációs eljárás eredményeként felszámolás alatt állnak.

- 51 A Bizottság azt is előadta, hogy a T-415/05. sz. ügyben a Görög Köztársaságnak már nincs az eljáráshoz fűződő igazolt érdeke, mivel a megtámadott határozatban szereplő támogatásokat visszatérítették.
- 52 E tekintetben a Bizottság kifejtette, hogy a Görög Köztársaság – a NOA és az OA egyedüli részvényese, és ha nem is egyedüli, de messze a legfontosabb hitelezője – érdekeit teljes mértékben kielégítette a jogvita tárgyát képező támogatások visszatérítése. A megtámadott határozat megsemmisítése tehát ehhez semmit nem tenne hozzá. Kiemelendő, hogy semmilyen körülmény alapján nem lehet úgy tekinteni, hogy azok után, hogy e társaságok visszafizették a Görög Köztársaság privilegizált követeléseit, más hitelezők esetleges követelései még teljesíthetők.
- 53 A Görög Köztársaság a tárgyaláson, illetve a NOA és az OA a Törvényszék kérdéseire adott írásbeli válaszaikban, illetve a tárgyaláson vitatták a Bizottság ezen érvelését. A tárgyaláson kiemelték többek között, hogy a személyzet követelései és a jelzőlog-követelések a rangsorban az állam követelései előtt szerepelnek.
- 54 Végül a T-416/05. és a T-423/05. sz. ügyben a beavatkozó a Törvényszék egy, a T-416/05. sz. ügyben feltett írásbeli kérdésére adott válaszában, illetve a fent említett két ügy tárgyalásán előadta, hogy továbbra is fennáll a beavatkozáshoz fűződő érdeke a Bizottság kérelmeinek támogatására, a felperes társaságok felszámolás alá kerülése következtében.

- 55 A NOA a Törvényszék egyik írásbeli kérdésére adott válaszában, valamint a tárgyaláson, illetve az OA a tárgyaláson vitatta, hogy az Aeroporia Aigaiounak fennállna ilyen érdeke a további beavatkozáshoz.

2. A Törvényszék álláspontja

- 56 A kereset elfogadhatóságának feltételei az eljárás folytatásának nélkülözhetetlen feltételei hiánya körébe tartoznak, amelyeket az Európai Unió bíróságai bármikor hivatalból vizsgálhatnak (lásd a Törvényszék T-228/00., T-229/00., T-242/00., T-243/00., T-245/00–T-248/00., T-250/00., T-252/00., T-256/00–T-259/00., T-265/00., T-267/00., T-268/00., T-271/00., T-274/00–T-276/00., T-281/00., T-287/00. és T-296/00. sz., Gruppo ormezzatoro del porto di Venezia és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. március 10-én hozott végzésének [EBHT 2005., II-787. o.] 22. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). A jelen ügyben a felek érvelésére tekintettel meg kell vizsgálni, hogy a felperesek a NOA és az OA felszámolás alá helyezését, illetve a szóban forgó támogatások visszatérítését követően fenntarthatják-e a keresetüket.
- 57 Először, ami a Görög Köztársaság által benyújtott kereset állítólagos elfogadhatatlanságát illeti (T-415/05. sz. ügy), hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 230. cikk határozott különbséget tesz a közösségi intézmények és a tagállamok megsemmisítés iránti kereset benyújtásához fűződő joga, illetve a természetes és jogi személyek ilyen joga között, mivel e cikk második bekezdése anélkül biztosítja bármely tagállam számára a jogot, hogy megsemmisítés iránti kereset révén vitassa a Bizottság határozatának jogszerűségét, hogy e jog gyakorlásának feltétele lenne az eljáráshoz fűződő érdek igazolása. Egy tagállamnak tehát keresete elfogadhatóságához nem kell bizonyítania, hogy a Bizottság általa megtámadott aktusa rá nézve joghatással bír. Ugyanakkor ahhoz, hogy a Bizottság aktusa megsemmisítés iránti kereset tárgya lehessen, joghatások kiváltását kell céloznia (a Bíróság C-208/99. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2001. november 27-én hozott végzésének [EBHT 2001., I-9183. o.] 22–24. pontja, lásd még ebben az értelemben a Törvényszék T-425/04., T-444/04., T-450/04. és T-456/04. sz., Franciaország és társai

kontra Bizottság egyesített ügyekben 2010. május 21-én hozott ítéletének [EBHT 2010., II-2099. o.] 118–120. pontját).

- 58 A jelen ügyben a megtámadott határozatban a Bizottság állami támogatásnak minősíti a NOA és az OA előnyére szolgáló, a jogvita tárgyát képező intézkedéseket, és azokat a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítja.
- 59 Ebből következik, hogy e határozat kötelező joghatásokat vált ki, és így megtámadható aktusnak minősül.
- 60 Ebből következően a Görög Köztársaság, amely többek között a jogvita tárgyát képező intézkedések állami támogatásnak minősítését vitatja, pusztán tagállami minőségében jogosult a megtámadott határozat ellen megsemmisítés iránti keresetet benyújtani, és pusztán e minőségénél fogva fenntarthatja e keresetet.
- 61 Másodszor, ami NOA (T-416/05. sz. ügy) és az OA (T-423/05. sz. ügy) eljáráshoz fűződő érdekének állítólagos hiányát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a felperes eljáráshoz fűződő érdekének a bírósági határozat meghozataláig fenn kell állnia. Abban az esetben ugyanis, ha a felperes az eljárás során később bekövetkezett esemény következtében a megtámadott aktus megsemmisítéséhez fűződő valamennyi személyes érdekét elvesztette, aminek folytán az aktus megsemmisítése önmagában nem alkalmas arra, hogy a felperes számára kedvező joghatásokat váltson ki, meg kell állapítani a kereset okafogyottá válását (a Törvényszék T-301/01. sz., Alitalia kontra Bizottság ügyben 2008. július 9-én hozott ítéletének

[EBHT 2008., II-1753. o.] 37. pontja és a T-42/06. sz., Gollnisch kontra Parlament ügyben hozott ítéletének [EBHT 2010., II-1135. o.] 61. pontja).

62 A jelen ügyben elegendő annyit megállapítani, hogy a felperes társaságok – amelyek a Törvényszék által feltette írásbeli kérdésekre adott válaszaikban jelezték, hogy a megtámadott határozatnak megfelelően teljes mértékben visszatérítették az állítólagos támogatásokat – joggal állítják, hogy személyes és fennálló érdekük fűződik a keresetük fenntartásához, mivel amennyiben a megtámadott határozatot megsemmisítik, a Görög Köztársaság köteles visszaszolgáltatni nekik a visszatérített összegeket, amelyek felszámolási mérlegük eszközei között jóváírhatók.

63 Ebből következik, hogy a jelen keresetek elfogadhatók.

64 Emellett a T-416/05. és a T-423/05. sz. ügyben azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy az Aeroporia Aigaiounak a Bíróság alapokmánya 40. cikkének második bekezdése értelmében megvan-e még a jogviták kimeneteléhez fűződő közvetlen és fennálló érdeke, elegendő arra emlékeztetni, hogy a fent hivatkozott Olympiakos Aeropogrammes kontra Bizottság ügyben hozott végzésben (28. pont) és a fent hivatkozott Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben hozott végzésben (23. pont) – amelyek elfogadták az Aeroporia Aigaiou beavatkozását a Bizottság kérelmeinek támogatására – az ilyen közvetlen és fennálló érdek meglétét azon az alapon ismerték el, hogy a beavatkozó egyrészt versenyhelyzetben volt az OA-val és a NOA-val, vagyis a megtámadott határozatban szereplő támogatások címzettjeivel, másrészt pedig aktívan részt vett abban a hivatalos vizsgálati eljárásban, amely a neki kedvező megtámadott határozat elfogadásához vezetett. Márpedig, ameddig a NOA és az OA esetében még felszámolás alá kerülésüket követően is elismerjük a határozat megsemmisítése iránti kérelemhez fűződő érdeket, addig az Aeroporia Aigaiou is megőrzi ehhez kapcsolódó érdekét arra, hogy a Bizottságot támogatva, beavatkozzon a határozat jogszerűségének védelmében, akár azért, hogy kártérítési igényekkel, illetve ezt követően esetleges

keresetekkel éljen, amelyek a neki kárt okozó támogatások jogellenes odaítélésére vonatkoznak a fent említett versenyidőszakban.

- 65 El kell tehát ismerni, hogy az Aeroporia Aigaiou beavatkozóként megőrizte a jelen jogviták kimeneteléhez fűződő érdekét.

B – Az ügy érdeméről

- 66 A felperesek vitatják a Bizottság megállapításait, első helyen azzal kapcsolatban, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából gazdasági folytonosság állt fenn az OA és a NOA között (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy), másodszer az állami támogatások NOA-nak való odaítélésével kapcsolatban (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy), harmadszer az állami támogatások OA-nak való odaítélésével kapcsolatban (T-415/05., T-416/05. és T-423/05 sz. ügy). Emellett negyedszer hivatkoznak arra, hogy megsértették a tagállam meghallgatáshoz való jogát (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy), ötödször az arányosság elvének megsértésére (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy), hatodszer pedig a *ne bis in idem* elve megsértésére (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy).
- 67 E különböző kifogások egymást követő vizsgálata előtt előzetesen ki kell emelni, hogy a T-416/05. sz. ügyben a felperes NOA utalt a Bizottság által hivatkozott állítólagos új jogalapok elfogadhatatlanságára (lásd a fenti 34. pontot). E jogalapok elfogadhatósága azon jogalapok vizsgálata keretében kerül értékelésre, amelyekhez kapcsolódnak (lásd az alábbi 116., 117., 128–131., 208. és 409. pontot).

1. *Annak figyelembevételéről, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából gazdasági folytonosság állt fenn az OA és a NOA között (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy)*

a) A felek érvei

- 68 Ami a szóban forgó támogatások haszonélvezőinek visszatéríttetés érdekében való azonosítását illeti, a Görög Köztársaság és a NOA vitatja a Bizottság azon megállapítását, amely szerint gazdasági folytonosság állt fenn az OA és a NOA között, mivel e megállapítást a megtámadott határozat 2. cikkével együttesen értelmezett 1. cikkének (4) bekezdésével kapcsolatban oly módon is lehetne értelmezni, hogy az az OA-ak a 2002. december 11-i határozat elfogadása és a szétválás között juttatott támogatások NOA-val való visszatéríttetését írja elő.
- 69 Először, a felperesek úgy vélik, hogy a megtámadott határozat rendelkező részében ilyen értelmű, egyértelmű és pontos visszatéríttetésre vonatkozó felszólítás hiányában az EK 88. cikkel és a 659/1999 rendelet 14. cikkével összhangban a NOA-val szemben semmilyen, e támogatások visszatéríttetésre irányuló kötelezettség nem következik e határozatból.
- 70 A Görög Köztársaság előadja, hogy a Bizottság pontatlansága, mind a megtámadott határozatban, mind beadványaiban – amelyek egyébként ellentmondásokat tartalmaznak – kérdésessé teszi, hogy milyen okokból és miért ilyen terjedelemben kellett szerepeltetni a megtámadott határozatban (a (178)–(183) preambulumbekzdés) a fent említett, a NOA és az OA között a támogatások visszatéríttetése szempontjából

történt jogutódlásra vonatkozó megállapítást, noha ellenkérelmében a Bizottság is elismeri, hogy e megállapítás kizárólag a 2002. december 11-i határozatra vonatkozik, és semmilyen jogkövetkezéssel nem jár a megtámadott határozatra nézve, továbbá maga is hivatkozik ezzel kapcsolatban az eljáráshoz fűződő érdekének a hiányára.

- 71 A jogbiztonság elvének megfelelően tehát elengedhetetlen annak tisztázása, hogy a megtámadott határozat előírja-e azt, hogy a NOA köteles lehet többek között a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő támogatások visszatérítésére oly módon, hogy a NOA és az OA között a támogatások visszatérítése szempontjából történt jogutódlás kérdése kellő időben a Törvényszék vizsgálatának tárgyát képezze a jelen eljárás keretében.
- 72 Másodszor, a Görög Köztársaság és a NOA előadja, hogy a Bizottság azon, a megtámadott határozatban (a (183) preambulumbekkezdés) szereplő állítása, amely szerint a NOA-t legalábbis a repülési tevékenységi ágazat szétválását megelőző támogatások visszatérítése szempontjából úgy kell tekinteni, mint az OA jogutódját, nyilvánvaló értékelési hibában szenved, illetve nincs megfelelően megindokolva.
- 73 A felperesek elismerik, hogy az ítélezési gyakorlat szerinti a Bizottság köteles lehet előírni azt, hogy a visszatérítés ne csak a támogatás eredeti jogosultjára, hanem arra a vállalkozásra is kiterjedjen, amely a neki átruházott termelési eszközök révén esetlegesen folytatja az eredeti vállalkozás tevékenységét, amennyiben gazdasági folytonosság áll fenn a két vállalkozás között (a Bíróság C-328/99. és C-399/00. sz., Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság ügyben 2003. május 8-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-4035. o.] 77. pontja). Ugyanakkor ebből az ítélezési gyakorlatból először az következik, hogy a támogatás harmadik személytől való visszatérítése pusztán lehetőség, másodszor pedig az, hogy fenn kell állnia a gazdasági folytonosság körülményének.

- 74 Különösen az a lehetőség, hogy egy nehéz gazdasági helyzetben lévő vállalkozás konszolidációs intézkedésekkel élhet, *a priori* nem hagyható figyelmen kívül a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatások visszatéríttetésére vonatkozó igények miatt (a fent hivatkozott Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 76. pontja). A Bizottság állításaival szemben a visszatérítési kötelezettség elkerülésének szándékát a gazdasági logika és az átruházás-átalakulás vizsgálata során kell figyelembe venni (a fent hivatkozott Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 17. pontja és a Törvényszék T-324/00. sz., CDA Datenträger Albrechts kontra Bizottság ügyben 2005. október 19-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-4309. o.] 102–104. pontja).
- 75 E tekintetben a felperesek emlékeztetnek arra, hogy az, hogy a társaság, amely a támogatás jogosultja, eszközeinek bizonyos elemeit átruházza harmadik jogi személyre annak érdekében, hogy biztosítsa számára a lehetőséget a tevékenysége e részének gyakorlását fenyegető jogi és gazdasági bizonytalanságok nélküli fejlődésre, önmagában nem bizonyítja a visszatéríttetés jogkövetkezményeinek megkerülésére irányuló szándék fennálltát (a fent hivatkozott CDA Datenträger Albrechts kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 98. pontja).
- 76 A jelen ügyben a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a döntő szempont tehát az a tény, hogy az átalakulást a hatékonyabb visszatéríttetés gazdasági logikája diktálta, és az nem a visszatérítési utasítás jogkövetkezményeinek megkerülésére irányul.
- 77 Az Olympic Airways csoport szerkezetátalakításának és privatizációjának szélesebb programján belül a repülési tevékenységek szétválása ezen ágazat lehető legnagyobb haszonnal való értékesítését célozta. Kiemelendő, hogy az új légitársaság, a NOA értéke magasan meghaladta az átruházott eszközök értékének pusztá összegét. Az összeget növeli többek között a megbízható és rugalmas repülőflotta, a nagyon jól

képzett személyzet, a know-how, a nemzeti piacot érintő tapasztalatok, az üzleti hírnév és a megbízhatóság, az együttműködői hálózat, az együttműködési szerződések, valamint az, hogy résidőkkel rendelkezik.

- 78 A felperesek ezért úgy vélik, hogy a magánbefektető kritériumával összhangban, a 3185/2003. sz. törvény által előírt átalakulást az Olympic Airways csoport privatizációjának gazdasági logikája diktálta, a támogatások hatékonyabb visszatéríttetésére figyelemmel, és azt nem azzal a céllal hajtották végre, hogy megkerüljék a visszatérítési utasítás jogkövetkezményeit. Az OA privatizációjára irányuló sikertelen erőfeszítéseket követően ugyanis a Görög Köztársaság úgy döntött, hogy elválasztja egymástól a csoport különböző tevékenységeit annak érdekében, hogy azokat elkülönülten, a legnagyobb nyereséggel privatizálják. E tekintetben a NOA különösen a Bizottságnak a megtámadott határozatban szereplő azon állítását (a (178) preambulumbekzdés) vitatja, amely szerint a Görög Köztársaság szándéka a csoport átalakulása során az volt, hogy lehetővé tegye a repülési tevékenységek gyakorlását.
- 79 A Görög Köztársaság és a NOA azt állítják, hogy a jelen ügyben, ahogy a fent hivatkozott CDA Datenträger Albrechts kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapján szolgáló ügyben is, semmit nem vontak el annak a társaságnak a vagyonából, amelyet megfosztottak eszközei egy részétől, jelen esetben az OA-tól, mivel a kötelezettségek megfelelő részét is átruházták. A Bizottság egyébként elismerte, hogy 145 millió euró összegű adósságot ruháztak át a NOA-ra (a megtámadott határozat (117) preambulumbekzdése).
- 80 Emellett a Bizottság megtámadott határozatban foglalt állításaival (a (179) preambulumbekzdés) ellentétben, az OA aktív eszközeinek a NOA-ra való átruházása nem fosztotta meg az OA-t bevételeitől. Az OA ugyanis folytatta tevékenységét a földi kiszolgálási, karbantartási és javítási, helyreállítási, informatikai és üzemanyag-ellátási ágazatokban. Az OA rendes üzleti ügyleti feltételek alapján igen jelentős bevételekre tett szert a NOA-tól.

- 81 Ilyen körülmények között téves a Bizottság azon állítása, amely szerint a NOA létrehozása az azonos csoporton belüli mesterséges átszervezésnek minősült. A 3185/2003. sz. törvény értelmében ugyanis a Görög Köztársaság csak a NOA privatizációja érdekében birtokolja annak részvényeit. Emellett, mivel a NOA az OA eszközei egy részének vevőjeként semmilyen előnyhöz nem jutott, az OA pedig folytatta működését, nem volt gazdasági folytonosság a két társaság között, ami igazolná, hogy a NOA-val térítették vissza azt a támogatást, amelynek az OA volt a kedvezményezettje (a Bíróság C-277/00. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3925. o.] 81. pontja).
- 82 A Bizottság állításaival ellentétben a Görög Köztársaság a 2005. június 2-i levelében nem ismerte el, hogy a NOA az OA jogutódja. Csak azt ismerte el, hogy amennyiben a visszatérítést nem lehetne teljes mértékben az OA-nál végrehajtani az e társaság felszámolási eljárásból származó bevétel kimerülése miatt, a visszatérítetési kötelezettséget végre lehetne hajtani az OA jogutód társaságainál, amennyiben a közösségi ítélkezési gyakorlat által az állami támogatások visszatérítésére irányuló kötelezettséggel kapcsolatos jogutódlás tekintetében kialakított feltételek teljesülnek. Márpedig nem ez a helyzet. Mivel várható volt a NOA privatizációs eljárásának befejeződése, a görög hatóságok a fent hivatkozott levélben kifejezetten utaltak az ésszerű piaci áron történő értékesítésre vonatkozó feltételre.
- 83 A Bizottság az ellenkérelemben (76. pont) kifejtve, hogy az átalakulás önmagában nem képezte a megtámadott határozat tárgyát, és ezért nem is kell részletesen elemezni annak megállapítása érdekében, hogy a NOA az OA jogutódja-e, elfogadja, hogy nem vette figyelembe az ezen átalakulás gazdasági logikájára vonatkozó alapvető szempontot.
- 84 Ennek következtében az az indok, amelyre a megtámadott határozatban azt a megállapítást alapozta, hogy a NOA a támogatások visszatérítése szempontjából az

OA jogutódja, nem elégséges, mivel a Bizottság elmulasztotta a NOA létrehozására irányuló eljárás – mint az OA szerkezetátalakításának-privatizációjának egy eleme – gazdasági logikájának a vizsgálatát annak érdekében, hogy lehetővé tegye a jogszerűtlenül kifizetett támogatások lehető legmagasabb összegű visszatéríttetését.

⁸⁵ Végül a Görög Köztársaság és a NOA vitatja a 2005. május 12-i ítélet Bizottság általi értelmezését. Rámutatnak, hogy a Bíróság kizárólag a 3185/2003. sz. törvény által a 2002. december 11-i határozat végrehajtására gyakorolt jogi és pénzügyi következményekről döntött. A Bíróság nem nyilatkozott sem azokról a szándékokról, amelyek a repülési tevékenységi ágazat elválasztását vezérelték, sem e szerkezetátalakításnak az EK 87. cikk rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségéről, sem arról a kérdésről, hogy a NOA a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások visszatérítése szempontjából az OA jogutódjának tekinthető-e. E kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset keretében a Bíróság egyébként sem vizsgálhatta volna azt, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából NOA az OA jogutódja-e, mivel e kereset benyújtásakor, 2003. október 2-án a NOA még meg sem alakult.

⁸⁶ A 2005. május 12-i ítéletben a Bíróság kizárólag azt állapította meg, hogy az OA egyes aktív eszközeinek átruházása a NOA-ra a nemzeti jog szerint lehetetlenné tette az OA-nak juttatott támogatások visszatéríttetését. Ugyanakkor e következtetésre az alapján jutott, hogy úgy tekintette, hogy az OA „valamennyi eszközét” „minden adósságtól mentesen” átruházták (az ítélet 33. pontja). Ugyanakkor ez nem történt meg, a Bizottság azóta elismerte, hogy az OA eszközeinek jelentős elemeit megőrizte, és jelentős összegű adósságot ruházott át a NOA-ra. A Bizottság tehát kiforgatta a Bíróság által a 2005. május 12-i ítéletben követett érvelést, és elferdítette azt, amikor az állította, hogy a Bíróság megállapította, hogy a legjövődelműbb eszközöket átruházták a NOA-ra.

- 87 Mindezen okokból a Bizottság azon kérelmei, amelyek az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság megállapítására vonatkoznak, tévesek, és nem tartalmaznak semmiféle indokolást.
- 88 A Bizottság először a megtámadott határozatra vonatkozó értelmezését fejt ki. A T-415/05. és a T-416/05. sz. ügyben benyújtott ellenkérelmében mindenekelőtt utal arra, hogy a 2005. május 12-i ítélettől eltérően a megtámadott határozat nem vonatkozik az OA-nak juttatott támogatások NOA-tól való visszatéríttetésének kérdésére. A Bizottság ebből arra következtet, hogy a Görög Köztársaság és a NOA nem igazolták a határozat NOA OA jogutódjakénti minősítésére vonatkozó indokaival szembeni eljáráshoz fűződő, fennálló érdeküket.
- 89 Ugyanakkor a viszonzásokban a Bizottság megvédi azon álláspontját, amely szerint a megtámadott határozatnak a határozat indokolásával együtt értelmezett 2. cikkéből egyértelműen kitűnik, hogy az OA-nak legalább a szétválást megelőzően juttatott, a jogvita tárgyát képező támogatásokat nem csak ettől a társaságtól kell visszatéríttetni, hanem a NOA-tól is. Ezért elismeri a Görög Köztársaság és a NOA érdekét arra, hogy az OA-nak juttatott támogatások NOA-tól való visszatéríttetésére irányuló kötelezettséget kifogásolják.
- 90 A Bizottság álláspontjának megváltozását azzal magyarázza, hogy a NOA megalakulásának pontos időpontját csak onnan ismerte, hogy a T-416/05. sz. ügyben benyújtott ellenkérelem utalt 2003. december 13-ára mint e társaság megalakulásának, illetve tevékenysége megkezdésének időpontjára.

- 91 E pontos időpont bizonyítása „aktiválná a tartalékokat”, ahogy azt a Bizottság többször is megfogalmazta, a szétválás előtti támogatások tényleges kedvezményezettjének azonosítását illetően.
- 92 Ami a jogvita tárgyát képező, az OA-nak a szétválás után juttatott támogatásokat illeti, ezeket a NOA-val is vissza lehet és kell téríttetni, amennyiben a megtámadott határozat végrehajtása során bizonyítják, hogy az ahhoz kapcsolódó kedvezményt átruházták a NOA-ra. A Bizottság e tekintetben kifejti, hogy az OA a NOA-ra ruházta át a Görög Köztársaság által neki juttatott támogatások jelentette előnyt, amikor alacsonyabb áron adta bérbe a bérelt repülőgépeket az új légitársaságnak, mint amelyet ő maga a fő bérbeadónak fizetett.
- 93 A Bizottság rámutat, hogy a visszatérítési kötelezettség OA és NOA közötti megoszlását a megtámadott határozat végrehajtása során kell megállapítani.
- 94 Másodszor, a T-415/05. és a T-416/05. sz. ügyben a Bizottság vitatja a felperesek azon érvelését, amellyel azt kívánják bizonyítani, hogy a NOA a jogvita tárgyát képező támogatások visszatéríttetése szempontjából nem az OA jogutódja. Állítása szerint a támogatások azon gazdasági tevékenységet gyakorló jogi személlyel való visszatérítése, amely abból előnyt szerzett, az egészséges verseny helyreállítását szolgálja.
- 95 A Bizottság kérelmeinek támogatására a T-416/05. sz. ügyben beavatkozó Aeroporia Aigaiou rámutat, hogy az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállására vonatkozó kérdést a 2005. május 12-i ítélet eldöntötte.

b) A Törvényszék álláspontja

- ⁹⁶ Előzetesen hangsúlyozni kell, hogy a Törvényszék által a tárgyaláson feltett kérdésre válaszolva, a Bizottság nem erősítette meg az OA azon, a Törvényszék által feltett írásbeli kérdésre adott válaszában szereplő, és a tárgyaláson megismételt állítását, amely szerint e társaság a megtámadott határozat 2. cikkével összhangban teljes mértékben, kamatokkal együtt visszatérítette a jogvita tárgyát képező, neki juttatott támogatásokat. A Bizottság ugyanis fenntartásait hangoztatta e támogatások teljes mértékű visszatérítésével kapcsolatban, rámutatva, hogy az OA és a NOA felszámolás alá vonására tekintettel nem kívánja azt a Görög Köztársaságtól, hogy a NOA-val térítesse vissza a jogvita tárgyát képező, az OA-nak juttatott támogatásokat.
- ⁹⁷ A Görög Köztársaság és a NOA a tárgyaláson kijelentették, hogy fenntartják kifogásaikat azzal kapcsolatban, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA-t az OA jogutódjának minősítették.
- ⁹⁸ Ebben az összefüggésben először meg kell állapítani, hogy az OA előnyére szolgáló intézkedések alkalmasak lehetnek-e arra, hogy a NOA-val való visszatéríttetés kötelezettségének tárgyát képezzék, másodsor meg kell határozni a megtámadott határozat joghatásainak terjedelmét azzal a megállapítással kapcsolatban, amely arra vonatkozik, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA az OA jogutódja, majd ezt követően harmadszor értékelni kell a NOA visszatéríttetési kötelezettsége kiterjesztésének megalapozottságát.

Annak megállapításáról, hogy az OA előnyére szolgáló intézkedések alkalmasak lehetnek-e arra, hogy a NOA-val való visszatéríttetés kötelezettségének tárgyát képezzék

- ⁹⁹ Előzetesen, ahogy arra a Bíróság 2005. május 12-i ítéletében (32. pont) is rámutatott, különbséget kell tenni maguknak a szerkezetátalakítási intézkedéseknek az EK 87. cikk alkalmazási feltételei szempontjából történő vizsgálata és azon teljesen önálló kérdés között, hogy a repülési tevékenységek tekintetében a szétválás előtt az OA-nak juttatott támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA az OA jogutódjának tekinthető-e. A jelen ítélet alapját képező kötelezettségzegés megállapítása iránti kereset keretében csak az e szerkezetátalakítási intézkedések által a 2002. december 11-i határozat végrehajtására gyakorolt jogi és pénzügyi következmények értékelése kérdéses.
- ¹⁰⁰ Az információnyújtási rendelkezésből, illetve az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás megindításáról szóló 2004. március 16-i határozatból kitűnik, hogy a Bizottság vizsgálatai a jelen ügyben az Olympic Airways csoport szerkezetátalakításához és privatizációjához kapcsolódó valamennyi, esetlegesen állami támogatási elemeket tartalmazó intézkedésre kiterjedtek (lásd a fenti 12–16. és 18. pontot).
- ¹⁰¹ Ugyanakkor a megtámadott határozatban abból a szemszögből, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdése alkalmazási feltételeinek szempontjából miként minősülnek, a szerkezetátalakítási intézkedéseket nem önmagukban vizsgálták. Azok jellegét és különösen az OA és a NOA közötti kapcsolatot a Bizottság csak annak érdekében értékelte, hogy rávilágítson az OA és a NOA között a jogvita tárgyát képező támogatások visszatéríttetése szempontjából a gazdasági folytonosság fennállására, másrészt pedig, hogy a megvizsgált intézkedéseket összefüggéseikben minősítse (lásd többek között a lenti 164–178. pontot).

- 102 Ami konkrétan a támogatások visszatéríttetését illeti, kizárólag a Bizottság vizsgálhatta a megtámadott határozatban azt a kérdést, hogy az OA-nak juttatott, a határozatban szereplő új támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA az OA jogutódjának tekinthető-e. A 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások tényleges kedvezményezettjeinek a visszatérítési utasítás szempontjából történő meghatározását ugyanis a 2005. május 12-i ítélet rendezte (lásd a fenti 7., 8. és 99. pontot).
- 103 Emellett rá kell mutatni, hogy az a kérdés, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA az OA jogutódjának tekinthető-e, a jelen ügyben csak az OA-nak a repülési tevékenységek szétválása, és a NOA megalakulása előtt juttatott támogatások vonatkozásában vethető fel.
- 104 Amennyiben ugyanis fennáll a gazdasági folytonosság a két társaság között, a NOA tekinthető a repülési tevékenységi ágazatot előnyben részesítő azon támogatások tényleges kedvezményezettjének, amelyeket a korábbi OA légitársaságnak azt megelőzően juttattak, hogy ezeket a tevékenységeket a NOA átvette volna.
- 105 Ezzel szemben a Bizottság viszonválaszban szereplő állításaival ellentétben (lásd a fenti 92. pontot) a jogvita tárgyát képező, az OA-nak a szétválást követően juttatott támogatások nem téríthetők vissza a NOA-val pusztán azzal az indokkal, hogy e társaság azokból közvetett előnyre tett szert. Ugyanis, még ha fel is tételezhető, ahogy azt a Bizottság állítja, hogy az OA-nak a szétválást követően juttatott támogatások lehetővé tették e társaság számára, hogy olyan előnyökben részesítse az új NOA társaságot, amelyekben az rendes piaci körülmények között nem részesült volna, ami egyébként nem bizonyított, önmagában e körülmény alapján a NOA nem tekinthető az OA-nak juttatott támogatások tényleges kedvezményezettjének.

- 106 Mivel ugyanis a szétválást követően nem állt fent gazdasági egység a két társaság, az OA és a NOA között – amelyekkel kapcsolatban egyébként a Bizottság sem vitatja a megtámadott határozatban, hogy jogilag és pénzügyileg önállóak – mindenképpen a Bizottság feladata az állítólagosan az OA által a NOA-nak juttatott előny egyértelmű azonosítása, és annak elkülönült értékelése az EK 87. cikk (1) bekezdésének alkalmazási feltételei szempontjából (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-289. o.] 112–114. pontját és a Törvényszék T-371/94. és T-394/94. sz., British Airways és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. június 25-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-2405. o.] 313. és 314. pontját). Ez egyébként a Bizottság által a megtámadott határozatban követett logika is, a NOA részére a bérelt repülőgépek bérbeadásánál alkalmazott alacsony bérleti díjak formájában juttatott támogatást illetően (lásd a lenti 154–253. pontot).
- 107 Ebből következik, hogy a jelen ügyben – ahogy azt a felperesek kifejtik – az a kérdés, hogy a jogvita tárgyát képező támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA az OA jogutódjának tekinthető-e, kizárólag az OA részére olyan formában juttatott, a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő állítólagos támogatások kapcsán merül fel, hogy a görög hatóságok túrték, hogy e társaság nem fizette meg adótartozásait, valamint társadalombiztosítási járulékait, amennyiben e támogatás korábbi, mint a szétválás. Az OA javára juttatott, a megtámadott határozat 1. cikkének (2) és (3) bekezdésében szereplő egyéb támogatásokat ugyanis a szétválás után adták.
- 108 E tekintetben már most rá kell mutatni, hogy a felperesek által a T-415/05. és T-423/05. sz. ügyben a megtámadott határozat 1. cikke (4) bekezdésének megsemmisítése érdekében hivatkozott jogalapokat el kell utasítani, ahogy azt az alábbiakban a Törvényszék kifejti (lásd a lenti 378–394. pontot).
- 109 Ilyen körülmények között meg kell határozni a megtámadott határozat joghatásának terjedelmét az említett határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő támogatások visszatéríttetése szempontjából az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállására vonatkozó megállapítás tekintetében, feltéve hogy e támogatást 2003. december 11-e előtt nyújtották.

A megtámadott határozat joghatásának terjedelméről, a jogvita tárgyát képező támogatások visszatéríttetése szempontjából az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállására vonatkozó megállapítás tekintetében

- 110 Előzetesen rá kell mutatni, hogy mivel a megtámadott határozatot 2005. szeptember 14-én fogadták el, annak elfogadásakor a Bizottság számára ismert volt minden ahhoz szükséges körülmény, hogy azokat a kedvezményezetteket, amelyektől az érintett támogatásokat vissza kell téríttetni, magában a határozatban azonosítani lehessen. Ebből a szempontból a szóban forgó körülmények a jelen ügyben különböznek azoktól a körülményektől, amelyeket a Bizottság a 2002. december 11-i határozatban, az Olympic Airways csoport szerkezetátalakítását, illetve a NOA megalakítását, vagyis 2003 decemberét megelőzően vizsgált.
- 111 Ugyanakkor a megtámadott határozat rendelkező részében a Bizottság kifejezetten nem azonosítja a NOA-t az OA-nak juttatott, a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő támogatás egy részének tényleges kedvezményezettjeként.
- 112 A Bizottság ugyanis a megtámadott határozat 2. cikkében pusztán azt írja elő, hogy a Görög Köztársaság hajtsa be a határozat 1. cikkében említett támogatásokat azok „kedvezményezettjeitől”. Ami a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdését illeti, az kifejezetten az OA-nak olyan formában juttatott jogellenes támogatásra vonatkozik, hogy a Görög Köztársaság tűrte, hogy e társaság ne fizesse meg az adó- és társadalombiztosítási járuléktartozásait, és nem említi a NOA-t e támogatás egy részének tényleges kedvezményezettjeként.
- 113 A Bíróság a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletben, amelyben megállapítást nyert, hogy a Görög Köztársaság nem teljesítette a megtámadott határozatból eredő kötelezettségeit, nem találta szükségesnek többek között annak vizsgálatát, hogy a határozatban a NOA-t a jogvita tárgyát képező, a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő támogatások visszatéríttetése szempontjából az OA jogutódjának minősítették-e. E támogatás

kapcsán a Bíróság ugyanis csak azt vizsgálta, hogy a megtámadott határozat tartalmaz-e olyan utalásokat, amelyek lehetővé teszik az érintett nemzeti hatóságok számára, hogy túlzott nehézségek nélkül maguk határozzák meg a visszatérítendő összegeket (lásd az ítélet 42–44. pontját).

- 114 Ebben az összefüggésben, ahogy azt a felperesek is kifejtik, a Törvényszéknek kell értelmeznie a megtámadott határozat tartalmát a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő támogatás NOA-val való visszatéríttetésére irányuló esetleges kötelezettséggel kapcsolatban.
- 115 Előzetesen rá kell mutatni, hogy a Bizottság a T-415/05. és a T-416/05. sz. ügyben előterjesztett vizonválaszaiban igazolta ellentmondásos álláspontjait a megtámadott határozat értelmezését illetően, a NOA megalakulásának pontos időpontjával kapcsolatos bizonytalansága révén (lásd a fenti 90. pontot).
- 116 A T-416/05. sz. ügyben a NOA a Bizottságnak a NOA megalakulásának pontos időpontjával kapcsolatos állítólagos bizonytalanságára vonatkozó érvelés újszerű, tehát elfogadhatatlan jellegére hivatkozott (lásd a fenti 34. pontot).
- 117 E tekintetben elegendő arra rámutatni, hogy a Bizottság ezen érvelése semmilyen esetben sem releváns. Bármilyenek legyenek ugyanis az alperes intézmény által a jelen ügyben egymás után előadott értelmezések, a Törvényszéknek kell végleges értelmezést adnia a megtámadott határozatnak. Ennek következtében a Bizottságnak a megtámadott határozat értelmezésével kapcsolatos ellentétes álláspontjai, illetve a Bizottság álláspontja alakulásának bemutatása érdekében a NOA megalakulásának pontos időpontjával kapcsolatos bizonytalanságára való hivatkozás nem releváns, és nem sértheti a felperesek védelemhez való jogát (a Törvényszék T-228/97. sz., Irish Sugar kontra Bizottság ügyben 1999. október 7-én hozott ítéletének [EBHT 1999.,

II-2969. o.] 30. pontja). Ezenkívül rá kell mutatni, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló 2004. március 16-i határozat (110. pont) és a megtámadott határozat (6. pont) kifejezetten utal arra, hogy a NOA-t 2003. december 12-én hozták létre. A felperesek a tárgyaláson megerősítették, hogy a NOA ebben az időpontban kezdte meg tevékenységeit. Ebben az összefüggésben, még ha a Bizottság a közigazgatási eljárásban nem is ismerte a NOA megalakításának pontos időpontját, vagyis 2003. december 11-ét, e körülmény nem volt alkalmas arra, hogy a megtámadott határozat tartalmára – és ebből kifolyóan annak értelmezésére – hatással legyen, azzal összefüggésben, hogy a jogvita tárgyát képező támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA-t esetlegesen kijelölték az OA jogutódjának.

- 118 A megtámadott határozat 2. cikkének értelmezése érdekében emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint az állami támogatások tárgyában hozott határozat rendelkező része elválaszthatatlan annak indokolásától, vagyis e határozatot szükség esetén az elfogadásához vezető indokok figyelembevételével kell értelmezni (lásd a Bíróság C-355/95. P. sz., TWD kontra Bizottság ügyben 1997. május 15-én hozott ítéletének [EBHT 1997., I-2549. o.] 21. pontját, a 2005. május 12-i ítélet 41. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 119 A jelen ügyben tehát azt kell megvizsgálni, hogy a megtámadott határozat 2. cikke a határozat indokolása alapján értelmezhető-e úgy, hogy az „az 1. cikkben említett támogatás[ok] kedvezményezett[jei]” között a NOA-ra is utal az OA-nak juttatott, az említett határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő, a jogvita tárgyát képező támogatás tényleges kedvezményezettjeként.
- 120 Az Olympic Airways csoport szerkezetátalakításának jellegére irányuló, a „támogatás értékelése” című részben (a megtámadott határozat 6. pontja) elvégzett vizsgálatban (a megtámadott határozat (178)–(183) preambulumbekzdése) a Bizottság

részletesebben elemezte a szerkezetátalakítás módjait, amelyeket a Bíróság a 2005. május 12-i ítéletben már figyelembe vett. A Bizottság erre az ítéletre támaszkodott, a megtámadott határozat (183) preambulumbekkezdésében szereplő következő következtetés megfogalmazásánál:

„Nyilvánvaló tehát, hogy bár az OA 2003-ban bekövetkezett szerkezetátalakítása – amelynek eredményeként a NOA létrejött – egy különálló jogi egység létrehozását eredményezte, azt azonban azzal a céllal végezték, hogy elkerüljék a 2002. [december 11-i] határozat szerinti támogatások visszatérítését, és nyilvánvaló az is, hogy a NOA, legalábbis a szétválást megelőző állami támogatások visszatérítése szempontjából, az OA jogutódja.”

- ¹²¹ A Bizottság tehát annak bizonyítása érdekében, hogy a jogvita tárgyát képező, az OA-nak juttatott támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA az OA jogutódja, pusztán azokat a körülményeket fejtette ki, amelyekre a Bíróság a 2005. május 12-i ítéletben azt a következtetést alapozta, amely szerint a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA és az OA között gazdasági folytonosság állt fenn. E körülmények alapján a Bizottság a megtámadott határozat (183) preambulumbekkezdésében kifejezetten arra a következtetésre jutott, hogy a visszatérítésre irányuló kötelezettséget ki kell terjeszteni a NOA-ra, különösen az OA-nak a szétválást megelőzően juttatott, a jogvita tárgyát képező támogatás tekintetében.

- ¹²² Emellett a NOA-nak juttatott támogatások összeegyeztethetőségének vizsgálatakor a Bizottság a megtámadott határozatban (a (216)–(217) preambulumbekkezdés) emlékeztetett arra, hogy mivel a támogatások visszatéríttetése szempontjából a NOA az OA jogutódja volt, a NOA-nak juttatott új támogatás nem nyilvánítható a közös piaccal összeegyeztethetőnek, amíg a szétválás előtti támogatásokat nem térítették vissza.

- 123 Bár sajnálatos, hogy a Bizottság a megtámadott határozat rendelkező részében nem nevesítette azokat a kedvezményezetteket, amelyekről az 1. cikk (4) bekezdésében szereplő, a szétválást megelőző támogatást vissza kell téríttetni, a megtámadott határozat e vizsgálatából kitűnik, hogy e határozat indokolása lehetővé teszi, hogy e támogatás visszatéríttetése szempontjából a NOA-t egyszerűen az OA jogutódjának tekintsék.
- 124 Ezzel összefüggésben a megtámadott határozat 2. cikkéből – az említett határozat fent hivatkozott indoklásával együttesen, és különösen a 2005. május 12-i ítélet fényében – egyértelműen következik, hogy a Bizottság arra kötelezte a Görög Köztársaságot, hogy a szétválás előtt az OA-nak juttatott támogatást ne csak ezzel a társasággal téríttesse vissza, hanem adott esetben a NOA-val is.
- 125 A megtámadott határozat 2. cikkét tehát, amely előírja a határozat 1. cikkében szereplő támogatás visszatéríttetését, úgy kell értelmezni, hogy az a szétválás előtti támogatásnak az OA-val, illetve a NOA-val való visszatéríttetésének sorrendjét tartalmazza, a visszatéríttetésre irányuló kötelezettség két társaság közötti megoszlását pedig az említett határozat végrehajtása során kell meghatározni.
- 126 A visszatéríttetésre irányuló kötelezettségnek a támogatás kedvezményezettjei közötti megoszlását illetően ugyanis emlékeztetni kell arra, hogy egy támogatás összeegyeztethetlenségére, illetve annak behajtására vonatkozó határozatban a Bizottság nem köteles pontosan megjelölni, hogy az egyes kedvezményezett vállalkozások milyen mértékben részesültek a szóban forgó támogatás összegéből. Az érintett tagállamnak kell meghatároznia az egyes vállalkozások által a támogatás visszatéríttetése során visszafizetendő összeget. Előre nem látott nehézségek esetén ez az állam a Bizottsághoz fordulhat, mivel a Bizottság és ez az állam – többek között az EK 10. cikkben foglalt jóhiszemű együttműködési kötelezettségnek megfelelően – kötelesek jóhiszeműen együttműködni annak érdekében, hogy a nehézségekre megoldást találjanak (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-111/01. sz. és T-133/01. sz., Saxonia

Edelmetalle és ZEMAG kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. május 11-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-1579. o.] 124. pontját).

¹²⁷ E megoldást megerősíti a 2005. május 12-i ítélet is, amelyben a Bíróság, hangsúlyozva az érintett ágazatban a valódi versenyhelyzet visszaállításának tisztán gazdasági szempontját, kimondottan elismeri a NOA pusztán kiegészítő visszatérítési kötelezettségének lehetséges voltát. Ebben az ítéletben ugyanis a Bíróság pusztán a kötelezettségzegést állapította meg, az illetékes nemzeti hatóságokra és a Bizottságra hagyva, hogy kölcsönös együttműködési kötelezettségük keretében meghatározzák a megtérítési kötelezettség megoszlását az OA és a NOA között a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások tekintetében.

¹²⁸ A jelen ügyben, figyelemmel a megtámadott határozat fenti 123–125. pontban kifejtett értelmezésére, meg kell vizsgálni azon megállapítás indokolását, illetve megalapozottságát, amely szerint a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő, a szétválást megelőző támogatás szempontjából az OA és a NOA között gazdasági folytonosság áll fenn.

A megtámadott határozatban szereplő azon megállapítás indokolásának és megalapozottságának értékeléséről, amely szerint a jogvita tárgyát képező támogatás szempontjából a NOA az OA jogutódja

¹²⁹ A felperesek által a T-415/05. és a T-416/05. sz. ügyben előterjesztett, a hiányos indokolásra és a nyilvánvaló értékelési hibára vonatkozó jogalapok megalapozottságának

vizsgálata előtt el kell utasítani a NOA-nak a Bizottság által előterjesztett, egyrészt a Görög Köztársaság részéről állítólagosan a visszatérítési kötelezettség elkerülésére irányuló akaratra, másrészt pedig a NOA létezésének jogellenességére vonatkozó új jogalapok elfogadhatatlanságára vonatkozó állítását (lásd a fenti 34. pontot).

- 130 A Bizottság viszonválaszából ugyanis egyértelműen következik, hogy a Bizottság semmiféle új, a visszatérítési kötelezettség Görög Köztársaság általi, az Olympic Airways szerkezetátalakítása, illetve a NOA megalakulása révén való állítólagos elkerülésére irányuló akaratra vonatkozó jogalapra nem hivatkozott. Ezzel szemben azt a már a megtámadott határozatban, illetve az ellenkérelemben is szereplő érvet fejt ki, amely szerint az, hogy a Görög Köztársaság nem akarta elkerülni e kötelezettséget, ahogy azt a felperes állítja, nem releváns, mivel a fent említett szerkezetátalakítás megakadályozta a támogatások visszatéríttetését.
- 131 Ami a Bizottság azon érvét illeti, amely szerint a 2005. május 12-i ítélet magát a NOA létezését érinti, mivel azt jogellenesnek nyilvánítja, az a felek között ezen ítélet joghatásával kapcsolatos vita keretébe illeszkedik, a jogvita tárgyát képező támogatás tényleges kedvezményezettjének azonosítása kapcsán.
- 132 Az ügy érdemével kapcsolatban előzetesen meg kell határozni a 2005. május 12-i ítélet joghatását a jelen ügyben, mivel a Bizottság az OA és a NOA közötti kapcsolatra vonatkozó vizsgálata során többek között a Bíróság által ebben az ítéletben figyelembe vett körülmények alapján állapította meg, hogy „a NOA, legalábbis a szétválást megelőző állami támogatások visszatéríttetése szempontjából az OA jogutódja” (a megtámadott határozat (183) preambulumbekzdése).

- 133 A Bizottság által a Törvényszék előtt megfogalmazott állításokkal ellentétben ez az ítélet csak a jogerőt ismeri el a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások visszatéríttetése kapcsán, mivel a megállapított kötelezettségszegés éppen e határozat végrehajtásának elmaradására vonatkozott.
- 134 Ami különösen azt a megállapítást illeti, amelyik a jogvita tárgyát képező, a szétválást megelőző támogatás visszatéríttetése szempontjából az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállására vonatkozik, rá kell mutatni, hogy bár a figyelembe veendő releváns körülmények lényegileg azonosak a 2002. december 11-i határozat által előírt támogatás-visszatéríttetések, illetve az OA-nak a szétválást megelőzően juttatott támogatások visszatéríttetése kapcsán, nem minden körülmény pontosan ugyanaz. A különbség abban a tényben rejlik, hogy az OA eszközeinek a NOA-ra ruházása a repülési tevékenységi ágazatban olyan módon, hogy az lehetetlenné tette az OA-nak juttatott támogatás visszatérítését, a 2002. december 11-i határozat elfogadását követően történt, ugyanakkor a megtámadott határozat 2005. szeptember 14-i elfogadásához vezető formális vizsgálati eljárás megindítása előtt.
- 135 Márpedig az eszközök új társaságra történő átruházásának időpontja azon szempontok közé tartozik, amelyeket – az adott ügytől függően eltérő mértékben – figyelembe kell venni. Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy annak értékelésénél, hogy egy nehéz helyzetben lévő társaságnak juttatott támogatás visszatérítésére irányuló kötelezettség kiterjeszhető-e egy olyan új társaságra, amelyre a korábbi társaság átruházta eszközei egy részét, amennyiben az átruházás alapján megállapítható, hogy gazdasági folytonosság állt fenn a két társaság között, a következő körülmények vehetők figyelembe: az átruházás célja (aktívák és passzívák, a munkaerő folytonossága, a vagyoni eszközök egyben tartása stb.), az átruházási ár, az eredeti és az átvevő cég részvényeseinek vagy tulajdonosainak személyazonossága, az átruházás időpontja (vizsgálat megkezdése, eljárás indítása vagy végleges határozathozatal után), és végül az ügylet gazdasági logikája (a fent hivatkozott Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 78., 80. és 85. pontja).

- 136 A jelen ügyben azt kell tehát megvizsgálni, hogy a jelen jogvita ténybeli összefüggéseire figyelemmel a Bizottság mérlegelési jogköre határainak túllépése nélkül átültethette-e a megtámadott határozatba a Bíróság által a 2005. május 12-i ítéletben követett érvelést, azon következtetés levonása érdekében, hogy a jogvita tárgyát képező támogatás visszatéríttetése szempontjából az OA és a NOA között gazdasági folytonosság állt fenn.
- 137 Ami konkrétan az eszközök átruházásának időpontját illeti, amelynek tartalma és terjedelme később lesz meghatározva (lásd a lenti 146. pontot), ebben a szakaszban elegendő arra emlékeztetni, hogy a 2005. május 12-i ítélet alapjául szolgáló ügyben a nehéz helyzetben lévő OA társaság eszközeinek átadása az új NOA társaságnak oly módon, hogy az lehetetlenné tette a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások visszatéríttetését a korábbi társaságtól, e határozat elfogadása után következett be (lásd a fenti 134. pontot). A fent hivatkozott Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben (77. pont), és a fent hivatkozott Németország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben (71. pont), amelyeken a 2005. május 12-i ítéletben kifejtett elemzés hallgatólagosan alapul (lásd a lenti 143. és 144. pontot), a Bizottság által kifejtett „elkerülési” ügyleteket vagy a hivatalos vizsgálati eljárás során végezték el, vagy olyan időpontban, amikor az illetékes nemzeti hatóságok tudtak a Bizottság azon szándékáról, hogy megindítja a hivatalos vizsgálati eljárást.
- 138 A jelen ügyben rá kell mutatni, hogy az OA szerkezetátalakításához és privatizációjához kapcsolódó valamennyi, esetlegesen állami támogatási elemet tartalmazó intézkedésre vonatkozó információnyújtási rendelkezést 2003. szeptember 8-án intézték a Görög Köztársasághoz. A Görög Köztársaság és az OA a NOA létrehozása során ettől kezdve nem hagyhatta figyelmen kívül, hogy az OA-nak kedvező, a szétválást megelőző intézkedések a Bizottság vizsgálatának tárgyát képezhetik, és hogy azok folytonossági viszonyban állnak bizonyos korábbi, a 2002. december 11-i határozatban szereplő, az OA-nak olyan formában juttatott támogatásokkal, hogy a Görög Köztársaság túrte, hogy a társaság nem fizette meg adótartozásait, valamint társadalombiztosítási járulékait.

- 139 Ilyen körülmények között, figyelemmel a ténybeli összefüggések hasonlóságára, a Bíróság által a 2005. május 12-i ítéletben alkalmazott elemzés, amely szerint az érintett ágazatban a valódi versenyhelyzet visszaállításának érdekében az OA-nak juttatott támogatások visszatéríttetésére irányuló kötelezettség kiterjeszthető a NOA-ra, amelyre átruházták az OA leginkább jövedelmező termelő tevékenységeit, ugyanezen indokok alapján a jelen ügyben szóban forgó, a szétválást megelőző támogatásokra is vonatkozik.
- 140 E tekintetben a 2005. május 12-i ítélet felperesek által javasolt értelmezése, akik szerint a Bíróság nem tekintette a NOA-t az OA jogutódjának, nem fogadható el.
- 141 A 2005. május 12-i ítéletben ugyanis (33. és 34. pont) a Bíróság elfogadta a Bizottság azon érvét, amely szerint az az ügylet, amellyel minden adósságtól mentesen a NOA társaságra ruházták az OA társaság repülési tevékenységi ágazatbeli eszközeit, oly módon felépítve azt, hogy az a nemzeti jog szerint lehetetlenné tette a korábbi OA társaság adósságainak az új NOA társasággal való visszatéríttetését, „akadályt teremtett a [2002. december 11-i] határozat hatékony végrehajtása, és azon támogatások behajtása vonatkozásában, amelyekkel a [Görög Köztársaság] e társaság kereskedelmi tevékenységét támogatta” és „[e]nnél fogva súlyosan veszélyeztették az említett határozat célját, amely a polgári repülési ágazatban a valódi versenyhelyzetet kíván[t]a visszaállítani”.
- 142 A versenyhelyzet polgári repülési ágazatban való visszaállításának szükségességét hangsúlyozva, a Bíróság tehát hallgatólagosan megjelölte a NOA-t az OA-nak juttatott, a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások tényleges kedvezményezettjeként, mivel ezek a korábbi OA társaságnak juttatott támogatások a NOA-ra átruházott repülési tevékenységi ágazatot részesítették előnyben.

- 143 Geelhoed főtanácsnok 2005. február 1-jén ismertetett indítványának (EBHT 2005., I-3878. o.; 28–36. pont) fényében ugyanis a 2005. május 12-i ítéletet úgy kell értelmezni, hogy az a támogatásoknak 2002. december 11-i határozat által előírt visszatérítése szempontjából megállapítja az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállását a repülési tevékenységi ágazatban. Ennek következtében az új NOA légitársaság mint a támogatásokban ténylegesen részesülő vállalkozás, az érintett ágazatban a valódi versenyhelyzet visszaállítása érdekében főszabály szerint lehetett az említett határozatban szereplő támogatások visszatérítésére irányuló nemzeti eljárás tárgya.
- 144 Elemzésének alátámasztására Geelhoed főtanácsnok különösen a fent hivatkozott Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre hivatkozott, amelyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ha a nehéz helyzetben lévő vállalkozás a neki juttatott támogatásra vonatkozó formális vizsgálati eljárás ideje alatt létrehozhatna olyan leányvállalatot, amelyre a legjövödelmezőbb üzemeltetési tevékenységeit átruházná, ez annak elismerését jelentené, hogy bármely társaság elvonhat eszközöket az anyavállalattól a támogatások visszatérítése elől, ez pedig a támogatás behajtásával elérni kívánt hatásokat részben vagy egészben veszélyeztetné. Annak érdekében, hogy a határozat hatékonyan érvényesülhessen, és valódi verseny alakulhasson ki, a Bizottság kényszerülhet annak előírására, hogy a visszatérítés ne csak az eredeti cégre, hanem a neki átruházott termelési eszközök révén a tevékenység folytatását biztosító cégre is kiterjedjen azokban az esetekben, amikor az átruházás bizonyos elemeiből a két vállalkozás közötti gazdasági folytonosságra következtethetünk (az indítvány 33. pontja).
- 145 A jelen ügyben a Görög Köztársaság és a NOA érvelése, amely lényegileg annak vitatásában áll, hogy az OA fő eszközeit – amelyek a repülési tevékenységi ágazathoz kapcsolódtak – a kötelezettségek nagy része nélkül ruházták át a NOA-ra oly módon,

hogyan lehetetlené tette a támogatások visszatéríttetését ettől a társaságtól, valójában azt az elemzést kérdőjelezi meg, amelyre a Bíróság a 2005. május 12-i ítéletet alapozta. Ellentétben ugyanis a felperesek állításaival, az ebben az ítéletben figyelembe vett főbb releváns ténybeli, illetve jogi körülmények a jelen ügyben nem változtak. Kiemelendő, hogy bár igaz, hogy ebben az ítéletben a Bíróság rámutatott, hogy a repülési tevékenységi ágazat eszközeit „minden adósságtól mentesen” ruházták át a NOA-ra, e megfontolás – amely a felek által szolgáltatott információkon alapult – azzal magyarázható, hogy a kötelezettségesség megállapítása iránti keresetben a Bíróságtól nem kérték az Olympic Airways csoport szerkezetátalakítási módjai összességének részletes vizsgálatát, különösen az adósságok egy igen korlátozott részének a NOA-ra ruházása tekintetében, a hosszú távú adósságok egésze és a rövid távú adósságok 90%-a ugyanis az OA-nál maradt. Ebben az összefüggésben a felperesek által a jelen ügyben hivatkozott azon körülmény, amely szerint az OA megőrizte a földi kiszolgálási, karbantartási és képzési tevékenységeket, és rövid távú, vagyis egy hónapon belüli adósságainak 10%-át átruházták a NOA-ra, ahogy az a Moore Stephens jelentésből is kiderül, nem alkalmas arra, hogy módosítsa a 2005. május 12-i ítéletből eredő elemzést.

146 Ezenkívül hangsúlyozni kell, hogy a felperesek állításaival ellentétben a támogatás tényleges kedvezményezettjének azonosításával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban kialakított szempontok objektív jellegűek. Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából a gazdasági folytonosság különböző objektív körülmények – így az átruházott eszközök ellenértékéeként a piaci feltételeknek megfelelő ár megfizetésének elmaradása, vagy azon objektív körülmény, hogy az átruházás hatása a jogvita tárgyát képező támogatás visszatérítésére irányuló kötelezettség elkerülése – alapján állapítható meg (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Németország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 86. pontját, a 2005. május 12-i ítélet 32–34. pontját és a fent hivatkozott Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 78. pontját). E tekintetben a felperesek állításaival ellentétben a fent hivatkozott CDA Datenträger Albrechts kontra Bizottság ügyben hozott ítéletből nem következik, hogy szándékos elem fennállására lenne szükség annak megállapításához, hogy a visszatérítési kötelezettséget az eszközök átruházása révén elkerülték. Ehhez hasonlóan rá kell mutatni, hogy az eszközök átruházásának időpontjára vonatkozó szempont (lásd a fenti 135–138. pontot) szintén objektív jellegű, és nem igényli az elkerülésre irányuló akarat fennállását. Azt úgy kell értelmezni, hogy az átruházás időpontja adott esetben jelezheti az elkerülési hatás meglétét.

- 147 Ebben az összefüggésben nem lehet helyt adni a felperesek azon érvelésének, amely szerint az Olympic Airways csoport szerkezetátalakítását és a repülési tevékenységek NOA-ra való átruházását a NOA privatizációja révén az OA-nak juttatott támogatás hatékonyabb visszatéríttetésének gazdasági logikája diktálta.
- 148 E tekintetében rá kell mutatni, hogy a támogatás visszatéríttetésére irányuló kötelezettség célja a versenyhelyzet visszaállítása az érintett ágazatban, nem pedig az, hogy lehetővé tegye a hatóság számára, hogy behajtsa követeléseit (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Németország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 76. pontját). Az eszközök átruházására irányuló ügylet gazdasági logikáját tehát a versenyhelyzet érintett ágazatbeli visszaállítása szempontjából kell megvizsgálni.
- 149 Ebből következik, hogy a felperesek által hivatkozott szubjektív körülmény, vagyis az, hogy az Olympic Airways csoport szerkezetátalakítására és a NOA létrehozására – annak érdekében, hogy a NOA privatizációja a legjobb feltételek és a lehető legmagasabb nyereség mellett történhessen – abból a célból került sor, hogy a privatizáció eredménye révén biztosítsák a támogatások visszatéríttetését, semmiképp sem releváns.
- 150 Végül rá kell mutatni, hogy a jelen jogvita különleges körülmények között zajlik, amelyeket az jellemez, hogy az OA szerkezetátalakítása és a NOA létrehozása csak a privatizáció megkönnyítésére irányuló átmeneti műveletek voltak. Az Olympic Airways csoport repülési tevékenységi ágazatának a NOA-ra ruházását az általános jogtól eltérve a törvény végezte el, és ezen új társaság tőkéjének egésze azonnal a Görög Köztársaság tulajdonába került. Ilyen körülmények között, a légitársaság privatizációjának lezárultáig ellenszolgáltatás új vásárló általi megfizetésének hiányában nem kellett megvizsgálni, hogy az OA-nak a szétválás előtt juttatott támogatások összegét úgy lehet-e tekinteni, hogy az a piaci feltételeknek megfelelő vételárba beleszámít (lásd

ebben az értelemben a Bíróság a C-390/98. sz. Banks-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítéletének [EBHT 2001., I-6117. o.] 77. pontját és a C-214/07. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2008. november 13-án hozott ítéletének [EBHT 2008., I-8357. o.] 57. és 58. pontját).

- 151 Ezen okok összessége miatt nem lehet úgy tekinteni, hogy a Bizottság azon megállapítása, amely szerint a jogvita tárgyát képező, a szétválást megelőzően az OA-nak juttatott támogatás visszatérítése szempontjából az OA és a NOA között gazdasági folytonosság állt fenn, nyilvánvaló értékelési hibában szenved.
- 152 Emellett a megtámadott határozat indokolása is megfelelő. A Bizottság ugyanis az OA és a NOA közötti kapcsolat vizsgálata során a határozat (178)–(183) preambulumbekzdésében egyértelműen kifejtette azokat az indokokat, amelyek alapján úgy vélte, hogy többek között a 2005. május 12-i ítélet fényében a jogvita tárgyát képező, a szétválást megelőző támogatások visszatérítése szempontjából gazdasági folytonosság állt fenn az OA és a NOA között. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a felperesek állításaival ellentétben, a NOA létrehozása gazdasági logikájának a jelen ügyben a Bizottság által annak érdekében elvégzett értékelését, hogy meghatározza a szétválást megelőző támogatás tényleges kedvezményezettjeit, meg kell különböztetni magának a szerkezetátalakításnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálatától (lásd a fenti 99. pontot). Az, hogy a Bizottság ilyen vizsgálatot nem végzett, ennél fogva a megtámadott határozat indokolásának semmilyen hiányosságára nem utal.
- 153 Ebből következik, hogy a nyilvánvaló értékelési hibára és az indokolás hiányára alapított jogalopokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

2. A NOA-nak juttatott támogatásról (a megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdése) (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy)

- ¹⁵⁴ A Görög Köztársaság és a NOA a megtámadott határozat megsemmisítését kéri az 1. cikk (1) bekezdésének abban a részében, amelyben a Bizottság megállapítja, hogy a NOA-nak jogellenes támogatást nyújtottak az OA és a Görög Köztársaság által a főbérleti szerződések után fizetendő összegeknél alacsonyabb összegű, a bérbe adott bérelt repülőgépek után fizetendő díj formájában. A felperesek e tekintetben két jogalpra hivatkoznak, amelyeket az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértésére, illetve az EK 87. cikk (1) bekezdése alkalmazási feltételei megvizsgálásának tekintetében az indoklás elégtelenségére vagy hiányára alapítottak, egyrészt a magánbefektető kritériumára figyelemmel az előny juttatása, másrészt pedig az OA jogvita tárgyát képező magatartása Görög Köztársaságnak való betudhatósága tekintetében.
- ¹⁵⁵ A felperesek előjáróban vitatják, hogy a Bizottság a jogvita tárgyát képező intézkedések minősítése érdekében figyelembe vette az OA és a NOA közötti állítólagos gazdasági folytonosságot.

a) A jogvita tárgyát képező intézkedések minősítése érdekében az OA és a NOA közötti állítólagos gazdasági folytonosság figyelembevételéről

A felek érvei

- ¹⁵⁶ A Görög Köztársaság és a NOA előjáróban előadják, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság elkülönítve vizsgálta az OA és a NOA javára szolgáló intézkedéseket.

Ellenkérelmeiben az OA és a NOA közötti állítólagos gazdasági folytonosságra hivatkozva – amely a Bizottság szerint magával vonná azt, hogy a NOA javára szolgáló intézkedéseket nem lehetne önállóan értékelni állami támogatásként való minősítésük szempontjából – a Bizottság új indokolással próbálja felváltani a megtámadott határozat elégtelen és téves indokolását. Ez az új indokolás ennek megfelelően nem elfogadható.

- 157 Ezenkívül a megtámadott határozat és a Bizottság által a Törvényszék előtt kifejtett érvelés közötti ellentmondások lehetetlenné teszik a határozat indokolásának megértését. Ebből kifolyólag ezek az ellentmondások sértik a felperesek védelemhez való jogát, akik kénytelenek kétértelmű és ellentmondásos fejtegetéseket cáfolni.
- 158 Mindenesetre a Bizottság új érvelését semmilyen bizonyíték nem támasztja alá, amely alapján megállapítható lenne az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállása.
- 159 Ebben az összefüggésben a Görög Köztársaság és a NOA úgy vélik, hogy a jogvita tárgyát képező intézkedéseket címzettjük szerint elkülönítve kell megvizsgálni, nem pedig az OA és a NOA között állítólagosan fennálló gazdasági folytonosság alapján.
- 160 A Bizottság, amelynek érveléséhez a T-416/05. sz. ügyben az azt beavatkozóként támogató Aeroporia Aigaiou is csatlakozik, kifejti, hogy a megtámadott határozatban egyedileg vizsgálta a szóban forgó intézkedéseket, ugyanakkor az OA szerkezetátalakításának általános összefüggéseiben belül, ahová azok tartoznak.

- 161 Kifejti, hogy az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállását a Bíróság is megállapította a 2005. május 12-i ítéletben. A repülési tevékenységi ágazatának szétválása megszabadította ezt az ágazatot a magas bérek terhéértől. A NOA repülési tevékenységeit tehát az OA támogatta, amelynek veszteségeit végső soron a Görög Köztársaság fedezte az OA állammal szemben fennálló adósságainak tűrése, illetve a különleges számla feltöltése révén. A szóban forgó intézkedéseket tehát ebben a gazdasági összefüggésben kell értékelni.
- 162 Különösen a folyamatos pénzügyi nehézségek, amelyekkel az OA és a NOA is a csoport formális átalakítása ellenére küzd, illetve a 2002. december 11-i határozat időbeli közelsége alapján lehet úgy tekinteni, hogy a jogvita tárgyát képező intézkedések biztosítják kedvezményezettjeik tevékenységének fenntartását, és ugyanazokat a célokat követik, mint a korábbi támogatások.
- 163 A beavatkozó hangsúlyozza, hogy a jogvita tárgyát képező intézkedéseknek a magánbefektető kritériumával való összeegyeztethetőségét a beruházás megtérülési idejének figyelembevételével kell értékelni. Elengedhetetlen tehát az Olympic Airways csoportnak juttatott állami támogatások teljes történetének tekintetbe vétele.

A Törvényszék álláspontja

- 164 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság egyrészt megállapítja, hogy az OA és a NOA között a szétválást megelőző támogatások visszatéríttetése szempontjából gazdasági folytonosság áll fenn (lásd a fenti 68–153. pontot), másrészt pedig állami támogatásnak minősít bizonyos, a NOA, illetve az OA számára kedvező intézkedéseket, amelyek az Olympic Airways csoport

3185/2003. sz. törvénnyel való, annak privatizációja érdekében elvégzett átalakításának folyamatát kísérték.

- ¹⁶⁵ E két kérdés teljesen elkülönül, ahogy az a fenti fejtegetésekből is kitűnik (lásd különösen a fenti 99–101. pontot). Az arra a kérdésre vonatkozó következtetések tehát, hogy az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság folytán utóbbi szintén részesült-e az OA-nak a szétválás előtt juttatott támogatásokból, és ezért kötelezhető-e azok visszatérítésére, nem relevánsak a NOA részére annak létrehozatalát követően közvetlenül juttatott támogatásnak az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti minősítése szempontjából.
- ¹⁶⁶ Az új, a NOA előnyére szolgáló intézkedések minősítésének kérdését tehát el kell különíteni attól a támogatások visszatérítésére vonatkozó kérdéstől, amelyet például a fent hivatkozott Németország kontra Bizottság ügyben vizsgáltak (71., 87. és 88. pont), amelyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy pusztán az a tény, hogy egy újonnan alapított leányvállalat folytatta a felszámolási eljárás alatt álló anyavállalat tevékenységeit utóbbi létesítményei elhelyezkedésének köszönhetően, annak ellenére, hogy a Bizottság előadta, hogy nem álltak rendelkezésére olyan információk, amelyek lehetővé tették volna annak megítélését, hogy a bérleti díjak összhangban álltak-e a piaci feltételekkel, nem alkalmas annak megállapítására, hogy a bérlő részesült-e abból a versenyelőnyből, amelyet a bérbeadónak a bérlő létrehozása előtt juttatott támogatások jelentettek.
- ¹⁶⁷ A jelen ügyben a jogvita tárgyát képező, a NOA előnyére szolgáló intézkedések az e társaság által az OA és a Görög Köztársaság részére a bérelt repülőgépek bérbe adásáért fizetett bérleti díj alacsony szintjében nyilvánultak meg. A Bizottság lényegében azt állítja, hogy ezen intézkedések összefüggései, amelyet az OA és a NOA gazdasági folytonossága, illetve a Görög Köztársaság által az OA-nak juttatott, a repülési tevékenységek folytatásának biztosítását célzó pénzügyi támogatás jellemez, figyelembe vehetők azon feltételezés megalapozására, hogy a NOA előnyére szolgáló új intézkedések állami támogatásnak is minősülnek.

- 168 E tekintetben a megtámadott határozat vizsgálata azt mutatja, hogy a Bizottság az EK 87. cikk alkalmazási feltételeit illetően egyedileg vizsgál bizonyos számú, az OA, illetve a NOA előnyére szolgáló konkrét intézkedést, amelyek között szerepel a NOA által a repülőgépek bérletéért fizetett bérleti díjak alacsony szintje is (a megtámadott határozat (56), (57), (155)–(161), (186), (188), (191) és (193) preambulumbekzdése). Ugyanakkor e határozatból kitűnik, hogy az egyes szóban forgó intézkedések elkülönült vizsgálata azok minősítése szempontjából szükségképpen az Olympic Airways csoport átalakításának tágabb összefüggéseibe illeszkedik, ami a repülési tevékenységek szétválásával és azoknak az új NOA társaság általi folytatásával valósul meg a 3185/2003. sz. törvényben előírt módon. Különösen a Bizottság szakértőinek az Olympic Airways csoport 2003 decemberében bekövetkezett szerkezetátalakítására (a megtámadott határozat (110)–(126) preambulumbekzdése) vonatkozó következtetéseire figyelemmel ugyanis a Bizottság elemzi e szerkezetátalakítás jellegét, anélkül azonban, hogy azt magát állami támogatásnak minősítené (a megtámadott határozat (178)–(183) preambulumbekzdése), ahogy az már említésre került (lásd a fenti 101. pontot).
- 169 A Bizottság tehát joggal állítja, hogy a megtámadott határozatból az tűnik ki, hogy a jogvita tárgyát képező, a NOA javára szolgáló intézkedéseket egyedileg (lásd különösen a (186) és (188) preambulumbekzdést), ugyanakkor az Olympic Airways csoport szerkezetátalakításának általános összefüggésein belül – ahová azok tartoznak – vizsgálta.
- 170 Ilyen körülmények között, a felperesek állításaival ellentétben, a Bizottság azon érvelése, amely szerint az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállását a jogvita tárgyát képező intézkedéseknek az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti minősítése szempontjából figyelembe kell venni, nem minősül olyan új indokolásnak, amelynek célja, hogy felváltsa a megtámadott határozat indokolását. Az ilyen érvelés tehát nem nyilvánítható elfogadhatatlannak.

- 171 Emellett rá kell mutatni, hogy a felperesek állításaival ellentétben az, hogy a Bizottság figyelembe vette az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosságot, önmagában nem áll ellentmondásban a jogvita tárgyát képező intézkedések egyedi vizsgálatával, és nem teszi érthetatlenné a megtámadott határozat indokolását.
- 172 Ezenkívül, ami az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosságnak az EK 87. cikk rendelkezései szerinti minősítése keretében való figyelembevételét illeti, eleve emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottságnak mindig meg kell vizsgálnia a jogvita tárgyát képező művelet valamennyi releváns elemét és azok összefüggéseit, többek között a magánbefektető kritériumának alkalmazása során is (lásd a Törvényszék T-228/99. és T-233/99. sz., Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. március 6-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-435. o.] 270. pontját, lásd még a Törvényszék T-196/04. sz., Ryanair kontra Bizottság ügyben 2008. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 2008., II-3643. o.] 59. pontját).
- 173 A jelen ügyben ebből következik, hogy az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság figyelembevétele nem mentesítette a Bizottságot azon kötelezettsége alól, amely szerint a releváns elemek összessége tekintetében meg kell vizsgálnia, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdésének alkalmazási feltételei teljesültek-e.
- 174 A jelen ügyben a Bizottságnak joga volt figyelembe venni a jogvita tárgyát képező intézkedések összefüggéseit, amelyeket egyrészt a korábbi OA légitársaságnak juttatott szerkezetátalakítási támogatások, illetve repülési tevékenységeinek folytatását célzó jogellenes támogatások juttatása, másrészt pedig az Olympic Airways csoportnak a privatizációja miatti 2003. évi szerkezetátalakítása, valamint az OA és a NOA közötti kapcsolat jellege jellemezett. Ugyanakkor a Bizottság továbbra is köteles volt azt megvizsgálni, hogy a magánbefektető kritériumára figyelemmel a jogvita tárgyát képező

intézkedések megfeleltek-e a piacgazdaságra jellemző rendes piaci ügyleteknek, és így megkülönböztethetők a fent említett jogellenes támogatásoktól (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-98/00. sz., Linde kontra Bizottság ügyben 2002. október 17-én hozott ítéletének [EBHT 2002., II-3961. o.] 43–54. pontját).

- 175 Ilyen körülmények között az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállására vonatkozó megállapítás a két társaságot a szétválást követően érintő gazdasági nehézségekre tekintettel nem teszi lehetővé annak feltételezését, hogy a megtámadott határozatban megvizsgált új, a NOA előnyére szolgáló intézkedések a fent említett korábbi támogatások logikus folytatását jelentik, és ezért szintén az állami támogatások kategóriájába tartoznak.
- 176 E tekintetben a Bizottságnak a Törvényszék T-11/95. sz., BP Chemicals kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletére (EBHT 1998., II-3235. o., 171. és 176. pont) alapított érvelése nem fogadható el. Ellentétben ugyanis az ezen ítélet alapjául szolgáló tényállással, ahol a szóban forgó intézkedéseket egy közvállalkozás által leányvállalatának juttatott több egymást követő tőkeapport jelentette, a jelen ügyben rá kell mutatni, hogy az OA és a Görög Köztársaság által állítólagosan a NOA-nak az OA és a Görög Köztársaság által a főbérleti szerződések után fizetett bérleti díjnál jóval alacsonyabb, a repülőgépek bérlete után fizetett bérleti díj formájában juttatott támogatások céljuk és jellegük folytán teljes mértékben eltértek az OA-nak nyújtott, a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatásoktól, és azokkal semmilyen kapcsolatban nem álltak.
- 177 Ezenkívül mindenképpen fontos rámutatni, hogy a fent hivatkozott BP Chemicals kontra Bizottság ügyben hozott ítélet (170. pont) szerint, még ha a szóban forgó

intézkedés hasonló, állami támogatásnak minősülő intézkedéseket is követ, e körülmény a priori nem zárja ki, hogy az említett intézkedés megfeleljen a piacgazdasági magánbefektető kritériumának. Minden esetben az uniós bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a releváns tényezőkre figyelemmel ez az intézkedés ésszerűen elválasztható-e a korábbi támogatási intézkedésektől, és a magánbefektető kritériumának alkalmazása szempontjából önálló intézkedésnek tekinthető-e.

- ¹⁷⁸ A jelen ügyben tehát a Bizottságnak kell megvizsgálnia, hogy a NOA javára szolgáló állítólagos támogatások kielégítik-e az EK 87. cikk (1) bekezdésének alkalmazási feltételeit nem csak azok összefüggései és különösen az intézkedéseknek az OA javára juttatott támogatásokhoz képest megvalósuló időbeli sorrendje, illetve az érintett vállalkozások folyamatos gazdasági nehézségei, hanem a releváns ténybeli és jogi körülmények összessége alapján.

b) A magánbefektető kritériumáról

A felek érvei

- ¹⁷⁹ A Görög Köztársaság és a NOA először nyilvánvaló értékelési hibára hivatkoznak a magánbefektető kritériumának alkalmazása kapcsán, másodsor pedig a megtámadott határozat e kérdéssel kapcsolatos indokolásának a hiányára.

- 180 Ami a nyilvánvaló értékelési hibát illeti, a Görög Köztársaság és a NOA kifejtik, hogy a repülőgépeknek a kifizetett főbérleti díjnál alacsonyabb díjért való albérletbe adása semmilyen olyan előnyt nem biztosított a NOA-nak, amelyet e társaság a rendes piaci feltételek mellett ne élvezett volna.
- 181 A jelen ügyben az OA magatartása megfelelt a magángazdasági szereplő magatartásának, amely – szembesülve a bérleti díjaknak a nemzetközi légiközlekedési piac válsága okozta gyors esésével a 2001. szeptember 11-i eseményeket követően, illetve a főbérleti szerződésekben kikötött bérleti díjak megfizetésére irányuló kötelezettség által terhelve a szerződések egyoldalú felbontásának esetén is – körülbelül 50%-kal csökkentette veszteségeit, amikor elfogadta, hogy alacsonyabb bérleti díjakért adja albérletbe repülőgépeit, mint amelyeket a válságot megelőzően, más gazdasági helyzetben kötött bérleti szerződések alapján fizetett.
- 182 Ezenkívül annak értékelése érdekében, hogy az albérleti szerződések biztosítottak-e előnyt a NOA számára, a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie az OA és a NOA között kötött ügyletek összességét, amit a megtámadott határozatban elmulasztott. Márpedig a szóban forgó további bérbeadások következtében az OA megszabadult a repülőgépek őrzésével, karbantartásával és javításával járó költségektől. Emellett a repülőgépek tekintetében piaci áron karbantartási és javítási szolgáltatást nyújtott a NOA-nak (lásd a határozat (163) és (164) preambulumbekzdését). A NOA által a karbantartási szolgáltatásokért az OA-nak fizetett összesen 99 millió euró összeggel szemben az OA által a NOA-nak bérletbe adott 18 bérelt repülőgépért 44 441 850 eurót fizettek.
- 183 Emellett a felperesek kifogásolják, hogy a Bizottság elmulasztotta összehasonlítani a NOA által fizetett bérleti díjakat a piaci bérleti díjakkal. Ezenkívül vitatják a Bizottság

azon állítását, amely szerint a NOA minden valószínűség szerint nem talált volna bérbeadókat a piaci feltételek mellett. Ezt az állítást semmilyen bizonyíték nem támasztja alá, és azt a tények cáfolják. Kiemelendő, hogy a 2001. szeptember 11-i eseményeket követően a repülőgépek kínálata jelentősen meghaladta a keresletet, a bérleti díjak pedig kivételesen előnyösek voltak. A 2003. év végére a kereslet nullára csökkent. A 2004. év közepétől a kereslet növekedni kezdett, ami a bérleti díjak növekedést is magával vonta, a 2004. év végére akár 30%-kal is, anélkül azonban, hogy a bérleti díjak elérték volna a 2001. szeptemberi árszintet. A jelen ügyben 2004 júniusában a NOA egyébként bérleti szerződést kötött egy B 737-300 típusú repülőgépre három évre 130 000 USD-ért, amely megfelelt a piaci árnak.

184 Ami a négy Airbus A 340-300 repülőgép lízingszerződését illeti, a Görög Köztársaság és a NOA hangsúlyozza a különbséget egyrészt ezen bérelt repülőgépek NOA-nak való bérbe adására vonatkozó szerződések, másrészt pedig a Görög Köztársaság azon döntése között, hogy jogával élve az OA helyébe lép e szerződések keretében, mivel a kölcsönzők azzal fenyegettek, hogy valamennyi állami garancia azonnali érvényesítését igénylik 200 millió euró összeg tekintetében, és fennállt a veszélye, hogy a lízingbeadók visszaveszik a repülőgépeket az OA-tól. A NOA tehát semmilyen előnyben nem részesült azáltal, hogy a lízingszerződésekben az OA helyébe a Görög Köztársaság lépett.

185 A T-416/05. sz. ügyben az Aeroporia Aigaiou mint beavatkozó által támogatott Bizottság úgy véli, hogy a NOA OA-ból történő létrehozását követően a repülőgépek OA általi NOA-nak való albérletbe adása a főszerződésekben fizetettnél lényegesen alacsonyabb bérleti díjakért megszabadította a NOA-t működési költségeinek egy részétől, amelyeket így az OA finanszírozott, illetve végső soron, utóbbi veszteségei miatt, a Görög Köztársaság. A megtámadott határozat utal az OA és a Görög Köztársaság által így elszenvedett közvetlen veszteségekre (a (186) preambulumbekzdés) és a Görög Köztársaság által közvetetten elszenvedett veszteségekre (a (189) és (191) preambulumbekzdés). Ilyen körülmények között a jogvita tárgyát képező intézkedés nem felel meg a magánbefektető kritériumának.

- 186 Először, a magánbefektető kritériuma ugyanis a szóban forgó intézkedések által a kedvezményezettre gyakorolt hatást veszi figyelembe, előírva annak vizsgálatát, hogy ezek az intézkedések nem részesítik-e olyan előnyben a kedvezményezettet, amelyekben az rendes piaci körülmények között nem részesült volna.
- 187 Márpedig a jelen ügyben a görög hatóságok nem közölték a Bizottsággal a hivatalos vizsgálati eljárás során szükséges bizonyítékokat a Bizottság azon rendelkezése ellenére, hogy adják át neki az Olympic Airways csoport átalakítására irányuló eljárás vizsgálata szempontjából hasznos valamennyi információt. E rendelkezés görög hatóságoknak való megküldése a bizonyítási terhet azokra hárította a 659/1999 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének megfelelően. Mivel a görög hatóságok által szolgáltatott információk rendkívül hiányosak voltak, a Bizottság kénytelen volt szakértőket megbízni a helyszíni ellenőrzések elvégzésével. Ilyen körülmények között a Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott határozat jogszerűségét csak azon tényezők alapján lehet értékelni, amelyek annak meghozatalakor rendelkezésére álltak.
- 188 Másodszor, a Bizottság előadja, hogy még ha a piacon alkalmazott bérleti díjakra vonatkozó információkat időben át is adták volna neki, a NOA által fizetett bérleti díjak összegének a piaci bérleti díjakkal való összehasonlítása mindenképp eredménytelen lett volna. Nem lett volna ugyanis valószínű az ilyen összehasonlítás elvégzése, mivel a NOA minden valószínűség szerint nem talált volna a piacon olyan egyéb bérbeadókat, amelyek készek lettek volna számára a Görög Köztársaság beavatkozása nélkül repülőgépeket bérbe adni.
- 189 Ezt az elemzést támasztja alá az a tény is, hogy a fő bérbeadók, az OA-val szemben fennálló követeléseik sorsa miatt aggódva, azzal fenyegetőztek, hogy felmondják az e társasággal kötött szerződéseket, eladják a repülőgépeket és a garanciák azonnali érvényesítését igénylik, illetve az, hogy e tekintetben hátrányosabb kötelezettségeket állapítottak meg. Nem gyengíti az elemzést az a körülmény sem, hogy a NOA sikeresen

megkötött egy operatív bérbeadási szerződést 2004 júniusában, mivel e társaság a Bizottság álláspontja szerint továbbra is a Görög Köztársaság „védelme” alatt állt.

- ¹⁹⁰ Azzal, hogy a négy lízingszerződésben az OA helyébe lépett, illetve, hogy biztosította a bérleti költségek enyhítését, a Görög Köztársaság tehát lehetővé tette a bérletek folytatását, és ebből következően a repülési tevékenységek fenntartását. Nem szükséges tehát kiszámítani a hipotetikus bérleti díjak, illetve a NOA által az OA és a Görög Köztársaság részére fizetett bérleti díjak különbségét.
- ¹⁹¹ Ezenkívül a Bizottság hangsúlyozza, hogy a megtámadott határozatban arra szorított, hogy a NOA-nak juttatott támogatásnak minősítette a repülőgépek bérleti költségeinek az OA és a Görög Köztársaság által biztosított enyhítését, anélkül hogy kifejezetten számszerűsítette volna ezt a támogatást.
- ¹⁹² Ilyen körülmények között a NOA részére a Görög Köztársaság által bérbe adott négy bérelt repülőgépet illetően a Bizottság a felperesek állításaival ellentétben a megtámadott határozatban nem hagyta figyelmen kívül a lízingszerződésekben, illetve az albérleti szerződésekben kikötött ellenszolgáltatások közötti különbséget. Ugyanakkor e különbségtétel kizárólag a támogatások összegének kiszámítása szempontjából releváns, és arra nem szükséges hivatkozni annak megállapítása érdekében, hogy a bérleti díjak egy részét az állam viselte.
- ¹⁹³ A Bizottság kifejti, hogy a megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő 37 millió és 2,75 millió euró összegek nem szükségképpen felelnek meg a támogatásnak, de mutatják az OA és a Görög Köztársaság által elszenvedett veszteségeket. A támogatás összegét a Bizottság szerint ezen intézmény és a görög hatóságok között

lefolytatott párbeszéd során kell meghatározni az EK 10. cikkben foglalt jóhiszemű együttműködés elvének megfelelően. Nem kizárt, hogy ez az összeg magasabb lesz, mint az említett veszteségek.

- ¹⁹⁴ Mindezekre tekintettel a megtámadott határozat megfelelő indokolással rendelkezik a NOA részére a bérleti díjak mértékéből származó előny juttatása tekintetében (a (186) és (188) preambulumbekzdés). Nem volt szükség a támogatás számszerűsítése a NOA által fizetett bérleti díjak és a piaci árak összehasonlítása révén. Mindenesetre a görög hatóságok nem közölték a Bizottsággal az ehhez szükséges információkat.
- ¹⁹⁵ A T-416/05. sz. ügyben a Bizottságot beavatkozóként támogató Aeroporia Aigaiou két okból vitatja, hogy az OA és a Görög Köztársaság magatartása megfelelt a magán-gazdasági szereplő kritériumának. Először kifejti, hogy egy magánbefektető inkább olyan egészséges légitársaságnak adta volna albérletbe a szóban forgó repülőgépeket, amellyel szemben a piacon érvényesülő feltételeket szabhatott volna a bérleti díjak kellő időben való megfizetése biztosításának érdekében, mint a NOA-nak, amellyel szemben semmilyen eszköz nem állt rendelkezésre a teljesítés kikényszerítésére. Végül egyik magánbefektető sem fogadta volna el, hogy megváljon tevékenységének egyetlen potenciálisan jövedelmező ágazatától.
- ¹⁹⁶ Másodszor, a beavatkozó előadja, hogy a kedvező gazdasági körülmények között magas áron és hosszú távra kötött repülőgép-bérleti szerződés fenntartása a szokásos, a légitársaságok által vállalt kereskedelmi kockázatok körébe tartozik. Ennek következtében a beavatkozó szerint amennyiben a NOA az OA jogutódja, és ugyanahhoz a csoporthoz tartoznak, pusztán az a tény, hogy nem kellett viselnie a megemelt bérleti díjakat, olyan összegű állami támogatást valósít meg, amely megfelel a főszereződések alapján fizetett bérleti díjak és az albérlet keretében fizetett bérleti díjak

különbségének, anélkül hogy össze kellene hasonlítani a NOA által fizetett bérleti díjakat és a piaci árakat.

- ¹⁹⁷ Ezenkívül az Aeroporia Aigaiou kétségre vonja, hogy a NOA által fizetett bérleti díjak megfeleltek a piaci áraknak. Rámutat, hogy egy 2006. december 14-i szerződés keretében egy olyan repülőgép bérletéért, amelynek fogalmi értéke körülbelül 50%-kal alacsonyabb, mint az olyan típusú repülőgépeké, amelyet a NOA bérelt, 700 000 euró bérleti díjat fizet egy repülőgépek bérbeadásával foglalkozó társaságnak.

A Törvényszék álláspontja

- ¹⁹⁸ A jogvita tárgyát képező támogatás meghatározását, illetve a felek érvelése által felvetett kérdések azonosítását követően meg kell vizsgálni a magánbefektető kritériumának alkalmazása szempontjából a jelen ügyben releváns tényezőket, ezt követően pedig elemezni kell a bizonyítási teher eloszlásának kérdését azzal összefüggésben, hogy a felek milyen mértékben tettek eleget eljárási kötelezettségeiknek a közigazgatási eljárás folyamán.

– A jogvita tárgyát képező támogatás meghatározásáról

- ¹⁹⁹ A megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdéséből, illetve indokolásából egyértelműen következik, hogy a Bizottság kizárólag azt a következtetést vonta le, hogy állami támogatásnak minősül egyrészt az, hogy az OA a 2004. év folyamán a NOA-nak albérlésbe adott repülőgépekért alacsonyabb bérleti díjat fogadott el, mint amelyet az

operatív bérletre irányuló főszerződések keretében az OA fizetett (lásd többek között a (158) és (186) preambulumbekendést), másrészt pedig, hogy a Görög Köztársaság attól kezdődően, hogy az OA helyébe lépett, egészen 2005 májusáig, vagyis a Bizottság szakértői által végzett helyszíni vizsgálatig alacsonyabb bérleti díjakat fogadott el, mint amelyeket a lízingszerződések keretében fizetett (lásd többek között a (160) és (186) preambulumbekendést). A megtámadott határozat tehát nem kifejezetten azokra a veszteségekre vonatkozik, amelyeket az OA a lízingszerződés alapján azelőtt viselt, hogy a Görög Köztársaság a helyébe lépett, illetve az operatív bérletre irányuló főszerződések alapján 2003. december 12-e és 31-e között, valamint 2005. január 1-je és szeptember 14-e, vagyis a megtámadott határozat elfogadásának időpontja között. Nem kifejezetten vonatkozik a Görög Köztársaság által 2005 májusa és 2005. szeptember 14-e között viselt veszteségekre sem. A megtámadott határozat ilyen értelmezését megerősíti a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítélet is (42. pont), amelyben a Bíróság kimondja, hogy a „bérelt repülőgépek bérebe adása alapján fizetett” összegeket a megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdésében „rögzítették”, amely éppen az OA által 2004-ben, illetve a Görög Köztársaság által 2005 májusáig viselt veszteségekre vonatkozik.

200 A megtámadott határozatban (lásd különösen a (186) és (188) preambulumbekendést, valamint a rendelkező rész 1. cikkének (1) bekezdését) a Bizottság a Moore Stephens jelentésre támaszkodva, kizárólag az OA és a Görög Köztársaság azáltal elszenvedett veszteségeinek a megállapítására hivatkozott, hogy a repülőgépeket a főszerződések alapján fizetetteknel lényegesen alacsonyabb bérleti díjakért adták bérebe a NOA-nak. E tekintetben a felperesek nem vitatják, hogy e főbérleti díjak és a NOA által fizetett bérleti díjak közötti különbségből származó veszteségek az OA esetében a 2004-ben a NOA-nak albérletbe adott repülőgépek kapcsán 37,6 millió euró összeget értek el, ami a főbérleti szerződések összegének 55%-a. Ami a Görög Köztársaság által viselt veszteségeket illeti, azok a Bizottság szakértőinek megállapításai szerint havi 250 000 és 350 000 euró közötti összeget értek el a négy NOA-nak bérebe adott bérelt repülőgép mindegyikére nézve azt követően, hogy a lízingszerződésekben a Görög Köztársaság az OA helyébe lépett. A NOA által e négy repülőgépért fizetett bérleti díj és a Görög Köztársaság által a lízingszerződések alapján fizetett díjak közötti különbség

tehát a Bizottság szerint 2005 májusáig összesen 2,75 millió euró összeget tett ki, amit a felperesek sem vitatnak.

201 Ami a repülőgépek OA által a NOA-nak való albérletbe adását illeti, a Moore Stephens jelentésből és a megtámadott határozatból (lásd különösen a (155) preambulumbekendést) kitűnik, valamint azt a NOA a tárgyaláson is megerősítette, hogy e társaság kezdetben, a megalakulásakor 23 repülőgépet vett albérletbe az OA-tól. E szám később 22-re csökkent, mivel egy operatív bérleti szerződést nem újítottak meg az OA és a fő bérbeadó között, amikor e szerződés 2005 márciusában lejárt.

202 Az említett 22, az OA által a NOA-nak albérletbe adott repülőgép kapcsán a megtámadott határozatból és a Moore Stephens jelentésből kitűnik, és azt nem is vitatják, hogy e repülőgépek közül az OA 18-at egy operatív bérleti szerződés, míg 4-et lízingszerződések keretében birtokolt. A fent említett jelentésből kitűnik, és azt a felek a tárgyaláson is megerősítették, hogy e lízingszerződések közül kettő esetében a Görög Köztársaság 2004. december 17-én lépett az OA helyébe, míg a másik kettő esetében 2005 áprilisában.

– A jogvita tárgyát képező kérdések meghatározásáról, figyelemmel a megtámadott határozat tartalmára és a felek érveire

203 A jelen tényállásban a Bizottság a megtámadott határozatban pusztán a NOA által a repülőgépek albérletbe adásáért fizetett bérleti díjak és a főszerződések alapján fizetett díjak összehasonlítására szorítkozott. A NOA által fizetett, a jogvita tárgyát képező bérleti díjak és a piacon alkalmazott díjak összehasonlításának elmaradását megerősíti a Moore Stephens jelentés is. E jelentésben ugyanis, amelyre a Bizottság a megtámadott határozatban hivatkozik, a szakértők rámutatnak, hogy a munkájuk

elvégzésére rendelkezésükre álló időben nem volt lehetőségük független értékelést adni a repülőgépek bérbeadásának piacán érvényesülő árszintről.

- 204 A Törvényszék előtt a Bizottság ugyanakkor elismeri, hogy a támogatási összegek nem az OA és a Görög Köztársaság által viselt, a megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdésében említett veszteségeknek, hanem a NOA által fizetett bérleti díjak és a piaci árak közötti különbségnek felelnek meg.
- 205 A felperesek kifogásolják, hogy a Bizottság nyilvánvaló értékesítési hibát követett el, valamint megsértette indokolási kötelezettségét különösen azzal, hogy nem végezte el a NOA által fizetett bérleti díjak és a piaci árak összehasonlítását a magánbefektető kritériumának alkalmazása keretében.
- 206 A Bizottság nem vitatja, hogy a repülőgépek bérbeadásának piaci feltételei jelentősen megváltoztak a főszerződések megkötésének 2001. szeptember 11-ét megelőző időpontja és a jelen ügyben megvizsgált időszak között. E tekintetben nem foglal állást a 2005. november 15-i, „A piaci bérleti díjak szintjéről szóló tanulmány, a NOA-val összefüggésben” című jelentésről, amelyet az „Aviation Economics” tanácsadó iroda készített a NOA felkérésére. A felperesek azon állításait sem vonja kétségbe, amelyek szerint az OA a főszerződések alapján e szerződések egyoldalú felmondása esetén kártérítés címén köteles volt megfizetni a kikötött bérleti díjak összegét.
- 207 Ugyanakkor a Bizottság szerint a jelen ügyben a megtámadott határozatban megállapított különbségek a főszerződések alapján fizetett bérleti díjak és a NOA által fizetett

bérleti díjak között bizonyíthatják, hogy az OA és a Görög Köztársaság enyhítették a repülőgépek NOA-t terhelő bérleti költségeit. A döntő körülmény a „bérleti díjak közötti különbség közömbösítése egy nehéz helyzetben levő, a támogatások visszatérítésére köteles társaság által”.

- ²⁰⁸ E tekintetben, a felperesek állításaival ellentétben (lásd a fenti 34. pontot), a Bizottság azon érve, amely szerint a NOA repülési tevékenységeit az OA támogatta, amelynek veszteségeit végső soron a Görög Köztársaság fedezte, amelyet így közvetett kár ért, csak az ellenkérelemben előadott érvelés kifejtése, és azt nem lehet új jogalapnak tekinteni.
- ²⁰⁹ Emellett a Bizottság lényegében annak kifejtésére szorítkozik, hogy nem volt feladata a jogvita tárgyát képező, NOA által fizetett bérleti díjak és a piaci árak közötti összehasonlítás elvégzése, mivel a görög hatóságok az információnyújtási rendelkezései ellenére sem szolgáltatták a szükséges bizonyítékokat. Ezenkívül ez az összehasonlítás a Bizottság szerint mindenképp eredménytelen lenne, mivel a NOA a Görög Köztársaság közreműködése nélkül minden valószínűség szerint nem talált volna egyéb bérbeadókat.
- ²¹⁰ A felek ezen érveire figyelemmel meg kell határozni a magánbefektető kritériumának alkalmazása szempontjából releváns körülményeket a jogvita tárgyát képező intézkedések kapcsán, majd ezt követően meg kell vizsgálni a feleket a közigazgatási eljárás során terhelő eljárási kötelezettségeket, illetve a bizonyítási teher megoszlását a jelen ügyben.

– A magánbefektető kritériumának alkalmazása szempontjából releváns körülmények meghatározásáról

- 211 Az EK 87. cikk (1) bekezdéséből következik, hogy a támogatás fogalma olyan objektív helyzetre vonatkozik, amely kizárólag attól a kérdéstől függ, hogy valamely állami intézkedés előnyt biztosít-e, vagy sem egy vagy több vállalkozás számára (a Törvényszék T-67/94. sz., Ladbroke Racing kontra Bizottság ügyben 1998. január 27-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1. o.] 52. pontja).
- 212 Különösen annak meghatározása érdekében, hogy a szóban forgó intézkedések állami támogatásnak minősülhetnek-e, lényegében az intézkedés által a kedvezményezett vállalkozás tekintetében kifejtett hatásokat kell figyelembe venni, nem pedig a támogatást nyújtó állami vagy magánszerv helyzetét (a Bíróság 78/76. sz. Steinike & Weinlig ügyben 1977. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 1977., 595. o.] 21. pontja).
- 213 Meg kell tehát határozni, hogy a szóban forgó intézkedések olyan gazdasági előnyt biztosítanak-e a kedvezményezett vállalkozásnak, amelyet rendes piaci körülmények között nem ért volna el (lásd a fent hivatkozott Linde kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 39. pontját, továbbá a fent hivatkozott Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 207. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Az a tény, hogy az ügylet a támogatást nyújtó állami szervek vagy a közvállalkozás számára ésszerű, nem mentesít ezen vizsgálat elvégzése alól (lásd a fent hivatkozott Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 315. pontját, valamint a fent hivatkozott Linde kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 48–54. pontját).
- 214 Ebből következően, ahogy azt a Bizottság is kifejti, még ha el is fogadnánk, hogy a „bérleti díjak különbségének közömbösítése” ésszerűbb volt, mint a főszerződések felbontása, a repülőgépek ésszerű pénzügyi kezelése az OA és a Görög Köztársaság részéről, amellyel azok e repülőgépek NOA-nak való albérlésbe adásával és ezt követően ezen társaság részére szolgáltatások piaci áron való nyújtásával csökkentették a

veszteségeket, nem elegendő ahhoz, hogy e magatartás megfeleljen a magánbefektető kritériumának. Ebből fakad, hogy a jelen jogvita összefüggésében, a felperesek állításaival ellentétben, pusztán az a körülmény, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban elmulasztotta megvizsgálni az OA számára bérelt repülőgépei NOA részére történő bérbe adása által állítólagosan biztosított előnyök összességét, nem enged arra következtetni, hogy ez az intézmény félreértelmezte a magánbefektető kritériumát.

215 Ezzel szemben a Görög Köztársaság és a NOA joggal hangsúlyozza, hogy a fent említett ítélezési gyakorlatnak megfelelően a magánbefektető kritériumának alkalmazása érdekében össze kell hasonlítani a jogvita tárgyát képező, a NOA által az OA és a Görög Köztársaság részére fizetett bérleti díjakat a piaci bérleti díjakkal.

216 E tekintetben el kell utasítani a Bizottság és az Aeroporia Aigaiou érveit, amelyek szerint az ilyen összehasonlítás eredménytelen lenne. Először ugyanis a megtámadott határozat indokolásából, illetve 1. cikkének (1) bekezdéséből egyértelműen következik, hogy az e határozatban megállapított támogatás nem önmagában azáltal valósult meg, hogy az OA és a Görög Köztársaság repülőgépeket adott albérletbe a NOA-nak, hanem azáltal, hogy a NOA alacsonyabb bérleti díjakat fizetett, mint amilyen bérleti díjakat e bérbeadók a főbérleti szerződések, illetve a lízingszerződések után fizettek. A Bizottság azon állításai, amelyek szerint a NOA a piacon a Görög Köztársaság támogatása nélkül nem lett volna képes repülőgépeket bérbe venni, így a jelen ügyben nem releváns.

217 Ebből a szempontból a jelen jogvita azoktól eltérő kérdéseket vet fel, mint amelyeket például a C-288/96. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. október 5-én hozott ítéletben (EBHT 2000., I-8237. o., 30–32. és 41. pont) vizsgáltak, amely ítéletben a Bíróság az állami garancia kedvezményezettjének azon lehetőségeire vonatkozó kritériumot alkalmazta, hogy meg tudná-e szerezni a kölcsönt e garancia hiányában a tőkepiacon. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben ugyanis a garancia megadása volt

a kérdés, míg a megtámadott határozatban a támogatásnak minősített intézkedések kizárólag a NOA tekintetében alkalmazott bérleti díjak szintjére vonatkoztak.

- 218 A jelen ügyben a jogvita tárgyát képező intézkedések értékelésének (a megtámadott határozat (186) és (188) preambulumbekkezdése) keretében a Bizottság nem vitatja, hogy az OA és a Görög Köztársaság adott esetben nem igényelt megfelelő fizetési garanciákat a NOA-tól ahhoz, hogy hozzájáruljanak a repülőgépek utóbbi számára való albérlésbe adásához. Azt sem kifogásolja, hogy a repülőgépek NOA-nak való albérlésbe adása helyett az OA nem mondta fel a főbérlési szerződéseket.
- 219 Másodszor, a Bizottság, amely nem vizsgálja magát az Olympic Airways csoport szerkezetátalakítását (lásd a fenti 101. pontot), azt sem kifogásolja, hogy a Görög Köztársaság a NOA létrehozásakor nem írta elő a főbérlési szerződések és a lízingszerződések átruházását e társaságra. Ennek következtében az Aeroporia Aigaiou azon érve, amely szerint a NOA javára szolgáló állami támogatás pusztán amiatt áll fenn, hogy e társaság nem viselte a főbérlési szerződések fenntartásához kapcsolódó szokásos kereskedelmi kockázatot, nem releváns.
- 220 Végül a jogvita tárgyát képező intézkedésekre vonatkozó értékelésében a Bizottság a magánbefektető kritériumával kapcsolatban nem vitatja azt a döntést, hogy a Görög Köztársaság a négy lízingszerződésben az OA helyébe lépett. Rámutat, hogy a Moore Stephens jelentésből az következik, hogy e döntést annak érdekében hozta meg a Görög Köztársaság, hogy mind az OA, mind saját maga mint kezes elkerülje azokat a terhebb feltételeket, amelyeket az érintett pénzügyi szervezetek (fő bérbeadók) szabtak meg a szétválás során, az OA és a NOA jövőjére vonatkozó bizonytalanság miatt. A Bizottság pusztán e határozat kivételes jellegét hangsúlyozza, rámutatva, hogy a szakértők szerint új törvényi rendelkezés elfogadására

volt szükség ezen ügylet lehetővé tétele érdekében (lásd a megtámadott határozat (159) preambulumbeközdését).

- 221 E megfontolások összességéből az következik, hogy még ha fel is tételezhető, hogy a Bizottság állításai, amelyek szerint a repülőgépek NOA számára a főszerződések alapján fizetendő bérleti díjnal alacsonyabb bérleti díjért történő albérletbe adását lényegében csak a Görög Köztársaság támogatása tette lehetővé, megalapozottak, ez nem mentesíti a Bizottságot azon kötelezettség alól, hogy a magánbefektető kritériumának megfelelően vizsgálja meg, hogy a NOA által fizetett bérleti díjak ténylegesen alacsonyabbak voltak-e, mint amelyeket rendes piaci körülmények között fizetett volna az érintett időszakban.
- 222 A szerkezetátalakítás módjai és a Bizottság szerint fennálló különböző támogatási intézkedések, amelyeket a megtámadott határozatban nem minősített állami támogatásnak (lásd a fenti 101. pontot) ugyanis pusztán annak az összefüggésrendszernek részei, amelybe az az állítólagos támogatás illeszkedik, amelyet a bérelt repülőgépek bére adásáért fizetendő, a főszerződések alapján fizetett bérleti díjknál alacsonyabb bérleti díj formájában nyújtottak. Önmagában ezen összefüggésrendszer alapján, egyéb komoly bizonyíték hiányában nem vélelmezhető, hogy a NOA által a bérelt repülőgépek bére adásáért fizetendő bérleti díjak alacsonyabbak voltak, mint a piacon alkalmazott bérleti díjak.
- 223 Ebből következik, hogy a jelen ügyben, a Bizottság állításaival ellentétben a magánbefektető kritériuma annak vizsgálatát igényelte, hogy a jogvita tárgyát képező, NOA által fizetett bérleti díjak megfeleltek-e a rendes piaci feltételek mellett fizetett bérleti díjknak az érintett időszakban.

– A bizonyítási teher megoszlásáról, valamint a Bizottság, illetve az érintett tagállam eljárási kötelezettségeiről

- 224 Az ítélezési gyakorlat szerint a Bizottság feladata a megtámadott határozatban az új támogatások juttatására vonatkozó bizonyítékok előadása, a jelen ügyben a jogvita tárgyát képező, a NOA által fizetett bérleti díjak piaci bérleti díjakkal való összehasonlítása révén. Az EK 88. cikk (2) és (3) bekezdéséből ugyanis az következik, hogy ilyen bizonyítás hiányában a szóban forgó új intézkedések nem minősíthetők az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásoknak (a Bíróság C-324/90. és C-342/90. sz., Németország és Pleuger Worthington kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. április 13-án hozott ítéletének [EBHT 1994., I-1173. o.] 23. pontja).
- 225 Ugyanakkor e bizonyítási teherre vonatkozó szabály alkalmazása attól függ, hogy a Bizottság, illetve az érintett tagállam eleget tesz-e eljárási kötelezettségeinek ezen intézmény arra vonatkozó hatáskörének gyakorlása keretében, hogy a tagállam valamennyi szükséges információt a rendelkezésére bocsássa (a fent hivatkozott Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 35. pontja).
- 226 Közelebbről az ítélezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság akkor jogosult a rendelkezésére álló információk alapján határozatot hozni, ha a tagállam az ezen intézménnyel szemben az EK 10. cikk alapján fennálló együttműködési kötelezettségét megsértve, nem bocsátja rendelkezésére azon információkat, amelyeket vagy az új, illetve módosított támogatás minősítésének vagy közös piaccal való összeegyeztethetőségének megvizsgálása, vagy pedig a korábban jóváhagyott támogatás szabályszerű felhasználásának ellenőrzése érdekében kért. Ugyanakkor az ilyen határozat elfogadását megelőzően a Bizottságnak fel kell szólítania a tagállamot, hogy az általa meghatározott határidőn belül bocsássa rendelkezésére az ellenőrzési jogkörének gyakorlásához szükséges valamennyi dokumentumot és információt. A Bizottság csak akkor rendelkezik hatáskörrel arra, hogy az eljárást befejezze, és a rendelkezésre álló adatok alapján elfogadja – az esettől függően – a támogatás fennállására és közös piaccal való

összeegyeztethetőségére vonatkozó határozatot vagy a korábban jóváhagyott támogatás felhasználásának szabályszerűségét megállapító határozatot, ha a tagállam a Bizottság felszólítása ellenére nem bocsátja rendelkezésére a kért információkat (lásd a fent hivatkozott Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 36. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

227 A fent említett eljárási kötelezettségeket megfogalmazza és konkretizálja a 659/1999 rendelet 2. cikkének (2) bekezdése, 5. cikkének (1) és (2) bekezdése, 10. cikke és 13. cikkének (1) bekezdése.

228 Arra is emlékeztetni kell, hogy a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdése szerint „[a] hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményező határozat összefoglalja a vonatkozó ténybeli és jogi kérdéseket, tartalmazza a Bizottság előzetes értékelését a javasolt intézkedés támogatási jellegére vonatkozóan, és meghatározza a közös piaccal való összeegyeztethetőséggel kapcsolatban felmerült kétségeket”.

229 Ezen eljárási kötelezettségek azért terhelik az érintett tagállamot és a Bizottságot, hogy az utóbbi megfelelően világos és pontos információk alapján gyakorolhassa ellenőrzési jogkörét, teljes mértékben biztosítva az érintett tagállam meghallgatáshoz való jogának tiszteletben tartását. Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a védelemhez való jog minden olyan eljárásban való tiszteletben tartása, amelyet valamely személlyel szemben indítottak, és amely e személyt elmarasztaló aktus meghozatalához vezethet, az uniós jog egyik alapelvét jelenti, és e jogot külön szabályozás hiányában is biztosítani kell (lásd a fent hivatkozott Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 37. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 230 Ezen eljárási alapelvek fényében kell megvizsgálni, hogy a jelen ügyben a Bizottság, ahogy azt lényegében kifejti, joggal feltételezte-e pusztán a rendelkezésére álló információk alapján, hogy fennállt az állami támogatás, vagy a magánbefektető kritériuma azt igényelte, hogy folytassa vizsgálatait annak érdekében, hogy össze tudja hasonlítani a jogvita tárgyát képező, a NOA által fizetett bérleti díjakat és azokat a bérleti díjakat, amelyeket rendes piaci feltételek mellett fizetett volna.
- 231 Ennek érdekében meg kell vizsgálni az információnyújtási rendelkezést és a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatot, valamint a Görög Köztársaság Törvényszékhez benyújtott észrevételeit.
- 232 Először, a 2003. szeptember 8-i információnyújtási rendelkezésben a Bizottság a 659/1999 rendelet 5. és 10. cikkét alkalmazva, azt kérte, hogy adjanak át neki minden, az OA légitársaság szerkezetátalakítási és privatizációs eljárásának vizsgálatához szükséges információt. E tekintetben emlékeztetett arra, hogy amikor egy állami támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét vizsgálja, minden releváns elemet figyelembe kell vennie, beleértve adott esetben a valamely korábbi határozatban már vizsgált összefüggéseket is.
- 233 E határozatból tehát kitűnik, hogy a rendelkezés – a privatizációs eljárás és az OA szerkezetátalakítására vonatkozó, a privatizáció megkönnyítését célzó új intézkedésekről való értesítés hiányában – minden olyan, a szerkezetátalakításra és a privatizációra vonatkozó körülményre vonatkozott, amely állami támogatási elemet tartalmazhatott. A Bizottság különösen a NOA üzleti tervének, részvényesei összetételének, eszközei és finanszírozása részletes leírásának – beleértve az adósságokat is –, jogi és pénzügyi helyzetének, valamint az OA és leányvállalatai esetleges felszámolására vonatkozó részletes információknak a közlését kérte.

- 234 Másodszer, a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló 2004. március 16-án kelt határozatában a Bizottság előzetesen megvizsgálta az OA 2001. és 2002. évi pénzügyi helyzetét, e két adóévre vonatkozó auditált mérlegbeszámolók fényében, amelyeket csak 2003 szeptemberében és decemberében kapott meg. Az OA által elszenvedett veszteségek jelentősége megerősítette a Bizottság 2002. december 11-i határozatban szereplő értékelését, amely szerint a Görög Köztársaság e társaság finanszírozásának *de facto* elsődleges forrásává vált, és támogatása nélkül a társaság minden valószínűség szerint megszűntetné volna tevékenységét (17., 26. és 29. pont).
- 235 Ami az esetleges új, a 2002. december 11-i határozat utáni támogatásokat illeti, amelyek a jelen ügyben kizárólagosan érintettek, a Bizottság a 2004. március 16-i határozatban úgy vélte, hogy az OA és a NOA „az állami támogatásokra [vonatkozó] közösségi szabályok szempontjából azonos vállalkozás” (106. és 108. pont).
- 236 Ami konkrétan a NOA által üzemeltetett repülőgépeket illeti, a Bizottság a helyzetről szóló részletes leírásában pusztán arra mutatott rá, hogy a NOA-nak a görög hatóságok kérésére a 3185/2003. sz. törvény alkalmazásában a Deloitte & Touche tanácsadó cég által elkészített átalakulási mérlegéből az tűnt ki, hogy az OA-hoz vagy az Olympic Aviationhoz tartozó 18 repülőgépet átruházták a NOA-ra. Emellett az OA által a NOA-nak albérletbe adott repülőgépek kapcsán a Bizottság jelezte, hogy a Deloitte & Touche kifejtette, hogy ez az albérlet azt jelentette, hogy továbbra is az OA maradt egyedül felelős a bérlővel szemben, továbbá, ahogy azt maguk a görög hatóságok is hangsúlyozták, lehetővé tette a NOA számára, hogy élhessen az állam által a légi járművek bérlésére és az egyéb szerződéses kötelezettségekre nyújtott garanciákkal, így különösen az új repülőgépek vásárlására, valamint az új spatai repülőtérre való költözésre nyújtott kölcsöngaranciákkal, amelyeket a Bizottság 1998-ban és 2000-ben szerkezetátalakítási támogatásként elfogadott, ugyanakkor a 2002. december 11-i határozatban a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított (a 2004. december 16-i határozat 54. pontja, lásd még a fenti 6. pontot). A Bizottság hangsúlyozta, hogy a kormány tanácsadói, a Kantor társaság szerint fontos volt, hogy a NOA a 2003. év végére megkezdje működését, különösen „annak érdekében, hogy ki lehessen használni az

alacsony árakat a légi járművek vásárlásához és bérléséhez, ami lehetővé teszi a flotta minőségének javítását és megújítását”, valamint, mivel az OA „jelentős nehézségekkel fog szembesülni a 2003/2004. évi tél túlélése érdekében” (57. pont).

- 237 Ezenkívül a Bizottság a 2004. december 16-i határozatban megemlítette, hogy panaszában az Aeroporia Aigaiou kifejtette, hogy az OA eszközeinek a NOA-ra való átruházása, a kötelezettségek összességének az OA-nál hagyásával állami támogatásnak minősült. A Bizottság azt is jelezte, hogy a panaszos társaság szerint, ha a bérlők és a pénzügyi szervezetek elfogadnák az OA repülőgépeinek a NOA-ra ruházását, ezt valószínűleg csak állami garancia ellenében tennék, ami állami támogatásnak minősülne (76. pont).
- 238 Az információnyújtási rendelkezés és a 2004. március 16-i határozat vizsgálata tehát azt mutatja, hogy a Bizottság határozataiban egyetlen alkalommal sem utalt, még hallgatólagosan sem a NOA által az OA-nak a repülőgépek albérletbe adásáért fizetett bérleti díjak alacsony szintjére. Az információnyújtási rendelkezés ugyanis csupán nagyon általános jelleggel utal az OA szerkezetátalakításához és privatizációjához kapcsolódó azon intézkedésekre, amelyek állami támogatásnak minősülhetnek. Ami a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatot illeti, az a szóban forgó intézkedések értékelésével foglalkozó részében kizárólag az OA előnyére szolgáló intézkedésekre, valamint a privatizációs eljárásra vonatkozik, amelyet a megtámadott határozatban nem vizsgáltak, ugyanakkor egy külön eljárás tárgyát képezte, amelynek eredménye a Bizottságnak a privatizációs tervet jóváhagyó 2008. szeptember 17-i határozata volt.
- 239 Az OA által a NOA részére albérletbe adott repülőgépek közelebről csak a 2004. március 16-i határozat leíró részében szerepelnek, ugyanakkor valóban az állam által az OA részére a repülőgépek bérléséhez nyújtott, a 2002. december 11-i határozatban összegegyeztetetetlennek nyilvánított garanciák révén a NOA-nak biztosított előny

kapcsán. Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy a repülőgépek NOA részére való albérletbe adását ebben az összefüggésben önmagában nem minősítették támogatásnak a megtámadott határozatban, amely csak a bérleti díjak szintjére vonatkozik.

240 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatban nem szerepel az e társaság által fizetett bérleti díjak előzetes értékelése, annak az 569/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt meghatározása céljából, hogy azok támogatási elemet tartalmaznak-e.

241 Ugyanakkor a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozattal kapcsolatos 2004. június 11-i észrevételeiben a Görög Köztársaság többek között kiemelte, hogy az OA által bérelt repülőgépeket piaci áron adták albérletbe a NOA-nak, figyelemmel arra a kártérítésre, amelyet az OA-nak kellett fizetnie a bérbeadók részére a főbérleti szerződések azok lejárta előtt történő felmondása esetén. Ezek az albérletek csak rövid távú megoldást jelentettek, mivel a főbérleti szerződések összességét (kiszámú, lejáráthoz közeledő szerződés kivételével) a jövőben kell átvennie a NOA-nak. Ezzel szemben a négy lízingelt repülőgépet továbbra is piaci áron adták albérletbe a NOA-nak.

242 Emellett a Moore Stephens jelentésből kitűnik, hogy a helyszínen elvégzett vizsgálatok során a NOA igazgatósága a Bizottság szakértőinek igazolta egyrészt az e társaság által a repülőgépek albérletbe adásáért fizetett bérleti díjak, másrészt az OA által a főbérleti szerződések alapján, illetve a Görög Köztársaság által a lízingszerződések alapján fizetett díjak közötti különbséget, kifejtve, hogy az albérletbe adásért fizetett bérleti díjak megfeleltek a piaci áraknak, valamint, hogy a NOA más bérbeadóktól is tudna repülőgépeket bérelni, ha ezeket az albérleti lehetőségeket piaci áron nem ajánlották volna fel neki.

- 243 Nem vitatott továbbá, hogy a Görög Köztársaság minden, a főszerződésekre és a szóban forgó albérleti szerződésekre, illetve különösen a kikötött bérleti díjakra vonatkozó szükséges információt átadott. Csupán a bérleti díjaknak az érintett időszakban rendes piaci feltételek között érvényesülő szintjére vonatkozó valamennyi bizonyíték benyújtását mulasztotta el.
- 244 Márpedig sem az információnyújtási rendelkezésből, sem a 2004. március 16-i határozatból, sem az ügy egyéb irataiból nem tűnik ki, és egyébként a Bizottság sem állítja, hogy bármilyen módon vitatta volna a közigazgatási eljárás során a NOA által fizetett bérleti díjak szintjét a piaci feltételek szempontjából, és azt sem, hogy a Görög Köztársaságtól e tekintetben további információk közlését kérte volna.
- 245 Meg kell emellett jegyezni, hogy a támogatás felfüggesztéséről szóló rendelkezéssel kapcsolatos, 2004. október 26-i észrevételeiben a Görög Köztársaság hangsúlyozta, hogy 2004. június 11-i észrevételeit követően a Bizottság részéről további vizsgálati intézkedésről nem tájékoztatták, és semmilyen további információkérést nem kapott észrevételeivel kapcsolatosan.
- 246 Ilyen körülmények között, figyelemmel arra, hogy a közigazgatási eljárás során egyrészt kifejezetten nem vitatták a NOA által fizetett bérleti díjak szintjét, másrészt semmiféle információkérésre nem került sor e bérleti díjak piaci áraknak való megfelelésével kapcsolatban, nem kifogásolható, hogy a Görög Köztársaság nem nyújtott elegendő információt a Bizottságnak ahhoz, hogy megalapozottan értékelni tudja a jogvita tárgyát képező intézkedéseket.

- 247 Ezenkívül mindenképp rá kell mutatni, hogy a Törvényszék előtt a Bizottság nem állítja, hogy a hiányzó információkat alapvetően a Görög Köztársaság tartotta vissza. Pusztán azokra a piaci árakkal kapcsolatos információkra utal, amelyeket nehézség nélkül, az érintett időszakban elvégezhető egyszerű piackutatás útján be tudott szerezni.
- 248 Ebben az összefüggésben a Bizottság nem mentesülhet azon kötelezettsége alól, hogy bizonyítsa, hogy a szóban forgó, a NOA által a repülőgépek albérletbe adásáért fizetett bérleti díjak nem feleltek meg a piaci áraknak. Ezt legalább valószínűsíteni kellett volna olyan ténybeli körülmények alapján, amelyek alkalmasak arra, hogy a Görög Köztársaságot további magyarázatok közzétételére kötelezzék (lásd analógia útján egy vállalkozás kartellben való részvételének bizonyítása kapcsán a Bíróság C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-123. o.] 78. és 79. pontját).
- 249 Ennek következtében a Bizottságnak – a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó alapvető rendelkezései gondos végrehajtása érdekében a gyors és elfogulatlan vizsgálatra irányuló kötelezettségének megfelelően – a Moore Stephens jelentést követően folytatnia kellett volna vizsgálatait, illetve azokat el kellett volna mélyítenie, annak megállapítása érdekében, hogy a NOA által fizetett bérleti díjak megfeleltek-e a magánbefektető kritériumának. Ennek érdekében vagy további információgyűjtési rendelkezést kellett volna intéznie a Görög Köztársasághoz a NOA által fizetett bérleti díjak szintjét illetően, a 659/1999 rendelet 10. cikke (3) bekezdésének megfelelően feltüntetve az igényelt információk jellegét, vagy további szakértői véleményt kellett volna készíttetnie, hogy képes legyen a jogvita tárgyát képező bérleti díjak és a piaci árak összehasonlítására.
- 250 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartásához kapcsolódó előírások értelmében a nem a görög hatóságoktól származó, hanem a Bizottság által harmadik személyektől beszerzett bizonyítékokat ezen intézmény csak

azt követően vehette volna figyelembe az állami támogatás fennállására vonatkozó megállapításának alátámasztására, ha e hatóságok számára lehetővé tette, hogy érdemi észrevételeket nyújtsanak be ezen bizonyítékokra (lásd ebben az értelemben a Bíróság 234/84. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének [EBHT 1986., I-2263. o.] 27–29. pontját, valamint C-301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-307. o.] 29. és 30. pontját).

- 251 A jelen ügyben tehát a fenti megfontolások összességére figyelemmel elegendő annyit megállapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban elmulasztotta annak a magángazdasági szereplő kritériuma által megkövetelt vizsgálatát, hogy a jogvita tárgyát képező bérleti díjak alacsonyabbak voltak-e a piaci áraknál. A megtámadott határozat ugyanis semmilyen megfontolást nem tartalmaz, amely a felperes által a közigazgatási eljárás során ezzel a kérdéssel kapcsolatban kifejtett álláspont cáfolatára irányulna (lásd a fenti 241. pontot). Emellett a szakértőknek a Moore Stephens jelentésben ismertetett részletes munkaterve, amelyen a megtámadott határozat alapul, azt tartalmazza, hogy a vizsgálatok csak arra a kockázatra vonatkoztak, amely a repülőgépek NOA részére „mesterségesen alacsonyan tartott bérleti díj mellett történő [albérletbe adásához kapcsolódott] (annak ellenére, hogy e bérleti díjak megfelelnének a piaci áraknak”. Márpedig e tekintetben fontos emlékeztetni arra, hogy noha a Bizottság – anélkül, hogy erre kötele lenne – igénybe vehet külső szakértőt, ez még nem jelenti azt, hogy mentesülne munkájuk véleményezésének kötelezettsége alól (a Törvényszék T-274/01. sz., Valmont kontra Bizottság ügyben 2004. szeptember 16-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-3145. o.] 72. pontja).

- 252 Ebből következően a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el a magánbefektető kritériumának alkalmazásában, amikor kizárólag az egyrészt az OA és a Görög Köztársaság által a repülőgépekért fizetett bérleti díjak, másrészt pedig a NOA által a repülőgépek albérletbe adásáért fizetett bérleti díjak közötti különbségekre alapozva állapította meg, hogy e társaság számára olyan előnyt biztosítottak, amelyekben az rendes piaci körülmények között nem részesült volna.

253 Ebből következik, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértésére alapított jogalap megalapozott. A megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdését ennek megfelelően meg kell semmisíteni, anélkül hogy az indokolás hiányára és a szóban forgó intézkedések államnak való betudhatatlanságára vonatkozó jogalapokat szükséges lenne megvizsgálni. Következésképpen a határozat 2. cikkét is meg kell semmisíteni, amennyiben az az 1. cikk (1) bekezdésében szereplő támogatások visszatérítésére vonatkozik.

3. Az OA-nak juttatott támogatásokról

a) Az OA NOA-ra átruházott eszközei értéke túlbecsült összegének előzetes megfizetéséről (a megtámadott határozat 1. cikkének (2) bekezdése) (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)

254 A Görög Köztársaság és az OA azért vitatja a megtámadott határozatot, mert e határozat 1. cikkének (2) bekezdésében a Bizottság megállapítja, hogy e társaságnak a közös piaccal összeegyeztetetlen jogellenes támogatást nyújtottak, amelynek összege megfelel az OA NOA-ra ruházott eszközei túlértékelt összegének, ezen új légitársaság létrehozása során.

255 A felperesek az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértésére, valamint az indokolás hiányára hivatkoznak. A Görög Köztársaság másodlagosan előadja, hogy még ha fel is tételezhető, hogy a szóban forgó intézkedés az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősíthető, amit vitat, ezt az intézkedést a közös piaccal összeegyeztethetőnek kellett volna nyilvánítani az EK 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében. A megtámadott határozatnak ezzel kapcsolatban az indokolása is hiányzik.

Az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértéséről, valamint az indokolás hiányáról (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)

– A felek érvei

- ²⁵⁶ A Görög Köztársaság és az OA előadják, hogy a Bizottság és szakértői figyelmen kívül hagyták az Olympic Airways csoport átalakítása mögött meghúzódó gazdasági logikát, amely átalakítást egyszerű belső szerkezetátalakításnak tekintettek. Kifejtik, hogy a privatizációs eljárás, amely mellett a Görög Köztársaság 2003-tól kezdődően döntött, az Olympic Airways csoport repülési tevékenységeinek elválasztásán, valamint új, önálló, az Olympic Airways csoporton kívüli társaság, a NOA létrehozásán alapult, annak érdekében, hogy annak értékét maximalizálják, majd haladéktalanul értékesítsék. Ez az átalakulás arra irányult, hogy lehetővé tegye a Görög Köztársaság számára az OA-ba az utóbbi évtizedben szerkezetátalakítási támogatás formájában eszközölt befektetései lehető legnagyobb részének visszaszerzését.
- ²⁵⁷ Ebben az összefüggésben a Bizottság összekeverte a magánbefektető kritériumát a magánhitelezőével. Egy magánbefektető ugyanis értékeli a vállalkozás talpraállási esélyeit, és nem igényelné az első kötelezettségmulasztásnál a vállalkozás fizetőkép-telenségének megállapítását, anélkül hogy bármilyen módon figyelembe venné a vállalkozás hosszú távú lehetőségeit.
- ²⁵⁸ Az átalakítási mérleg szerint a NOA alaptőkéjét körülbelül 130 millió euróban állapították meg. A Görög Köztársaság tehát összesen ennek az összegnek megfelelő összeget fizetett az OA javára, amelynek több mint a felét az OA kártérítések, valamint a munkavállalók munkaviszonyának az átalakulást követő megszüntetéséhez kapcsolódó egyéb költségek fedezésére használta fel.

- 259 A Bizottság állításaival ellentétben ez az előzetes fizetés semmilyen előnyt nem biztosított az OA számára, mivel összege nem haladta meg azon vagyonelemek értékét, amelyekből e társaság elesett. Emellett átmeneti jellegű volt, a NOA, valamint az Olympic Airways csoportból kivált egyéb társaságok vételárának megérkezéséig.
- 260 Ilyen körülmények között a megtámadott határozat nyilvánvaló értékelési hibában, valamint az indokolás hiányában szenved, ami az OA-nak juttatott előny és a magánbefektető kritériumának alkalmazását illeti.
- 261 A felperesek kifejtik, hogy az Olympic Airways csoport átalakításának összefüggésében a NOA-ra átruházott eszközöket piaci értékükön kellett értékelni. E tekintetben rámutatnak, hogy míg a NOA-ra átruházott eszközök értékét a Bizottság szakértői 38,5 millió euróra becsülték, csak azoknak a repülőgépeknek az értéke, amelyek elkerültek az OA-tól, 120 millió euró volt egy, az Airclaims által készített jelentés alapján.
- 262 Emellett a felperesek vitatják, hogy az OA semmilyen kártalanításra ne lett volna jogosult a különböző repülőterek résidőire vonatkozó jogainak összességért – különösen a Heathrow (London, Egyesült Királyság) esetében, ahol a jogok légitársaságok általi értékesítése résidőnként 7 vagy 8 millió eurót hozott –, valamint az általa kötött kétoldalú szerződésekért, továbbá általánosan ismert márkanevéért és logójáért.
- 263 E tekintetben az OA rámutat, hogy az OA átalakulási mérlegében szereplő 30 millió euró goodwillt az OA és leányvállalata, az Olympic Aviation repülési tevékenységeinek a Macedonian Airwaysbe (később NOA) való beolvadásának keretében

számolták el, különösen a 174/1963. sz. királyi rendelet által egységes szerkezetbe foglalt, részvénytársaságokról szóló 2190/1920. sz. görög törvény (FEK A 37, a továbbiakban: 2190/1920. sz. törvény), a 3185/2003. sz. törvény, valamint a 3. „Üzleti kombinációk” Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standard (a továbbiakban: IFRS 3) rendelkezéseinek megfelelően. Kiemelendő, hogy a 2190/1920. sz. törvény 43. cikke (4) bekezdésének b) pontja szerint „egy gazdasági egység egészének visszavásárlása vagy egyesülése során létrejött vállalkozás goodwillje, amely megfelel a teljes vételár és az eszközök valós értéke közötti különbségnek,” a vállalkozás goodwillje „alatt kell szerepeltetni az immateriális javak között, és azt vagy átalányban, vagy fokozatosan, állandó kulcs mellett írják le több adóévre elosztva, anélkül hogy az értékcsökkenés időtartama meghaladná az öt évet.” Emellett a görög jogszabályokból az következik, hogy a részvénytársaság nem pénzbeli hozzájárulásait valós értékükön kell értékelni, nem a múltban felmerült beszerzési költségeken.

264 Az OA hozzáteszi, hogy amennyiben a NOA-ra átruházott eszközök értékének felmérése nem felelt volna meg ezen eszközök piaci értékének, a NOA piaci áron alul történő értékesítése állami támogatást valósított volna meg a NOA esetleges vevői számára, és megsértette volna az OA hitelezőinek jogait.

265 A NOA privatizációjára irányuló egyik kísérlet során, amely egy egyetértési jegyzőkönyv 2005. augusztus 5-én való aláírásához vezetett, a NOA értékét 2004. december 31-én egy magánbefektető több mint 100 millió euróra becsülte, ami megfelelt a 2003. december 12-én elvégzett könyvelői értékelésnek, a NOA által viselt veszteségek levonását követően.

266 Az OA vitatja a Bizottság arra vonatkozó állításait, hogy az átalakulási mérlegek független könyvvizsgálata nem történt meg. E mérlegeket teljes egészükben hitelesített könyvvizsgáló állította össze a 3185/2003. sz. törvénynek megfelelően.

267 Ami a NOA tartozásainak értékelését illeti, az OA rámutat, hogy a NOA nyitómérlegéhez csatolt jelentésben az szerepel, hogy az új légitársaság nyitómérlegében

található tartozások és a végül behajtott összegek közötti minden különbséget az OA és az Olympic Aviation számláin kell jóváírni, vagy azokra kell terhelni, oly módon, hogy az ne érintse a NOA nettó aktívumát. Emellett a felperesek kifogásolják, hogy a Bizottság nem vette figyelembe a két repülőgép jövőbeli eladásából fakadó bevételeket, amelyek még szerepeltek az OA mérlegében.

268 Végül a Bizottság azon állítását illetően, amely szerint a megtámadott határozat az OA-ra átruházott eszközök túlértékelésének összegét illetően lehetővé teszi a vitát az EK 10. cikk szerinti jóhiszemű együttműködés keretében, a Görög Köztársaság és az OA hangsúlyozza az állítólagos támogatás visszatéríttetése érdekében a számszerűsítés kapcsán felmerült nehézségeket. Emlékeztetnek arra, hogy amennyiben egy követelés nem járt le, az a görög jog értelmében nem érvényesíthető. Kifogásolják, hogy a Bizottság nem válaszolt azokra a körülményekre, amelyekről a görög hatóságok a 2005. november 16-i levélben tájékoztatták, és amelyek között szerepelt a Deloitte & Touche 2005. október 27-i jelentése, amely számos, a Bizottság szakértőitől származó hibás becslésre mutatott rá a NOA-ra átruházott aktív eszközök értékének számszerűsítésével kapcsolatban. A Deloitte & Touche e jelentése szerint a Bizottság által elvégzett kiigazítások nem tükrözték a NOA átalakulást követő vagyoni szerkezetét és pénzügyi helyzetét, ami ellentétes a 2190/1920. sz. törvénnyel, amely lehetővé teszi, hogy rendelkezéseitől eltérjenek annak érdekében, hogy hű képet adjanak egy vállalkozás pénzügyi helyzetéről. A Bizottság szakértői maguk is rámutattak, hogy e kiigazítások „nem szükségszerűen tartalmazzák mindazt, amit egy könyvvizsgálat elvégzése során igényeltek volna” (a megtámadott határozat 10. lábjegyzete).

269 Emellett az OA kifogásolja, hogy a Bizottság elmulasztotta meghatározni az érintett piacokat, és nem elemezte a verseny feltételeit ezeken a piacokon. Az a következtetés, amely szerint a jogvita tárgyát képező intézkedés torzítja a versenyt, nem csupán nélküli az indokolást, hanem téves is. A 38 görög repülőtérből ugyanis 33-at az OA

közszolgáltatási kötelezettség alapján működtet bármilyen verseny nélkül, és körülbelül harminc repülőternek semmiféle üzleti értéke nincs.

- 270 A Bizottság előadja, hogy a jogvita tárgyát képező előzetes kifizetés önmagában is állami támogatásnak minősült. A felperesek semmilyen komoly indokot nem terjesztettek elő, amely alapján egy magánbefektető határozott és valószínű alapon kielégítő hozamot várhatna az előzetes kifizetésből, tekintettel az OA rendkívül nehéz helyzetére, amelyet a társaságnak éveken keresztül juttatott támogatások, a szerkezetátalakítási és értékesítési kísérletek kudarca, a negatív eredmények fennmaradása, valamint az adósságok és veszteségek halmozódása jellemez. Az OA magánhitelezői, így például a repülőgépek bérbeadói, valamint az ABN Amro és a Crédit Lyonnais bankok emellett igyekeztek garanciákat szerezni a Görög Köztársaságtól. A Moore Stephens jelentésből továbbá az tűnik ki, hogy a jogvita tárgyát képező előzetes fizetést arra használták, hogy a működési költségeket, így a NOA-nak albérlésbe adott repülőgépek OA általi bérlését fedezzék.
- 271 A Bizottság a megtámadott határozatban csak másodlagosan vizsgálta, hogy a jogvita tárgyát képező kifizetés tekinthető-e az állam által az OA számára azon eszközökért nyújtott kártalanítás egy formájának, amelyeket átruháztak a NOA-ra.
- 272 E tekintetben a Bizottság szakértői azt állapították meg, hogy a jogvita tárgyát képező 130 millió euró összeget az OA igazgatósága által a Deloitte & Touche részére megadott adatok alapján határozták meg, amelyeket független személyek nem ellenőriztek. A NOA 2003. december 31-én véget érő adóévbeli pénzügyi helyzetéről szóló jelentésben a görög hatóságok által kijelölt könyvvizsgálók kifejezték fenntartásaikat a társaság nyitómérlegeit illetően.
- 273 A Bizottság szakértői a NOA-ra ruházott eszközök nettó értékét 38,5 millió euróra becsülték, a repülési tevékenységi ágazat mérlegének egy fenntartások melletti

kiigazítását követően. A görög hatóságok által szolgáltatott könyvelési adatokra támaszkodtak, és elismert könyvelési módszereket alkalmaztak, levonva többek között a kétes hiteleket, a repülőgépek jövőbeli értékesítéseinek eredményét, valamint a goodwillt is, továbbá figyelembe vették a tartozások teljes összegét, a repülőgépek értékcsökkenését, valamint bizonyos bevételekkel és kiadásokkal kapcsolatos előrejelzéseket is, különösen az adók területén.

274 A beavatkozó által támogatott Bizottság vitatja, hogy az Olympic Airways csoport átalakításának saját elkönnyelhető értéke lenne. A felperesek félreértik a goodwill könyvelési szabályok szerinti fogalmát. Az IFRS 3 51. pontja szerint a goodwill a vásárlónak az azonosítható megszerzett eszközök és kötelezettségek nettó értékében fennálló részesedésére számított beszerzési érték többletének felel meg. Ezért szabad ügyletkötés hiányában nem lehet objektív értelemben goodwillről beszélni, amennyiben, mint a Bizottság szerint a jelen ügyben is, a Görög Köztársaság által az Olympic Airways csoporton belül elvégzett egyszerű belső szerkezetátalakításról van szó. Kiemelendő, hogy az OA állításaival ellentétben, nem került sor tényleges egyesülésre, illetve visszavásárlásra, mivel nem létezett piaci ár, ami pedig a goodwill fennállásának szükséges feltétele.

275 Emellett a könyvelési szabályok nem teszik lehetővé azon immateriális eszközök elszámolását, amelyek valós értékét nem lehet megbízhatóan megbecsülni. Különösen nem lehet meghatározni az „átalakulás valós képét”, ha a mesterséges átalakulási mérleg az OA igazgatóságának pusztá becslésein alapul.

276 A T-423/05. sz. ügyben adott viszonzásban a Bizottság kifejti, hogy az OA a válaszában először adja elő, hogy a goodwillt az immateriális javak (kereskedelmi név, résidők) alkotják, ami teljesen eltér a fent hivatkozott IFRS 3 51. cikkében, illetve az

OA által hivatkozott görög jogszabályban szereplő meghatározástól is. Ez az érvelés tehát elkésett.

- 277 Ami a NOA OA által hivatkozott vételárát illeti, a Bizottság rámutat, hogy méltányosabb lenne, ha az tényleges értékesítéstől függene, nem pedig önkényes becslésektől, amelyek a repülőgépek értékétől független, nem igazolt becsléseken alapulnak, amelyek nem is szerepelnek a mérlegben.
- 278 Végül, a Bizottság szerint a megtámadott határozatnak megfelelő az indokolása. A Bizottság szakértői által az ésszerű és egészséges irányítás szabályainak megfelelően figyelembe vett körülmények a határozat 120. pontjában található táblázatban szerepelnek. Ezeket a körülményeket kommentárral (a (110)–(126) preambulumbekkezdés), valamint a Bizottság jogi értékelésével (a (197)–(201) preambulumbekkezdés) látták el.

– A Törvényszék álláspontja

- 279 Nem vitatott, hogy a 3185/2003. sz. törvény 27. cikke alapján a Görög Köztársaság egy különleges számláról több részletben, 2003 decembere és 2004 májusa között előzetes fizetést teljesített az OA javára összesen körülbelül 130 millió euró összegben, ami a görög hatóságok szerint megfelel a NOA-ra ezen új társaság létrehozása során átruházott eszközök értékének.

- 280 A 3185/2003. sz. törvény 27. cikkének (1) és (5) bekezdése ugyanis előírja, hogy az Olympic Airways csoport átalakulásának eredményeként létrejövő társaságok részvényeinek összessége ellenszolgáltatás nélkül a Görög Köztársaság tulajdonába kerül e társaságok privatizációja céljából, és hogy a Görög Köztársaság „Görög állam – Az Olympic Airways csoport privatizációs számlája” megnevezésű különleges számláján írják jóvá a csoport privatizált társaságainak eladásából származó eredményt. E cikk szerint az átalakulás és a felszámolás időszakában a személyzet munkaviszonyának megszüntetéséhez és az OA, illetve az Olympic Airways pénzügyi kötelezettségeinek fedezetéhez szükséges költségek fedezése érdekében a különleges számlát megterhelik az állam által nyújtott előlegekkel olyan összeg erejéig, amely megfelel az átalakulás eredményeként létrejött új légitársaság Görög Köztársaság tulajdonába került részvényei névleges értékének.
- 281 A jelen ügyben a megtámadott határozat 1. cikkének (2) bekezdéséből egyértelműen kitűnik, hogy a jogvita tárgyát képező támogatás a Bizottság szerint kizárólag a NOA-ra létrehozása során átruházott eszközök értékének túlbecsléséből állt. A Bizottság ideiglenesen 91,5 millió euróra becsüli e támogatás összegét. A megtámadott határozat rendelkező részében tehát nem vitatja magát azt az elvet, hogy az OA-nak előzetesen megfizetik a NOA-ra átruházott eszközök értékének egészét.
- 282 Az igaz, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (196) preambulumbekkezdésében hangsúlyozza, hogy a 130 millió euró előleg megfizetése az OA-hoz hasonló, különösen nehéz gazdasági helyzetben levő vállalkozás számára, amely egyébként elesett repülési tevékenységi ágazatától, és amelynek a Görög Köztársasággal szemben fennálló adó- és társadalombiztosítási járuléktartozása a 2003. év végére elérte az 522 millió eurót, továbbá ezek az adósságok folyamatosan nőttek, és az azok finanszírozására alkalmas elérhető eszközök pedig eltűntek, ellentétes a magánbefektető kritériumával. E tekintetben a Bizottság, amely Mischo főtanácsnok C-480/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványának (2000. október 12-én hozott ítélet, EBHT 2000., I-8717. o., I-8720. o.) 32–43. pontjára hivatkozik, rámutat, hogy ilyen összefüggésben egy magánhitelező, amely egyben az OA fő hitelezője, és amelynek kevés valódi esélye van arra, hogy az OA-val szembeni követelések visszafizetését elérje, minden jogi intézkedést megtett volna, hogy elérje a lejárt követelések megfizetését, vagy a garanciák érvényesítését.

283 Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem vitatja a Görög Köztársaság azon döntését, hogy az Olympic Airways csoportot átalakítja annak érdekében, hogy privatizációját megkönnyítse, azzal, hogy repülési tevékenységi ágazatának eszközeit a NOA-ra ruházza, valamint azzal, hogy előírja többek között a jogvita tárgyát képező előzetes fizetést az OA javára, ahelyett, hogy az OA fizetésektelenségének azonnali megállapítását kérte volna az e társasággal szemben fennálló követeléseivel legalább egy részének behajtása érdekében (lásd a fenti 101. és 281. pontot). A Bizottság pusztán azt állapítja meg, hogy az OA hosszú távú jövedelmezőségének hiányában egy magánbefektető nem nyújtott volna az e társaságnak nyújtott előlegnek megfelelő pénzügyi előleget. A Bizottság ugyanakkor magát a kártalanítás előzetes megfizetését nem minősíti állami támogatásnak, sem a megtámadott határozat rendelkező részében, sem annak indoklásában.

284 Ezzel szemben a megtámadott határozat (197) preambulumbekzdéséből egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság állami támogatásnak minősíti a jogvita tárgyát képező előleg összegének folyósítását, amennyiben ez az összeg álláspontja szerint meghaladja a NOA-ra átruházott eszközök értékét, és ezért azt nem lehet a Görög Köztársaság által az OA-nak az átruházás ellenében juttatott kártalanításnak tekinteni.

285 Kiemelendő, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (197) preambulumbekzdésében kifejezetten elismeri, hogy amennyiben a Görög Köztársaság által az OA részére a különleges számlára megfizetett 130312459 euró összeg megfelel az OA NOA-ra ruházott eszközei értékének, ez az átruházás nem tartalmaz állami támogatási elemet.

286 A megtámadott határozat rendelkező része 1. cikke (2) bekezdésének egyértelmű, a határozat indokolása által alátámasztott tartalmára tekintettel a Törvényszéknek kell döntenie a NOA-ra átruházott eszközök értékelésére vonatkozó állításokról a kártalanítás összegének kiszámítása érdekében.

- 287 E tekintetben meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság megtámadott határozatban szereplő azon következtetése, amely szerint a NOA-ra ruházott eszközök értékét túlbecsülték, kellőképpen indokolt-e, és azzal kapcsolatban nem áll-e fenn nyilvánvaló értékelési hiba.
- 288 A Deloitte & Touche 2003. november 29-i, a NOA nyitómérlegéhez és az OA, valamint az Olympic Airways átalakulási mérlegéhez csatolt jelentései, a 3185/2003. sz. törvény 27. cikke rendelkezéseinek megfelelően feltüntetik, hogy e mérlegeket, amelyeket az említett 27. cikknek megfelelően kijelölt hiteles könyvvizsgálói minőségében e társaság készített, a görög könyvelési szabályoknak megfelelően készítették el, beleértve a múltban felmerült költségek elvét is, kivéve, ami egyrészt az OA és az Olympic Aviation szétvált ágazataihoz tartozó repülőgépek és motorok értékelését, amelyet a specializált Airclaims társaság értékelt piaci értékükön 2003. október 1-jén, másrészt pedig a goodwill értékelését illeti. A Deloitte & Touche jelentései szerint a goodwillt ugyanis az OA igazgatósága értékelt a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően e társaság bruttó bevételei, legfrissebb eredményei, valamint a privatizációs eljárás során felmerült érdeklődés alapján.
- 289 Ezzel szemben a megtámadott határozatban (lásd különösen a (120), (199) és (200) preambulumbekendést) a Bizottság a Moore Stephens jelentésre támaszkodva kiigazítást végzett a szakértőinek becslései alapján, akik a repülőgépek tekintetében csak a nettó, könyv szerinti értéket vették alapul, illetve emellett a kártalanítás számításából levonták többek között a görög hatóságok által goodwill címen figyelembe vett immateriális eszközök értékének megfelelő összeget, valamint a kétes hiteleket, továbbá a két, egyelőre az OA mérlegében szereplő repülőgép jövőbeli értékesítésére vonatkozó követelést.
- 290 E tekintetben a felperesek különösen azt kifogásolják, hogy a Bizottság a NOA valós gazdasági helyzetének megállapítása során nem vette figyelembe egyrészt a repülőgépek piaci értéken való becslésének szükségességét, másrészt a NOA létrehozása során

létrejött goodwillt, valamint a két repülőgép jövőbeli értékesítéséből várt bevételeket sem. Vitatják a Bizottság által végzett kiigazításokat is a kétes hitelek kapcsán.

- 291 Előjáróban rá kell mutatni, hogy a Bizottság szakértői által felvetett, a megtámadott határozatban szereplő következtetésekkel ellentétben (a (124) preambulumbekzdés) azon körülmény alapján, hogy a 3185/2003. sz. törvény 27. cikke előírta a jogvita tárgyát képező kártalanítás előzetes megfizetését a NOA részvényei névértékének megfelelő összegben, nem vélelmezhető, hogy az alaptőkéhez való nem pénzbeli hozzájárulást, amely az Olympic Airways csoport repülési tevékenységi ágazatához tartozó eszközök átruházásból állt, túlértékelték annak érdekében, hogy támogassák a jelentős pénzügyi nehézségekkel szembesülő OA-t az átalakulási és felszámolási eljárás folyamán. Ezenkívül ugyanezen körülmény nem volt alkalmas arra, hogy a NOA alaptőkéjének megállapítása során megakadályozza többek között az átruházott repülőgépek piaci értékének, valamint a jelen ügyben az OA átalakulási mérlegében és a NOA nyitómérlegében feltüntetett immateriális aktív eszközök értékének az alkalmazandó könyvelési szabályoknak megfelelő figyelembevételét goodwill címén, amennyiben ezt az értéket megbízható módon értékelni lehetett.
- 292 Ebben az összefüggésben a magángazdasági szereplő kritériumára figyelemmel meg kell vizsgálni a Bizottság által elvégzett, a jogvita tárgyát képező kiigazításokat, először bizonyos immateriális eszközöknek a kártalanítás számításából való kizárása tekintetében, másodsor, abból a szempontból, hogy a Bizottság vitatja a repülőgépek piaci értékének figyelembevételét, harmadszor pedig a két repülőgép jövőbeli értékesítésére vonatkozó bevételek kizárása tekintetében.
- 293 Először, ami a goodwill címén az OA átalakulási mérlegében és a NOA nyitómérlegében 30 millió euró összegben figyelembe vett különböző immateriális eszközöket illeti,

előzetesen el kell utasítani a Bizottság T-423/05. sz. ügyben kifejtett állítását, amely szerint a felperes bizonyos érvei nem elfogadhatók (lásd a fenti 276. pontot).

²⁹⁴ E tekintetben rá kell mutatni, hogy az OA és az Olympic Airways átalakulási mérlegéhez, valamint a NOA nyitómérlegéhez csatolt 2003. november 19-i jelentések felsorolják azokat az immateriális aktív eszközöket, amelyeket goodwill címén figyelembe vettek (lásd a lenti 296. pontot). Emellett a megtámadott határozat (a (110) preambulumbekzdés) kifejezetten kimondja, hogy a Bizottság szakértőinek megállapításai szerint az OA átalakulási mérlegében immateriális javak címén rögzített 30 millió euró összeg megfelelt a kereskedelmi név, a logó (az olimpiai karikák), az Olympic védjegy, a résidők és a kétoldalú megállapodások OA igazgatósága által becsült értékének. A hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatban (59. pont) a Bizottság egyebekben rámutatott, hogy a Deloitte & Touche említett mérlegekhez csatolt jelentéseiben e goodwillt, „vagyis a kereskedelmi névből, a résidőkből és a piaci részesedésből eredő immateriális jószágot” az OA igazgatósága számította ki, és az a vállalkozás immateriális eszközeinek több mint 20%-át tette ki.

²⁹⁵ Ilyen körülmények között, a Bizottság állításaival ellentétben, az, hogy az OA a T-423/05. sz. ügyben előterjesztett válaszában goodwill címén figyelembe veendő tényezőkként olyan elemekre hivatkozik, mint a résidők, a logó, a védjegy, illetve a kereskedelmi név, nem tekinthető új jogalapnak. Az ugyanis nyilvánvalóan illeszkedik a közigazgatási eljárás során a felek között folyt vita folytatásának keretébe, valamint az OA által a keresetben a túlbecsült érték figyelembevételének szükségessége kapcsán előterjesztett érvelésbe.

²⁹⁶ Az ügy érdemét illetően a Deloitte & Touche fent említett, a NOA nyitómérlegéhez és az OA átalakulási mérlegéhez csatolt jelentéseiből kitűnik, hogy az OA igazgatósága által goodwill címén figyelembe vett aktív eszközök az Olympic kereskedelmi névből és védjegyből, a logóból (az olimpiai karikákból), a különböző repülőtereken az OA rendelkezésére álló résidőkből, a kétoldalú megállapodásokból – amelyeket az

Európai Unió kívüli államokkal kötöttek, és amelyek repülési jogokra vonatkoztak, ahogy azt a felperesek egy a Törvényszék által a tárgyaláson feltett kérdésre adott válaszukban megerősítették –, az OA hírnevéből, valamint piaci részesedéséből tevődtek össze.

- 297 E tekintetben különbséget kell tenni a fent említett immateriális eszközök körében egyrészt az elkülöníthető eszközök, amelyek az átruházott jogalanytól elválaszthatók, és értékesíthetők, vagy engedélyezhetők akár egyedileg, akár egy kapcsolódó szerződéssel, eszközzel vagy kötelezettséggel egyidejűleg, és amelyek értéke megbízható módon értékelhető, függetlenül a tervezett privatizáció kimenetelétől, mint a résidők, másrészt pedig a nem elkülöníthető immateriális eszközök között, amelyek piaci értéke megbízható módon ügylet hiányában nem értékelhető, így például a hírnév, vagy a piaci részesedés, amely megfelel a vállalkozás megvásárlása vagy másik vállalkozással való egyesülése során keletkezett goodwillnek.
- 298 Meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozatban (lásd különösen a (110) és (199) preambulumbekendést) a Bizottság a Moore Stephens jelentésben szereplő megállapításokat átvéve, a „Görögországban és nemzetközi szinten is elismert könyvelési technikákat és modelleket alkalmazva” elutasította a fent említett különböző, a NOA-ra átruházott immateriális javak figyelembevételét, és pusztán azt emelte ki, hogy „sem a görög könyvelési alapelvek, sem [az általánosan elfogadott nemzetközi könyvelési alapelvek] nem írják elő azt, hogy a mérlegben el kell ismerni a vállalkozás által létrehozott immateriális javakat”.
- 299 Márpedig a Bizottság nem vitatja, hogy az üzleti kombinációkra alkalmazandó, az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról szóló 1725/2003/EK rendeletnek az 1., 3., és 5. nemzetközi beszámolóképzési standard (IFRS), valamint az 1., 10., 12., 14., 16–19., 22., 27., 28., 31–41. nemzetközi számviteli standard (IAS) és a standardértelmezési bizottság (SIC) 9., 22., 28. és 32. értelmezése tekintetében történő módosításáról szóló 2004. december 29-i 2236/2004/EK bizottsági rendelet (HL L 392., 1. o.) mellékletében szereplő IFRS 3, amelyre a Törvényszék előtt a felek hivatkoznak, és 2004. március 1-jétől alkalmazandó (az IFRS 3 78. pontja), illetve bizonyos feltételek mellett „visszaható hatállyal” is alkalmazható (az IFRS 3 85. pontja), lehetővé tette a

vevő számára, hogy a vállalkozás azonosítható immateriális javait elkülönítve számolja el, amennyiben valós értékük, vagyis lényegében az az összeg, amelyet megfelelően tájékozott, rendes versenykörülmények között eljáró felek közötti ügyletben fizettek volna, megbízhatóan értékelhető a megszerzés időpontjában (az IFRS 3 37., 45. és 46. pontja). Emellett az IFRS 3 által módosított „Immateriális javak” című 38. nemzetközi számviteli standard (IAS 38) szerint az üzleti kombinációk során megszerzett immateriális javak valós értékét rendszeren kellőképpen megbízhatóan lehet értékelni ahhoz, hogy a goodwilltől elkülönítve lehessen elszámolni. Ezenkívül rá kell mutatni, hogy az „Üzleti kombinációk” című 22. nemzetközi számviteli standard, amely az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról szóló 2003. szeptember 29-i 1725/2003/EK bizottsági rendelet (HL L 261., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 32. kötet, 4. o.) mellékletében szerepel, és amelyet az IFRS 3 felváltott, már előírta azon azonosítható immateriális eszközök elkülönült elszámolását a jogalany megszerzésének időpontjában, amelyek valós értékét megbízható módon értékelni lehetett.

300 Ezenkívül a Bizottság nem vitatja, hogy a görög könyvelési szabályok lehetővé tették, hogy a vevő a goodwilltől elkülönülten számolja el a megszerzett jogalanytól elkülöníthető immateriális javakat, így a résidőket, amennyiben értékük megbízható módon értékelhető.

301 Az immateriális eszközök közül azokat illetően, amelyek nem voltak elkülöníthetők, és amelyek valós értékét nem lehetett megbízható módon értékelni, a jelen ügyben tényleges ügylet hiányában – mivel a jogvita tárgyát képező előleg megfizetése idején a NOA-t illetően semmilyen tényleges, magánbefektető részéről fennálló vásárlási szándék nem konkretizálódott még – el kell fogadni a Bizottság álláspontját, amely szerint ügylet hiányában a repülési tevékenységi ágazathoz kapcsolódó eszközök NOA-ra való átruházása, azzal, hogy e társaság részvényei ellenszolgáltatás nélkül a Görög Köztársaság tulajdonába kerültek a társaság jövőbeli privatizációja érdekében, nem hasonlítható egy goodwill létrehozására alkalmas vásárláshoz vagy egyesüléshez (lásd a fenti 297. pontot). Mivel e szakaszban nem állt fenn pontos és konkrét ügyletre vonatkozó kilátás, az az OA által hivatkozott körülmény, amely szerint a NOA azáltal jött létre, hogy a korábbi Macedonian Airways leányvállalat egyesüléssel, illetve

beolvadással átvette az OA és az Olympic Airways társaságok repülési tevékenységeit, majd azt az átalakulás után NOA-nak nevezték el, nem változtat ezen az elemzésen.

- 302 Ebben az összefüggésben, különösen a felek által hivatkozott IFRS 3-ra (lásd a fenti 299. pontot) figyelemmel, a Bizottságnak egyedileg kellett vizsgálnia a szóban forgó immateriális aktív eszközöket, ellenőrizve, hogy azok elkülöníthetők-e, illetve valós értékük megbízhatóan értékelhető-e, továbbá adott esetben, a magánbefektető kritériumára figyelemmel ki kell-e azokat zárni az OA-nak jutott kártalanítás számításából.
- 303 Márpedig a megtámadott határozatból az következik, hogy a Bizottság – amely egyébként a tárgyaláson elismerte, hogy bizonyos immateriális eszközök, így a rés-idők, elkülönülten is értékesíthetők, valamint saját üzleti értékkel rendelkeznek – elmulasztotta a szóban forgó immateriális eszközök egyedi vizsgálatát, valamint azon indokok kifejtését a megtámadott határozatban, amelyek alapján úgy vélte, hogy a magánbefektető kritériuma a jelen ügyben kizárja, hogy azokat az immateriális eszközöket, amelyeket bármilyen engedélyezéstől vagy egyesüléstől függetlenül lehetett értékelni, valós értéküknek megfelelő összegben figyelembe vegyék az OA-nak jutott kártalanítás összegének kiszámításánál. Ebből következően a megtámadott határozat e tekintetben nyilvánvaló értékelési hibában szenved.
- 304 Továbbá mindenesetre, egy jogilag önálló új légitársaság létrehozásával összefüggésben, amelyre átruházták az Olympic Airways csoport repülési tevékenységi ágazatához kapcsolódó eszközök összességét, és mivel a Bizottság a megtámadott határozatban nem tekintette úgy, hogy az OA részére az immateriális aktív eszközök NOA-ra ruházásért előzetesen fizetett pénzbeli kártalanítás önmagában állami támogatást

képezne, a Bizottságnak a magánbefektető kritériumára tekintettel legalább azt meg kellett volna indokolnia, hogy miért utasította el az immateriális eszközök összességének figyelembevételét a kártalanítás kiszámításánál.

305 Különösen a fenti összefüggésben, még ha fel is tételezhető, hogy a Bizottság abból a feltevésből indult ki, hogy a repülési tevékenységi ágazat szétválását és a megfelelő eszközök NOA-ra való átruházását az Olympic Airways csoporton belüli szerkezetátalakításnak kell tekinteni, akkor is minden esetben egyértelmű és érthető módon igazolnia kellett volna a magánbefektető kritériumára figyelemmel azon könyvelési szabályok kiválasztását, amelyekre támaszkodva kizárta a jogvita tárgyát képező immateriális eszközöket az OA-nak juttatott kártalanítás számításánál.

306 Márpedig, bár a Bizottság a Törvényszék előtt utalt többek között az IFRS 3-ra, amely az üzleti kombinációk elszámolásánál előírja megszerzési módszer alkalmazását, amely alapján a vevő többek között elszámolja a megszerzett eszközöket, beleértve azokat is, amelyeket korábban a megszerzett vállalkozás nem számolt el (az IFRS 3 15. pontja), ezzel szemben a megtámadott határozatban kizárólag arra a könyvelési alapelvre hivatkozott, amely megtiltja a vállalkozás számára, hogy pénzügyi kimutatásaiban eszközként számolja el a vállalkozáson belül keletkezett goodwillt (IAS 38 standard), elmulasztva ugyanakkor azon standard vagy standardok megjelölését, amelyekre támaszkodott.

307 A Bizottság tehát a megtámadott határozatban nem fejtette ki, különös figyelemmel az üzleti kombinációkra alkalmazandó standardokra, azokat az indokokat, amelyek alapján az immateriális eszközök megszerzett vállalkozás általi elszámolására vonatkozó szabályokra hivatkozott, annak ellenére, hogy a szóban forgó eszközök értékelésének nem az OA pénzügyi kimutatásaiban való szerepeltetése volt a célja, hanem azon összeg meghatározása, amelyet e vállalkozásnak repülési tevékenységi ágazata egészének, illetve az ahhoz kapcsolódó eszközöknek – amelyek közül egyeseket

elkülönítve is lehetett volna értékesíteni – az elvesztése miatti kártalanításként kellett megfizetni.

308 Másodszer, a fenti összefüggésben, és hasonló indokok alapján (lásd a fenti 305. pontot) azt is meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozatban (lásd különösen a (111) és (199) preambulumbekendést) a Bizottság – elfogadva az ezzel kapcsolatban a Moore Stephens jelentésben szereplő megállapításokat, amely általános jelleggel utalt a görög könyvelési alapelvekre, valamint az általánosan elfogadott nemzetközi könyvelési alapelvekre – a magánbefektető kritériumára figyelemmel nem a jog által megkívánt módon indokolta meg, hogy a kártalanítás számításánál a NOA-ra átruházott repülőgépek nettó, könyv szerinti értékét vette figyelembe, nem pedig azok 2003. október 1-jei piaci értékét, ami az Airclaims-jelentés szerint azt eredményezte, hogy a repülőgépek becsült értéke körülbelül 43,2 millió euróval nőtt a nettó, könyv szerinti értékhez képest.

309 Harmadszor, az, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban (lásd különösen a (114) és (199) preambulumbekendést) a görög könyvelési alapelvekre, valamint az általánosan elfogadott nemzetközi könyvelési alapelvekre hivatkozott, amelyek kizárják, hogy egy vállalkozás beszámolójában egy nem ehhez a vállalkozáshoz tartozó immateriális eszköz még meg nem történt értékesítéséhez kapcsolódó bevételeket szerepeltessenek, nem képez elégséges indokolást ahhoz, hogy a Bizottság ne vegye figyelembe a kártalanítás számításánál a két A 300-600 típusú repülőgép folyamatban lévő értékesítéséből várt nettó bevételeket, amelyek az értékesítés lezárultáig továbbra is az OA mérlegében szerepelnek. Mivel a Bizottság nem vitatta az OA repülési tevékenységeihez kapcsolódó eszközeinek NOA-ra ruházását, illetve ehhez kapcsolódóan kártalanítás fizetését, a magánbefektető kritériumára figyelemmel igazolnia kellett volna azt, hogy miért zárja ki a kártalanítás számításánál a két fent említett repülőgép értékesítéséből várható bevételeket, vagyis körülbelül 24,4 millió euró összeget.

310 A fenti megfontolások összességére figyelemmel a nyilvánvaló értékelési hibára és a megtámadott határozat indokolásának hiányára alapított jogalapokat megalapozottnak kell tekinteni, mivel a Bizottság a kártalanítás számításánál kizárta az OA igazgatósága által túlbecsült érték címén figyelembe vett immateriális eszközöket. Ezenkívül a megtámadott határozatból hiányzik az indokolás, amennyiben a Bizottság kizárta e számításnál a két, még az OA mérlegében szereplő repülőgép értékesítéséből várható bevételt, valamint mivel elvetette a NOA-ra átruházott 18 repülőgép tényleges piaci értéken való értékelését.

311 Ezt követően meg kell állapítani, hogy a kétes hitelekkel szemben a Bizottság elégséges indokolást nyújtott a megtámadott határozatban (lásd különösen a (112), (120) és (199) preambulumbekendést) azok kizárását vagy kiigazítását illetően az OA-nak juttatott kártalanítás összegének kiszámításánál, a szakértők következtetéseire hivatkozva, amelyek hangsúlyozták, hogy mivel a NOA nyitómérlegében nem szerepelt ezekkel a hitelekkel kapcsolatos rendelkezés, nem lett volna gondos eljárás ezen hitelek feltüntetése a NOA eszközei között. Emellett a felperesek azon nem alátámasztott állításai, amelyek szerint a jogvita tárgyát képező hitelek biztosak voltak, nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el, amikor úgy vélte, hogy ezen elemek értékét nem kell figyelembe venni, vagy azt alulértékelték. Emellett, még ha a jogvita tárgyát képező hitelek összegének megfizetését garantálták is a NOA számára, ahogy az OA kifejti (lásd a fenti 267. pontot), e körülmény nem releváns az említett hitelek összegének értékelése kapcsán, amelyek repülési tevékenységi ágazathoz kapcsolódó eszközökként való megfizetése ésszerűen várható volt a hitelek NOA-ra való átruházása során.

312 Ezenkívül, az OA állításaival ellentétben a megtámadott határozat sem nyilvánvaló értékelési hibát nem tartalmaz, és abból az indokolás sem hiányzik azzal a megállapítással kapcsolatban, amely szerint az olyan kártalanítás előzetes megfizetése, amelynek összegét túlbecsülték, alkalmas arra, hogy torzítsa a versenyt, vagy ezzel fenyegetsen. A Bizottság ugyanis arra mutatott rá a megtámadott határozatban (a

(35) preambulumbekzdés), hogy az OA földi kiszolgáló, karbantartási és javítási tevékenységet végzett, és az érintett tevékenységek szolgáltatásának piacán működött. Ebben az összefüggésben hangsúlyozta, hogy a jogvita tárgyát képező állítólagos támogatás juttatása alkalmas volt az Unió más vállalkozásaival folytatott verseny torzítására, különösen a földi kiszolgálási szolgáltatások piacának 1996 után bekövetkezett deregulációját követően (a (202) preambulumbekzdés). Az EK 87. cikk (1) bekezdésével összhangban tehát a Bizottság a jog által megkívánt módon állapította meg, hogy fennáll a verseny torzításának veszélye, ami igazolta az állami támogatásnak minősítést, mivel a szóban forgó intézkedés megerősíti a kedvezményezett vállalkozás helyzetét más vállalkozásokhoz képest. Kiemelendő, hogy az ítélezési gyakorlatból az következik, hogy az a körülmény, hogy valamely gazdasági ágazatot közösségi szinten liberalizálnak, eleget tesz annak a feltételnek, hogy a támogatásnak tényleges vagy potenciális hatást kell gyakorolnia a versenyre, illetve a tagállamok közötti kereskedelemre (lásd a Bíróság C-148/04. sz. Unicredito Italiano ügyben 2005. december 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005, I-11137. o.] 56. és 57. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot). Emellett, az OA állításaival ellentétben az a körülmény, hogy a 38 görög repülőtérből 33-at közszolgáltatási kötelezettség alapján e társaság működtet, nem alkalmas arra, hogy kizárja a versenyhelyzet fennállását.

313 Emellett, ami a NOA-ra átruházott eszközök összességét illeti, amelyeket a Bizottság visszavont vagy kiigazított, és amelyek nem a goodwill címén figyelembe vett immateriális eszközök, sem a fent említett 18 repülőgép, sem pedig a még az OA mérlegében szereplő két repülőgép jövőbeli értékesítésével kapcsolatos hitel (lásd a fenti 311. pontot), az OA számára ezen eszközökért kártalanításként előzetesen megfizethető összeget a támogatás visszatéríttetésére vonatkozó eljárásban kell meghatározni, a jóhiszemű együttműködés elvének megfelelően, az auditált mérlegbeszámolók alapján, ahogy azt a Bizottság kifejti.

314 A Bizottság ugyanis elismeri, hogy a szakértői által végzett kiigazítások a jóhiszemű együttműködés keretében későbbi vita tárgyát képezhetik. A Bizottság szerint az OA-nak kell elvégeznie az érintett aktív eszközök számviteli ellenőrzését a görög hatóságok felügyelete alatt, majd előterjesznie a NOA-ra ruházott eszközökre vonatkozó konkrét értékelést.

- 315 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a közösségi jog egyetlen rendelkezése sem írja elő, hogy a Bizottság, amikor a közös piaccal összeegyeztetetlennek nyilvánított támogatás visszafizetését írja elő, pontosan rögzítse a visszafizetendő támogatás összegét. Elegendő, ha a Bizottság határozata olyan utalásokat tartalmaz, amely alapján a címzett túlzott nehézség nélkül maga képes meghatározni ezt az összeget (a fent hivatkozott Spanyolország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 25. pontja, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítélet 44. pontja).
- 316 Ezenkívül a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletben, amelyben megállapítást nyert, hogy a Görög Köztársaság nem teljesítette a megtámadott határozat 2–4. cikkéből eredő kötelezettségeit, a Bíróság elutasította azt az érvet, amely szerint a Bizottság nem szolgáltatott olyan megbízható módszert, amely lehetővé tette volna a visszatérítendő támogatás összegének meghatározását (az ítélet 42. és azt követő pontjai).
- 317 Ami különösen az OA NOA-ra ruházott eszközeinek túlértékelését illeti, a Bíróság a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletben úgy vélte, hogy az a körülmény, hogy e túlértékelés összege mellett, amelyet a megtámadott határozat 1. cikkének (2) bekezdése rögzít, az szerepel, hogy e tekintetben ideiglenes becslésről van szó, nem értelmezhető úgy, hogy a megtámadott határozat nélkülözze a végrehajtásához szükséges pontosságot (43. pont).
- 318 Ilyen körülmények között a Görög Köztársaság azon érvét, amely a jogvita tárgyát képező támogatás visszatéríttetése kapcsán felmerült belső nehézségeken alapul (lásd a fenti 268. pontot), szintén el kell utasítani. E tekintetben az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy amennyiben a visszatéríttetésre vonatkozó felszólítás végrehajtása bizonyos belső nehézségekbe ütközik, a Bizottságnak és az érintett tagállamnak – a többek között az EK 10. cikk alapját képező – a tagállamok és a közösségi intézmények jóhiszemű együttműködése kölcsönös kötelezettségének szabálya értelmében, jóhiszeműen együtt kell működni a nehézségek legyőzése céljából, a Szerződés – különösen az állami támogatásokra vonatkozó – rendelkezéseinek teljes tiszteletben tartása mellett (lásd a Bíróság C-348/93. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1995. április 4-én hozott ítéletének [EBHT 1995., I-673. o.] 17. pontját, a C-261/99. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-2537. o.] 18. pontját, valamint a 2005. május 12-i ítélet 42. pontját).

- 319 Ebből következik, hogy a megtámadott határozatot nyilvánvaló értékelési hiba, illetve az indokolás hiánya miatt részlegesen meg kell semmisíteni, mivel az kizárja az immateriális eszközök összességének goodwill címén való figyelembevételét, valamint az indokolás hiánya miatt, amennyiben kizárja a fent említett két repülőgép értékesítéséből eredő várható bevételek figyelembevételét, valamint mivel az átruházott repülőgépek esetében csak a nettó, könyv szerinti érték figyelembevételét teszi lehetővé a tényleges piaci értékük helyett. A nyilvánvaló értékelési hibára és az indokolás hiányára alapított kifogásokat ezt meghaladó részükben el kell utasítani.

Az EK 87. cikk (3) bekezdésének megsértéséről és az indokolás hiányáról (T-415/05. sz. ügy)

– A felek érvei

- 320 A Görög Köztársaság másodlagosan előadja, hogy az állítólagos támogatás mindenképp a közös piaccal összeegyeztethető, megmentéshez nyújtott támogatásnak minősül. Megfelelt, vagy könnyen megfeleltethető volna ugyanis azon kumulatív feltételek összességének, amelyeket a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL 1999. C 288., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 322. o.; a továbbiakban: 1999. évi iránymutatás) előír ahhoz, hogy az ilyen támogatás összeegyeztethetőségét meg lehessen állapítani.
- 321 A Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el a megtámadott határozatban (a (231) és (232) preambulumbekzdés) az 1999. évi iránymutatásban meghatározott két első összeegyeztethetőségi feltételt illetően.

322 Ami a fenti első feltételt illeti, a jogvita tárgyát képező előzetes kifizetést úgy lehet tekinteni, mint egy „hitelt”, amelyet vissza kell fizetni. A Görög Köztársaság elismeri, hogy eredetileg nem írtak elő kamatot erre a hitelre. Ugyanakkor azokat egyszerűen elő lehetett volna írni, ha a Bizottság, ahogy az kötelessége lett volna, a hivatalos eljárás során tájékoztatta volna a Görög Köztársaságot arról a szándékáról, hogy meg kívánja vizsgálni a jogvita tárgyát képező előzetes kifizetésnek az EK 87. cikk (3) bekezdésével való összeegyeztethetőségét az 1999. évi iránymutatás szempontjából a görög hatóságok által 2004. június 11-i levelükben másodlagosan megfogalmazott kérelmet követően, amelyet 2004. november 3-án kelt levelükben megismételtek.

323 Ami a második feltételt illeti, a Görög Köztársaság emlékeztet arra, hogy az 1999. évi iránymutatás (24) pontja a következőket mondja ki:

„[A] megmentési támogatást kezdetben legfeljebb hat hónapra vagy – ha az érintett tagállam ez alatt az időszak alatt szerkezetátalakítási tervet terjesztett elő – annyi időre engedélyezik, amíg a Bizottság meghozza határozatát a tervvel kapcsolatban. Kellően indokolt rendkívüli esetekben, az érintett tagállam kérelmére a Bizottság meghosszabbíthatja a kezdeti hathónapos időtartamot.”

324 Márpedig 2004. június 11-i, a Bizottsághoz intézett levelükben (5.21 pont) a görög hatóságok jelezték, hogy amennyiben a Bizottság elfogadja, hogy az OA részére teljesített előzetes kifizetés megmentési támogatásnak minősülhet, akkor bizonyítják, hogy a szerkezetátalakítási intézkedések összhangban voltak az 1999. évi iránymutatással.

325 A jelen ügyben a Görög Köztársaság tehát előadja, hogy az 1999. évi iránymutatásban meghatározott határidőket meghosszabbították, mivel a Bizottság nem megfelelő

időben válaszolt erre a kérelemre, ezzel megakadályozva a görög hatóságokat abban, hogy betartsák az említett határidőket.

³²⁶ Emellett a megtámadott határozatban (a (235) preambulumbekzdés) a Bizottság is hibásan értelmezte a görög hatóságok azon, a szerkezetátalakítási támogatásokat jóváhagyó, a görög állam által az Olympic Airways részére juttatott támogatásokról szóló, 1994. október 7-i 94/696/EK bizottsági határozatban (HL 2003. L 273, 22. o.) szereplő kötelezettségvállalását, hogy nem juttatnak további támogatást az Olympic Airways társaság részére (lásd a fenti 5. pontot). E kötelezettségvállalás ugyanis csak a szerkezetátalakítási támogatásokra vonatkozott, a megmentési támogatásokra viszont nem. Emellett azt már a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL 2004. C 244., 2. o.) által meghatározott új keretben kell értelmezni, amely bizonyos feltételek mellett lehetővé teszi új szerkezetátalakítási támogatások juttatását. A Bizottság tehát téves jogi alapra támaszkodott.

³²⁷ Végül a Bizottság megsértette indokolási kötelezettségét, mivel a megtámadott határozatban elmulasztotta megvizsgálni a megmentési támogatás közös piaccal való összeegyeztethetősége érdekében az 1999. évi iránymutatás által előírt másik három feltételt.

³²⁸ A beavatkozó által támogatott Bizottság vitatja ezt az érvelést.

– A Törvényszék álláspontja

- 329 Emlékeztetni kell arra, hogy a támogatásnak a közös piaccal az EK 87. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseitől való eltérés alapján való összeegyeztethetőségére vonatkozó bizonyítási teher főszabály szerint az érintett tagállamra hárul, amelynek bizonyítania kell ezen eltérés feltételeinek teljesülését (a fent hivatkozott Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 34. pontja). Ennek érdekében a tagállamnak át kell adnia a Bizottságnak minden olyan bizonyítékot, amely annak bizonyításához szükséges, hogy a tervezett támogatások a közös piaccal összeegyeztethetőek (a Bíróság C-364/90. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének [EBHT 1993., I-2097. o.] 20. pontja).
- 330 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a jogvita tárgyát képező előleget részletekben 2003 decembere és 2004 májusa között folyósították. Ennek következtében ezen intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségét – mivel azt állami támogatásnak minősítették – a megmentési támogatások engedélyezési feltételeire tekintettel kell megvizsgálni, amelyek az 1999. évi iránymutatás (23) pontjában szerepelnek, amely iránymutatás 2004. október 9-ig volt alkalmazandó, ugyanis a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló 2004. évi iránymutatás csak 2004. október 10-én lépett hatályba.
- 331 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a felperes érvelése nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az 1999. évi iránymutatás (23) pontjában meghatározott első engedélyezési feltétel teljesült. A felperes ugyanis nem bizonyítja, hogy a jogvita tárgyát képező előleg hitel volt, amelynek kamatlába legalábbis összehasonlítható volt a jól működő vállalkozásoknak nyújtott kölcsönöknél szokásos kamatlábbal, és különösen a Bizottság által elfogadott referencia-kamatlábakkal, ahogy azt az említett (23) pont előírja. Különösen nem terjeszt elő semmilyen olyan komoly körülményt, amely lehetővé tenné annak feltételezését, hogy az előzetes kifizetés összegét az OA-nak kamatokkal növelve vissza kellett fizetnie az OA értékesítésének eredményét meghaladó összegben a privatizációt követően (lásd a fenti 280. pontot). Éppen ellenkezőleg, érvelése megerősíti, hogy nem az említett rendelkezés szerinti hitelről volt szó, mivel kamatfizetést nem írtak elő.

- 332 Ilyen körülmények között, mivel a felperes nem bizonyította, hogy a kumulatív feltételek egyike, amelyektől az 1999. évi iránymutatás (23) pontja függővé teszi annak lehetőségét, hogy a Bizottság a megmentési támogatásokat a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa, teljesült, el kell utasítani a nyilvánvaló értékelési hibára alapított kifogását, mivel a Bizottság attól a kérdéstől függetlenül állapítja meg a jogvita tárgyát képező támogatás közös piaccal való összeegyeztethetlenségét, hogy egyrészt az említett (23) pontban szereplő egyéb feltételek teljesültek-e, vagy sem, másrészt pedig, hogy a Görög Köztársaság betartotta-e a 94/696 határozatban szereplő kötelezettségvállalásait.
- 333 Ebből következően, a felperes állításaival ellentétben a Bizottság nem sértette meg indokolási kötelezettségét, amikor a megtámadott határozatban elmulasztotta megvizsgálni az 1999. évi iránymutatás (23) pontjában szereplő kumulatív feltételek összességét.
- 334 Ebből következik, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértésére alapított jogalapokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

b) Bizonyos állami garanciák végrehajtásáról (a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdése) (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)

A felek érvei

- 335 A Görög Köztársaság és az OA vitatja az állam által a garanciavállalás végrehajtása során teljesített kifizetések új támogatásnak minősítését, amelyek először az ABN

Amro bank által az OA-nak nyújtott kölcsön három részvisszafizetéséből (36,9 millió euró), másodszer az OA által két Airbus A 340-300 után fizetendő lízingdíj féléves részletéből (11,7 millió euró), és harmadszer az OA részére nyújtott közvetlen finanszírozásból (8,2 millió euró) álltak.

- 336 A felperesek e tekintetben vitatják a 2002. december 11-i határozat 1. cikkének a Bizottság által a megtámadott határozatban alkalmazott értelmezését (a (238) preambulumbekkezdés), amely szerint a jogvita tárgyát képező garanciák a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásoknak tekintendők. Állításuk szerint, ha ez lett volna a helyzet, a Bizottság ebben a határozatban kifejezetten előírta volna a garanciák visszatéríttetését. Ezenkívül a jogvita tárgyát képező garanciavállalások fenntartásának érvényességét bizonyítja az a tény, hogy a Bizottság sem az EK 88. cikk (2) bekezdése címén folytatott eljárás során, amely a 2005. május 12-i ítélethez vezetett, sem az ezen ítéletet követő levelezésben nem vetette fel azt, hogy a 2002. december 11-i határozatot a kezesség tekintetében nem megfelelően hajtották végre. Végül az OA úgy véli, hogy a megtámadott határozatot nem megfelelően indokolták meg azzal az állítással összefüggésben, amely szerint a 2002. december 11-i határozat a jogvita tárgyát képező garanciákból eredő jogi kötelezettségek módosulását vonta maga után.
- 337 Mindenesetre, még ha el is fogadható, hogy a 2002. december 11-i határozatot úgy kell értelmezni, hogy az OA tekintetében fennálló, a jogvita tárgyát képező garanciák módosítás tárgyát képezték, az, hogy a Bizottság nem volt képes azt egyértelműen feltüntetni ebben a határozatban, illetve az azt követő időszak egészében sem, igazolja a Görög Köztársaság, illetve az érintett harmadik személyek – akik úgy vélték, hogy e garanciák továbbra is olyan joghatásokkal járnak, mint amelyeket a szerződésben kikötöttek – jogos várakozását. A felperesek e tekintetben hangsúlyozzák, hogy az államnak teljesítenie kell azokat a garanciavállalásokat, amelyeket elfogadott.
- 338 A jelen ügyben, mivel a jogvita tárgyát képező garanciákat a felperesek szerint a garanciaszerződésekben kikötött eredeti feltételeknek megfelelően érvényesítették,

a megtámadott határozat nyilvánvaló értékelési hibákban szenved, valamint abból hiányzik az indokolás azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság a jogvita tárgyát képező, fent említett kifizetéseket az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásoknak minősíti.

339 Ami először az OA által 2001 februárjában az ABN Amrótól annak érdekében kapott kölcsönt illeti, hogy fedezni tudja az athéni (Görögország) Hellinikon repülőtérrel való korai kizárását, és az új spatai repülőtérre való költözését, a felperesek rámutatnak, hogy az OA a Bizottság 1994. évi, 1998. évi és 2000. évi jóváhagyó határozataival összhangban a Görög Köztársaság kezességvállalásával rendelkezett. 2001-et követően a kölcsönszerződés és az állami garancia feltételeinek semmilyen módosítására nem került sor. Az állam 2004 májusában és októberében, valamint 2005 márciusában teljesítette a három részletfizetést, miután a hitelező bank felszólította, hogy kezesi minőségében teljesítse e kifizetéseket, mivel az OA az érintett időszakban bizonyítottan nem volt képes teljesíteni azokat. Emellett a megtámadott határozatból (a (135)–(139) preambulumbekendés) kitűnik, hogy a Bizottság tisztában volt azzal, hogy a jogvita tárgyát képező kifizetéseket a kezességvállalás eredeti feltételeinek megfelelően az állam teljesítette, valamint azzal, hogy e kifizetéseket követően az egyedi adósságpapírokat és fizetési felszólításokat az OA-val szemben az államháztartási bevételek behajtásáról szóló görög törvény általános rendelkezéseinek megfelelően bocsátották ki.

340 Ami másodsor a két Airbus A 340-300 típusú repülőgépre vonatkozó lízingszerződés alapján az OA által fizetendő bérleti díjat illeti, a Görög Köztársaság és az OA rámutat, hogy miután a Crédit Lyonnais felszólította a fizetésre, az előbbi mint utóbbi keze 2004. július 29-én megfizette az e társaság által fizetendő féléves összeget a Crédit Lyonnais javára. A Görög Köztársaság ugyanis köteles volt részlegesen átvállalni az OA lízingszerződésből eredő kötelezettségeit a Bizottság által 1994-ben, 1998-ban és 2000-ben elfogadott évi jóváhagyó határozatokkal összhangban. E kezesség összesen 200 millió euró összeg erejéig állt fenn, míg a teljes finanszírozás meghaladta a 350 millió eurót.

- 341 A megtámadott határozatból kitűnik (a (140) és (141) preambulumbekzdés), hogy a Bizottság tisztában volt azzal, hogy a jogvita tárgyát képező kifizetést a kezesség feltételeinek megfelelően teljesítették, és hogy az OA annak megfelelő adóssága az illetékes hatóságok általi behajtás tárgyát képezte.
- 342 Emellett az OA hangsúlyozza, hogy a Bizottság nyilvánvaló ténybeli értékelési hibát követett el, amikor a Görög Köztársaság által a 2004 augusztusában teljesített egyetlen garancián alapuló kifizetés jogellenességét e garanciáknak azt követő módosításaira alapozta, hogy a Görög Köztársaság a lízingszerződésekben az OA helyébe lépett (a megtámadott határozat (240) preambulumbekzdése). E jogutódlás ugyanis több hónappal a jogvita tárgyát képező garanciális kifizetést követően történt. A Bizottságot a 2004. december 22-i és a 2005. április 4-i elektronikus levelekben tájékoztatták arról, hogy a Görög Köztársaság két repülőgépre vonatkozó lízingszerződés tekintetében 2004. december 17-én, illetve a másik két repülőgépre vonatkozó lízingszerződés tekintetében pedig 2005. április 4-én az OA helyébe lépett.
- 343 Ezenkívül a felperesek előadják, hogy a megtámadott határozat nélkülözi az indokolást, mivel a Bizottság nem vizsgálta meg, hogy a szóban forgó intézkedés megfelel-e a magánbefektető vagy a magánkezes kritériumának, amely ugyanabban a helyzetben van, és a lejárt követelések fokozatos kiegyenlítése mellett dönt a lízingszerződések lejártáig, ahelyett, hogy azonnal megfizetné az érvényesített garanciák teljes összegét 200 millió euró erejéig.
- 344 Ami harmadszor a 8,2 millió euró OA részére való közvetlen megfizetését illeti, a Görög Köztársaság és az OA kifejti, hogy ahhoz, hogy a lízingszerződéseknek megfelelően megszerezze a fő bérbeadók előzetes hozzájárulását a repülőgépek NOA-nak való albérletbe adásához, az OA-nak 2004 augusztusában el kellett fogadnia, hogy a tulajdonában lévő 8,2 millió euró összeget a Crdit Lyonnais egy zárolt számláján tartsa. Amikor a Görög Köztársaság az OA helyébe lépett a fent említett szerződésekben, úgy döntött, hogy felszabadítja ezt az összeget. Ugyanakkor a kevésbé bonyolult eljárás érdekében az állam a zárolt 8,2 millió eurónak megfelelő összeget fizetett az

OA részére, annak fejében, hogy az OA az államnak engedményezte az eredeti, zárolt 8,2 millió euró összeget és kamatait, amelyet a zárolás alól a jogutódlási megállapodások végrehajtása során mentesítettek.

- 345 Az OA elismeri, hogy a jogvita tárgyát képező összeg államnak engedményezésére irányuló kötelezettségét megszegve, megtartotta a 8,2 millió euró összeget és annak kamatait, amikor a szóban forgó számlát 2004 decemberében felszabadították. Kifejti, hogy ezzel saját, a Görög Köztársasággal szemben fennálló követeléseinek kompenzációjára törekedett, ahogy minden tájékozott piaci szereplő is tett volna.
- 346 A felperesek kifejtik, hogy a jogvita tárgyát képező összeget mint a Görög Köztársasággal szemben fennálló tartozást az alkalmazandó nemzeti joggal összhangban igazolták annak kamatokkal együtt történő behajtása érdekében.
- 347 A beavatkozó által támogatott Bizottság ezen érvelés egészét vitatja.

A Törvényszék álláspontja

- 348 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2002. december 11-i határozat 1. cikke első bekezdésének b) pontja kimondja, hogy a Görög Köztársaság által az OA-nak új repülőgépek vásárlására és az új spatái repülőtérre való költözéséhez szükséges beruházásokra vonatkozó garanciák formájában juttatott szerkezetátalakítási támogatás a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősül (lásd a fenti 6. pontot).

- 349 A Bizottság tehát joggal állítja, hogy bár a jogvita tárgyát képező garanciafizetések az eredeti garanciák egyszerű végrehajtását jelentették, amelyeket a 2002. december 11-i határozat 1. cikke első bekezdésének b) pontja a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített, e kifizetéseket ugyanakkor az említett határozat értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásoknak is kellett tekinteni. Emellett a valamennyi megvizsgált, 1998. augusztus 14-e előtt juttatott támogatás visszatérítetését előíró, 2002. december 11-i határozatból következik, hogy a Bizottság nem írta elő a jogvita tárgyát képező garanciafizetések visszatéríttetését, mivel azokat még nem teljesítették. A jelen ügyben a 2002. december 11-i határozat végrehajtása során az érintett tagállamnak az EK 88. cikk (3) bekezdésének megfelelően tartózkodnia kellett e kifizetések teljesítésétől. Ebben az összefüggésben a Görög Köztársaság kötelezettségzegésének kérdését ezen összegek visszatéríttetésének elmaradása kapcsán a Bizottság a 2005. május 12-i ítélet alapjául szolgáló ügyben sem hozta fel, mivel a jogvita tárgyát képező garanciákat még nem érvényesítették. Végül az ezen ítélet végrehajtásának elmaradása miatt a Bizottság által az EK 228. cikk (2) bekezdése értelmében indított kötelezettségzegési eljárás nem léphette át az említett ítélet jogerejének határait.
- 350 Ebből következik, hogy bár a jogvita tárgyát képező kifizetéseket, ahogy a felperesek előadják, az eredeti garanciáknak megfelelően teljesítették, a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdése csupán megerősítő jellegű, és nem jár önálló joghatásokkal. Ezenkívül a megfelelő összegek visszatéríttetésére vonatkozó, a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdéséhez kapcsolódó 2. cikkében szereplő felszólítás logikus következménye a 2002. december 11-i határozatban szereplő összegeztethetetlennek nyilvánításnak.
- 351 Ebből következik, hogy feltételezve, hogy a jogvita tárgyát képező garanciákat nem módosították volna, az e garanciák összeegyeztethetlenségére vonatkozó, a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdésében szereplő megállapítás megsemmisítése iránti kérelmet elfogadhatatlannak kellene nyilvánítani, figyelemmel a 2002. december 11-i határozat végleges jellegére. Ezzel szemben a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdéséhez kapcsolódó 2. cikkének megsemmisítése iránti kérelmet elfogadhatónak kellene nyilvánítani, mivel a 2. cikkben szereplő visszatéríttetésre vonatkozó felszólítás sérelmet okoz a felperesnek.

- 352 Ilyen körülmények között, még ha fel is tételezhető, hogy a jogvita tárgyát képező garanciákat nem módosították – ami nem bizonyított – a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdéséhez kapcsolódó 2. cikkének megsemmisítése iránti kérelmet a jelen ügyben mint megalapozatlant el kell utasítani azzal az indokkal, hogy a Bizottság pusztán levonta a 2002. december 11-i, végleges határozatban megállapított összeegyeztethetlenségre vonatkozó megállapítás következményeit.
- 353 Emellett a Bizottság azt is mindenképp joggal adja elő, hogy amennyiben a jogvita tárgyát képező garanciafizetések nem a fent említett eredeti garanciák pusztá végrehajtását jelentik, akkor azok is jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősülnek.
- 354 A felperesek állításaival ellentétben ugyanis az állami támogatások juttatása még garanciák formájában sem kelthet jogos bizalmat harmadik személyekben e garanciák szabályszerűségét illetően, amennyiben azokat az EK 88. cikk (3) bekezdésének rendelkezéseit megsértve nyújtották. Az érdekelt harmadik személyeknek kell ugyanis bizonyítaniuk, hogy az előírt óvatossággal és körültekintéssel jártak el, valamint meg kell bizonyosodniuk arról, hogy a közösségi jog állami támogatásokra vonatkozó szabályait megtartották (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-204/97. és T-270/97. sz., EPAC kontra Bizottság egyesített ügyekben 2000. június 13-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-2267. o.] 144. pontját).
- 355 E tekintetben, ahogy a megtámadott határozatban a Bizottság is emlékeztet (a (239) preambulumbekzdés) az [EK] 87. és [EK] 88. [cikknek] a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló közleményére (HL 2000. C 71., 14. o., 5.3 pont; magyar nyelvű kiadás 8. fejezet, 1. kötet, 369. o.), ha az érintett tagállam az eredetileg megállapított feltételektől eltérő egyéb feltételek alapján teljesít garanciafizetést, e kifizetést úgy tekintik, hogy az új támogatás létrehozása, amelyet az EK 88. cikk (3) bekezdése alapján be kell jelenteni.

- 356 Ezenkívül az ítélkezési gyakorlat szerint annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a Bizottság számára annak értékelését, hogy valamely intézkedés megfelel-e az EK 87. cikk (3) bekezdése szerinti eltérés feltételeinek, a tagállamok és az intézmények EK 10. cikkből fakadó jóhiszemű együttműködésre irányuló kötelezettség keretében az érintett tagállamnak kell azokat a körülményeket közölnie a Bizottsággal, amelyek lehetővé tehetik ezen intézmény számára a kért eltérés feltételei megvalósulásának vizsgálatát (a fent hivatkozott Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 20. pontja).
- 357 A jelen ügyben a Bizottság többek között azt kifogásolja, hogy a görög hatóságok nem közölték azokat a körülményeket, amelyek lehetővé tették volna annak vizsgálatát, hogy a jogvita tárgyát képező kifizetések az eredeti garanciák pusztá végrehajtását jelentették-e. Figyelemmel az ismert körülményekre, a megtámadott határozatban kifejtett álláspontja szerint (a (240) preambulumbekzdés) a jogvita tárgyát képező intézkedések új garanciáknak minősülnek.
- 358 E tekintetben a felek érvelése és az ügy iratai alapján úgy tűnik, hogy a közigazgatási eljárás során a görög hatóságok a Bizottság hozzájuk intézett információnyújtási rendelkezése ellenére nem szolgáltattak információt a garanciaszerződések pontos feltételeivel, a megállapított határidők lejártával, a hitelező bankok előzetes fizetési felszólításával és a jogvita tárgyát képező összegek kifizetésével kapcsolatosan. Emellett nem jelentették be az eredeti garanciák esetleges módosításait, annak érdekében, hogy adott esetben jóváhagyást szerezzenek e módosított garanciákra.
- 359 Ilyen körülmények között, még ha fel is tételezhető, hogy a 2002. december 11-i határozattal a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított eredeti garanciákat módosították, elegendő azt megállapítani, hogy a Bizottság semmiképpen sem lépte át mérlegelési jogkörének határait, amikor a megtámadott határozatban megállapította (a (204) és (241) preambulumbekzdés), hogy a jogvita tárgyát képező, a Görög Köztársaság által biztosított új garanciák még inkább jogellenes támogatásoknak minősültek a magánbefektető kritériumára tekintettel, figyelembe véve az OA fokozódó eladósodását és általános fizetési képességét. E tekintetben a Bizottság joggal mutat rá többek között arra, hogy a magánhitelezők magatartása, akik megpróbáltak

szigorúbb feltételeket szabni az OA által a NOA számára albérletbe adott repülőgépekre vonatkozó szerződések megkötése során, és akik csak akkor fogadták el a helyzetet, amikor az állam a lízingszerződésekben az OA helyébe lépett, megerősíti az OA és a NOA hitelességének hiányát, valamint azt, hogy a magánhitelezők óvakodtak velük kapcsolatban a legkisebb kockázat vállalásától is.

³⁶⁰ A fenti megfontolásokból következik, hogy a megtámadott határozat nem szenved nyilvánvaló értékelési hibában, és az megfelelően indokolt a jogvita tárgyát képező, a Görög Köztársaság által bizonyos garanciák végrehajtása keretében teljesített kifizetések állami támogatásként való minősítését illetően.

³⁶¹ Ami 8,2 millió euró közvetlen megfizetését illeti az OA számára, amit a Görög Köztársaság 2004. augusztus 9-én teljesített az OA által egy zárolt számlára utalt összegek előlegeként két Airbus A 340-300 típusú repülőgép lízingszerződése alapján, a Moore Stephens jelentésből kitűnik, hogy erre a jogvita tárgyát képező kifizetésre semmilyen garancia nem vonatkozott, ahogy azt maguk a felperesek is elismerték. Ezenkívül nem vitatott, hogy amikor a Crédit Lyonnais feloldotta a fent említett összeget a zárolás alól, az OA nem térítette vissza a Görög Köztársaságnak a kamatokkal növelt összeget (lásd a fenti 345. és 346. pontot). Ilyen körülmények között a Bizottság nem lépte túl mérlegelési jogkörének határait, és megfelelően indokolta a megtámadott határozatot, amikor úgy vélte, hogy még ha a jogvita tárgyát képező kifizetés összegét a görög hatóságok az OA velük szemben fennálló tartozásának is tekintették, e kifizetés új támogatásnak minősült a magánbefektető kritériuma tekintetében, figyelemmel annak csekély valószínűségére, hogy az OA annak összegét visszafizeti (a megtámadott határozat (204) preambulumbekzdése).

362 Ezen indokok összessége miatt a nyilvánvaló értékelési hibára és a megtámadott határozatnak a jogvita tárgyát képező állami garanciák végrehajtását, valamint a fent említett 8,2 millió euró összeg közvetlen átutalását illető elégtelen indokolásra alapított jogalapokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

c) Az adó- és társadalombiztosítási járuléktartozások meg nem fizetésének túréséről (a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdése) (T-415/05., T-416/05. és T-423/05. sz. ügy)

A felek érvei

363 A felperesek vitatják a Bizottságnak az adó- és társadalombiztosítási tartozások OA általi nem fizetésének állítólagos túrésével kapcsolatos megállapításait. A görög hatóságok 2004. június 11-i észrevételeikben már rámutattak az e tekintetben a Bizottság által a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló 2004. március 16-i határozatában megfogalmazott kifogások bizonytalan jellegére és alá nem támasztott voltára. Az egyetlen, a határozatban említett konkrét példa a „spatosimo” elnevezésű, a Görög Köztársaság által a repülőterek fejlesztésének finanszírozása érdekében a repülőjegyekre kivetett adó címén meg nem fizetett 26 millió euró összegre vonatkozott.

364 A felperesek kifejtik, hogy az állammal szemben fennálló késedelmes adósságok nem minősülnek automatikusan állami támogatásoknak. Csak az adósnak a nem a magánhitelezőhöz hasonlóan eljáró közhitelező által juttatott előny összege tekinthető támogatásnak. Az állami támogatás fennállásának bizonyítása a magánhitelező kritériumával összhangban annak bizonyítását igényli, hogy tartósan túrik a fizetés elmaradását, valamint ennek következtében a túrés számszerűsítését. E bizonyítás terhe a Bizottságra hárul.

- 365 A jelen ügyben a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el, és megsértette indokolási kötelezettségét, amikor azt állította, hogy csak az állam beavatkozása tette lehetővé az OA számára, hogy folytassa tevékenységeit, valamint amikor elmulasztotta az állam részéről tanúsított tűrés értékelését a magánhitelező kritériumának szempontjából.
- 366 A Bizottság ugyanis nem bizonyította sem a Görög Köztársaság részéről az állítólagos tűrés tartós jellegét, sem azt, hogy az OA részére versenytársaihoz képest előnyt biztosítottak a függőben lévő adósságok behajtása kapcsán.
- 367 Kiemelendő, hogy a Bizottság nem jelölt meg olyan konkrét körülményeket, amelyek arra utalnának, hogy egy magánhitelező ne fogadta volna el a jogvita tárgyát képező intézkedéseket. Többek között elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy a Görög Köztársaság részéről az adósságok tekintetében tanúsított állítólagos tűrés nem adóssághatárolási megállapodásból eredt-e, milyen feltételek mellett kötöttek ilyen megállapodást, az OA adósságait igazolták-e, illetve azok behajtása megkezdődött-e.
- 368 A jelen ügyben a Bizottság tartós tűrésre hivatkozik, miközben a társadalombiztosítási járulékokra vonatkozó adósságokkal kapcsolatban maga is elismerte a 2005. május 12-i ítélet alapjául szolgáló ügyben, hogy nem állt fenn ilyen tűrés a 2002 decemberét megelőző időszakban.
- 369 Emellett a felperesek kifogásolják, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem adott kellő tájékoztatást, amely lehetővé tette volna nem csak az érintett tagállam, hanem valamennyi érintett személy számára az összegegyeztetetlenség nyilvánított támogatás pontos azonosítását, illetve összegének túlzott nehézség nélküli meghatározását.

- 370 A felperesek ebből azt a következtetést vonják le, hogy a megtámadott határozat nélkülözi az indokolást. Kifogásolják, hogy a Bizottság kizárólag egy 354 millió euró „körüli” összegre utal, és a görög hatóságokra hagyja az OA által élvezett valós előny számszerűsítését. Márpedig, mivel a Bizottság elmulasztotta feltüntetni, hogy mit tett volna egy magánhitelező, lehetetlen pontosan meghatározni a Bizottság által megállapított támogatás típusát, a támogatás juttatásának időszakát és összegét.
- 371 Kiemelendő, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem jelölte meg, hogy a fent említett, visszatérítendő 354 millió euró összeg csak a tőketartozás, vagy az a kamat- és bírságtartozásra is kiterjed. E tekintetben a felperesek emlékeztetnek arra, hogy az államháztartási bevételek behajtásáról szóló görög törvény szerint az állammal szemben fennálló adósságoknak az illetékes államháztartási szerv által történő igazolása végrehajthatóvá teszi a behajtást. Az igazolt adósságokat jelentős kamat terheli, a fizetési késedelmeket pedig bírságokkal szankcionálják. Az adósságpapírok végrehajtása céljából egyedi fizetési felszólításokat bocsátanak ki, amelyekben felszólítják az érintett társaságot a lejárt összegek megfizetésére.
- 372 Az OA szerint a Bizottság által a nemzeti kamatok és bírságok tekintetében elkövetett nyilvánvaló értékelési hibát alátámasztja az a tény is, hogy a megtámadott határozat 2. cikkének (2) bekezdése előírja a közösségi kamatok alkalmazását az adórtartozások nemzeti bírságokat és kamatokat tartalmazó teljes összegére.
- 373 Márpedig a Bizottságot a Bizottság szakértői által 2005 májusában végzett vizsgálat során arról tájékoztatták, hogy az OA adó- és társadalombiztosítási járuléktartozásainak 90%-át igazolták, és azokat kamatokkal és bírságokkal terhelték. Minthogy egyrészt az állammal szemben fennálló adósságok, másrészt pedig a visszatéríthető állami támogatások behajtásának módja pontosan ugyanaz, ezért a behajtás kapcsán

meg kell vizsgálni annak következményeit, ha az adósságok összességét állami támogatásnak minősítik.

- 374 Emellett a felperesek előadják, hogy a nemzeti társadalombiztosítási szerv aktusainak a Görög Köztársaságnak való betudhatóságát illetően a megtámadott határozat nincs megfelelően indokolva.
- 375 Az OA végül felteszi azt a kérdést, hogy az AIA-nak járó adók szerepelnek-e a jogvita tárgyát képező adósságok között.
- 376 A beavatkozó által támogatott Bizottság vitatja a felperesek érvelését. Többek között kifejti, hogy a görög hatóságok képesek pontosan számszerűsíteni a jogvita tárgyát képező adósságokat, ahogy azt egyébként ezen adósságok 90%-ának igazolása is megerősíti.

A Törvényszék álláspontja

- 377 Meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság a jog által megkívánt módon bizonyította-e, hogy a 2002. december 11-i határozatot követően a Görög Köztársaság tovább tűrte-e, hogy az OA nem fizeti meg adó- és társadalombiztosítási járuléktartozásait 2002 decembere és 2004 decembere között.

- 378 Ennek érdekében kiindulásként rá kell mutatni, hogy a felperesek állításaival ellentétben az OA Görög Köztársasággal szemben fennálló tartozásainak pusztá igazolása nem teszi lehetővé azok visszafizetésének biztosítását (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben hozott végzés 94. pontját). Ebből következően, amennyiben – minden megalapozott igazolás hiányában – az adósságpapírokat nem követték fizetési felszólítások, és adott esetben a befizetés elmaradása esetén végrehajtási intézkedések, a Görög Köztársaság részéről a szóban forgó adósságok meg nem fizetésének tűrése tovább folytatódik. E tekintetben az a Görög Köztársaság által említett körülmény, amely szerint az állammal szemben fennálló adósságok és az állami támogatások behajtásának módja azonos, nem releváns az állami támogatás ilyen tűrés formájában történő fennállásának értékelése szempontjából.
- 379 Márpedig a jelen ügyben a felperesek nem utaltak arra, továbbá nem nyújtottak be fizetési felszólítást, valamint nem is állították, hogy végrehajtási intézkedések történtek az OA jogvita tárgyát képező tartozásainak behajtása érdekében.
- 380 Emellett a Törvényszék által a tárgyaláson feltett kérdésre adott válaszában az OA jelezte, hogy adósságrendezési megállapodást kizárólag az IKA-val kötött. E tekintetben a megtámadott határozatból az következik (a (128) preambulumbekkezdés), hogy a Bizottság szakértői rámutattak, hogy a 7,7 millió euró összeget az IKA részére „a 2003-at megelőző évekre vonatkozó ügyleti megállapodás alapján” fizették meg. Az ügy irataiból és a felek érveléséből kitűnik, hogy a társadalombiztosítási tartozásokat – amelyek összegét a Moore Stephens jelentésben 2003-ra 148 millió euróra, míg 2004-re 196 millió euróra becsülték –, valamint az ugyanebben a jelentésben az OA pénzügyi kimutatásai és könyvelési kimutatásai alapján tett megállapítások szerint 2003-ban 374 millió euró, 2004-ben pedig 431 millió euró összegű adórtozásokat illetően a görög hatóságok és az OA a közigazgatási eljárás során semmilyen megalapozott információt nem szolgáltatottak a Bizottság számára az OA állammal szemben fennálló adó- és társadalombiztosítási tartozásaira vonatkozó esetleges adósságrendezési megállapodások megkötésével és pontos tartalmával kapcsolatban az érintett időszak folyamán, illetve az esetleges megállapodások végrehajtásával kapcsolatban sem.

381 A felperesek állításaival ellentétben nem kifogásolható, hogy a Bizottság nem végzett kellőképpen alapos vizsgálatot. A jelen ügy körülményei között kiemelendő, hogy a Bizottság által a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló 2004. március 16-i határozatban kifejtett kifogások bizonytalan jellege nem mentesítette a Görög Köztársaságot és az OA-t az alól, hogy a szóban forgó adósságok OA általi rendezésével kapcsolatos valamennyi, általuk relevánsnak tartott körülményt közöljék a Bizottsággal. Az igaz, hogy az említett határozatban (82. pont) a Bizottság csak az „adótagozások meg nem fizetésére” utalt, és kifejezetten nem említette a társadalombiztosítási tagozások meg nem fizetésének tűrését. Ugyanakkor a Bizottság által megfogalmazott kifogásokat az intézmény által – a 2002. december 11-i határozat végrehajtásával párhuzamosan – az e határozatot követő valamennyi, az Olympic Airways csoport szerkezetátalakításához kapcsolódó, állami támogatás megvalósítására alkalmas intézkedés vonatkozásában megindított vizsgálat összefüggésében kell értelmezni. Ebben az OA súlyos pénzügyi nehézségeivel jellemzett összefüggésben – amely társaság egyébként korábban hasonló intézkedésekből, adó- és társadalombiztosítási tagozásainak meg nem fizetése tűrésének formájában már tett szert előnyre, amit a 2002. december 11-i határozat állapított meg – a Görög Köztársaság egyebekben 2004. június 11-i észrevételeiben hangsúlyozta, hogy az „adótagozások” kifejezés nem világos. E tekintetben lényegében rámutatott, hogy amennyiben a Bizottság azt kívánja megállapítani, hogy a görög hatóságok az OA-t bizonyos adósságok meg nem fizetésének tűrésével támogatták, és nem csak adótagozások esetében, akkor e tűrésre nézve neki kell bizonyítékot szolgáltatnia.

382 A jelen ügyben a felperesek nem hivatkoztak semmilyen konkrét elemre, amely alkalmas lenne annak igazolására, hogy a Görög Köztársaság tűrte a jogvita tárgyát képező adósságok meg nem fizetését az érintett időszakban.

383 Ilyen körülmények között nem kifogásolható, hogy a Bizottság megfordította a bizonyítási terhet és vélelmezte, hogy az állam tartósan tűrte az OA adósságait oly módon, amelyet egy magánhitelező hasonló helyzetben nem tanúsított volna.

384 E tekintetben a felperesek nem bizonyították, hogy a Bizottság túllépte mérlegelési jogkörének határait, amikor úgy vélte, hogy bár igaz, hogy az állam minden magánhitelvezőhöz hasonlóan biztosíthat adósainak időt adósságaik törlesztésére, amennyiben valós remény van arra, hogy az adósságok egy részét a közeli és belátható jövőben visszafizetik, azonban e kilátás a jelen ügyben nem tűnt valószínűnek, figyelemmel az OA konszolidációjának elmaradására, amit adósságainak halmozódása is mutatott. Emellett ezzel kapcsolatban a megtámadott határozat (lásd többek között a (203) és (205) preambulumbekendést), amelyben a Bizottság többek között az OA már 2002 végén is jelentős az adó- és társadalombiztosítási tartozásainak halmozódására helyezte a hangsúlyt az érintett időszakban, megfelelő indokolással van ellátva.

385 Kiemelendő, hogy a hitelező számára azt a kockázatot, hogy további veszteségeket szenved, fokozta az a tény, hogy a jogvita tárgyát képező intézkedések korábbi, hasonló jellegű intézkedéseket követték, amelyek különösen a társadalombiztosítási járulékos- és adótartozások, így a „spatosimo” adó meg nem fizetése állandósulásának türéseben nyilvánultak meg, amelyeket már a 2002. december 11-i határozat állami támogatásnak minősített. Mivel a felperesek a legcsekélyebb olyan körülményre sem hivatkoztak, amely lehetővé tette volna a jogvita tárgyát képező intézkedések elválasztását a hasonló korábbi támogatásoktól, az a körülmény, hogy az ilyen intézkedések logikus folytatását jelentették a korábbi támogatásoknak, úgy tekinthető, hogy megerősíti, hogy azok az állami támogatás kategóriájába tartoztak (a fent hivatkozott BP Chemicals kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 171. és 176. pontja). Ezt az elemzést az a körülmény – amely egyébként kizárólag a 2002. december 11-i határozat végrehajtására vonatkozik, vagyis a jelen ügyben nem releváns – sem cáfolja, hogy a Bizottság a 2005. május 12-i ítéletnek alapot adó kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetben kizárta a társadalombiztosítási járulékokat kérelméből, amelynek az volt a célja, hogy a Bíróság állapítsa meg, a Görög Köztársaság nem tett meg minden szükséges intézkedést a 2002. december 11-i határozatban szereplő támogatások visszatérítetése érdekében, egy, az OA és az IKA között kötött megállapodás, illetve a határozatban szereplő társadalombiztosítási tartozások részleges megtérítése alapján, ahogy az az említett ítélet 10. pontjából is kiténik.

- 386 A jelen ügyben emellett fontos hangsúlyozni, hogy a Bizottság jelezte, amennyiben az állami hitelek garantálását célzó legcsekélyebb intézkedést is előíranyozzák, kész megvizsgálni azt a megtámadott határozat végrehajtása során.
- 387 Ami a felperesek által előterjesztett azon kifogást illeti, amely szerint a jogvita tárgyát képező támogatásokat még csak hozzávetőlegesen sem számszerűsítették, elegendő rámutatni, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletében (42. pont) a Bíróság már elutasította ezt a kifogást, megállapítva, hogy a be nem szedett adókra és társadalombiztosítási járulékokra vonatkozó összeget a megtámadott határozat 1. cikke meghatározta.
- 388 Kiemelendő, hogy az OA Görög Köztársasággal szemben fennálló tartozásai részletes, az adó- és társadalombiztosítási tartozások megkülönböztetésén túlmutató leírásának hiánya nem teszi lehetetlenné a jogvita tárgyát képező támogatások számszerűsítését a megtámadott határozat indokolásában – amelytől a rendelkező rész nem választható el – szereplő kellőképpen pontos megjelölések alapján (a (128)–(130), valamint a (205) preambulumbekzdés). A megtámadott határozatot tehát ezzel kapcsolatban nem lehet nem megfelelően indokoltnak tekinteni. A számszerűsítés minden esetben a görög hatóságok feladata, jóhiszeműen együttműködve a Bizottsággal (lásd ebben az értelemben a Bíróság fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletének 43. és 44. pontját).
- 389 Emellett a Bizottság a megtámadott határozatban (a (206) preambulumbekzdés) a jog által megkívánt módon indokolta a jogvita tárgyát képező intézkedés államnak való betudhatóságát, kiemelve többek között, hogy az IKA volt az a görög állami szerv, amely az állam felügyelete alatt felelt a görög társadalombiztosítási rendszer irányításáért, valamint a kötelező társadalombiztosítási járulékok beszedéséért.

- 390 Végül a felperesek állításaival ellentétben a jogvita tárgyát képező támogatás nemzeti kamatokkal már megnövelt összege után a közösségi kamatok megfizetésének előírása a megtámadott határozat 2. cikkében nem bizonyít semmiféle nyilvánvaló értékelési hibát a Bizottság elemzésében, mivel ezek az eltérő kamatok eltérő céloknak felelnek meg (lásd a lenti 417. és 418. pontot).
- 391 Ami konkrétan a „spatosimo” adót illeti, a felperesek nem támasztják alá, hogy a fizetés bizonyítékát benyújtották a Bizottsághoz. Ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben valamely fizetési kötelezettséget részlegesen teljesítettek, azt figyelembe lehet venni a megtámadott határozat végrehajtása során, ahogy arra a Bizottság is rámutat.
- 392 Ami az OA által azzal kapcsolatban kifejtett kételyeket illeti, hogy támogatásnak minősítik azt, hogy túrikk, hogy az OA nem fizeti meg az AIA-nak járó adókat, elegendő rámutatni, hogy a Bizottság ezt az intézkedést nem vizsgálja az esetleges állami támogatásnak minősítés szempontjából. A megtámadott határozat (179) preambulumbekzdésében ugyanis pusztán utal arra a szerkezetátalakítás jellegének vizsgálata keretében, hogy a szétválás során a NOA-ra nem ruházták át az OA AIA-val szemben fennálló adósságát. Ezzel szemben a Bizottság vizsgálta a NOA AIA-val szemben fennálló adósságait. E tekintetben úgy vélte, hogy véglegesen nem tud arra következtetni, hogy az AIA aktusai betudhatók az államnak.
- 393 A fenti indokok alapján a nyilvánvaló értékelési hibára és az indokolás hiányára vonatkozó jogalapokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

4. *A meghallgatáshoz való jog megsértéséről (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)*

a) A felek érvei

- ³⁹⁴ A Görög Köztársaság és az OA előadják, hogy a Bizottság megsértette az érintett tagállam védelemhez való jogait, amikor a megtámadott határozat elfogadását megelőzően nem volt hajlandó vele közölni a Moore Stephens jelentést, azon kérelmei ellenére, amelyeket többek között a Bizottsághoz intézett 2005. október 26-i levélben is megismételt. E jelentést csak 2005 végén adták át a görög hatóságoknak, ellentétben a Bizottság állami támogatásokkal kapcsolatos gyakorlatával a légiközlekedési ágazatban, például az Alitalia társasággal kapcsolatos ügyben. Ezenkívül a Görög Köztársaság e tekintetben a gondos ügyintézés elvének megsértésére hivatkozik.
- ³⁹⁵ A felperesek kifogásolják, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban megismételte a fent említett jelentésben szereplő megállapításokat, anélkül hogy a görög hatóságoknak lehetőséget biztosított volna arra, hogy megfelelő időben észrevételeket tehessenek e jelentés gyenge pontjait illetően, a repülőgépek NOA részére való albérlésbe adása, az OA NOA-ra átruházott eszközeinek értékelése és az OA-nak állítólagosan juttatott különböző közvetlen támogatások tekintetében.
- ³⁹⁶ Az OA előadja, hogy a Görög Köztársaság meghallgatáshoz való jogának megsértése közvetlen hátrányos hatással volt az állítólagos támogatás kedvezményezettjére, érdekei védelmének lehetőségét illetően. Az OA-t ilyen módon „kiterjesztő jelleggel” megfosztották attól a jogától, hogy meghallgassák a Moore Stephens jelentésben bemutatott körülmények igazságtartalmával és relevanciájával kapcsolatban.

- 397 Ha a görög hatóságok, és „kiterjesztő jelleggel” az OA hozzáfértek volna ehhez a jelentéshez, lehetőségük lett volna számos félreértés tisztázására a megtámadott határozat elfogadását megelőzően. A Görög Köztársaság meghallgatáshoz való jogának megsértése tehát a felperesek szerint igazolja e határozat megsemmisítését.
- 398 A beavatkozó által támogatott Bizottság vitatja ezt az érvelést. Kifejti, hogy a Görög Köztársaság állításaival ellentétben az olasz hatóságoknak sem adta át a jelentést az Alitalia társaságra vonatkozó határozat meghozatala előtt.

b) A Törvényszék álláspontja

- 399 A védelemhez való jog minden olyan eljárásban való tiszteletben tartása, amelyet valamely személlyel szemben indítottak, és amely e személyt elmarasztaló aktus meghozatalához vezethet, az uniós jog egyik alapelvét képezi, és ezt a jogot külön szabályozás hiányában is biztosítani kell, ahogy arra már a fenti 229. pontban emlékeztettünk.
- 400 Különösen az állami támogatások kapcsán a Bizottság valamely intézkedés EK 87. cikk szempontjából való értékelése érdekében csak akkor támaszkodhat harmadik személyektől beszerzett bizonyítékokra, ha lehetővé tette az érintett tagállam számára, hogy előadja észrevételeit az említett bizonyítékokkal kapcsolatban (lásd a fenti 250. pontot).
- 401 A jelen ügyben, mivel a Moore Stephens jelentés kizárólag a Bizottság szakértőinek helyszíni vizsgálata során az OA-tól és a NOA-tól gyűjtött adatokon alapul, és nem

tartalmaz egyetlen olyan ténybeli elemet sem, amelyet a jogvita tárgyát képező intézkedések teljes mértékben a Görög Köztársaság tulajdonában álló kedvezményezett vállalkozásai ne ismertek volna, e jelentés Görög Köztársasággal való közlésének elmaradása nem volt alkalmas arra, hogy megsértse e tagállam védelemhez való jogait.

- 402 Emellett emlékeztetni kell arra, hogy a T-415/05. sz. ügyben a jogvita tárgyát képező, a NOA javára szolgáló intézkedések kapcsán már megállapítást nyert, hogy a Bizottság megsértette az EK 87. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseit, amikor elmulasztotta megvizsgálni, hogy az e társaság által az OA és a Görög Köztársaság részére a repülőgépek albérletbe adásáért fizetett bérleti díjak alacsonyabbak voltak-e a piaci áraknál (lásd a fenti 248–253. pontot), így a jelen ügyben nem szükséges azt vizsgálni, hogy a Moore Stephens jelentés görög hatóságokkal való közlésének elmaradása milyen hatással volt az eljárás kimenetelére.
- 403 A T-415/05. sz. és a T-423/05. sz. ügyben a jogvita tárgyát képező, az OA javára szolgáló intézkedések tekintetében fontos rámutatni, hogy a felperesek semmilyen olyan konkrét körülményre nem hivatkoznak, amely lehetővé tenné annak feltételezését, hogy amennyiben a Moore Stephens jelentés a görög hatóságok rendelkezésére állt volna a megtámadott határozat elfogadását megelőzően, akkor olyan érveket lettek volna képesek kifejteni, amelyek hatással lettek volna az eljárás kimenetelére.
- 404 A védelemhez való jog megsértésére alapított jogalapot tehát mint megalapozatlant el kell utasítani. Ezenkívül, mivel a felperesek nem terjesztettek elő konkrét állítást a gondos ügyintézés elvének megsértésére alapított jogalap alátámasztására (lásd a fenti 394. pontot), ugyanazon a címen, mint a védelemhez való jog megsértésére alapított jogalapot, ezt is el kell utasítani.

5. *Az arányosság elvének megsértéséről (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy)*

a) A felek érvei

⁴⁰⁵ A T-415/05. sz. ügyben a Görög Köztársaság előadja, hogy feltételezve, hogy a megtámadott határozatot úgy kell értelmezni, hogy a NOA szintén köteles visszatéríteni az OA-nak juttatott támogatásokat, a megtámadott határozat 2. cikkének (1) bekezdése alapján, amit egyébként vitat, aránytalan lenne a NOA-tól többek között a határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő 354 millió euró összeg visszatérítését igényelni, mivel e társaság a tevékenységét csak 2003. december 12-én kezdte meg, továbbá a Bizottság nem állapított meg semmilyen, a javára adók és társadalombiztosítási járulékok meg nem fizetésének tűrése formájában nyújtott támogatást.

⁴⁰⁶ Válaszában a Görög Köztársaság hozzáteszi, hogy az ilyen követelés ellentétes lenne az EK 10. cikkben szereplő jóhiszemű együttműködés kötelezettségével.

⁴⁰⁷ A T-416/05. sz. ügyben a NOA előadja, hogy a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő, a szétválást megelőző támogatások vele való visszatérítésére irányuló kötelezettség ellentétes lenne az arányosság elvével, ha az az OA tevékenységi ágazatai összességének juttatott támogatásokra vonatkozna.

408 A beavatkozó által támogatott Bizottság vitatja ezt az érvelést.

b) A Törvényszék álláspontja

409 A T-416/05. sz. ügyben nem kell a felperes azon állításáról dönten, amely szerint a Bizottságnak a NOA megalakulásával kapcsolatos bizonytalanságára vonatkozó érvelése elfogadhatatlan, és amelyet egyébként a jelen jogalap keretében csak kiegészítő jelleggel fejtett ki. Ez az érvelés ugyanis minden esetben irreleváns, mivel arról már döntés született (lásd a fenti 117. pontot).

410 Az ügy érdemében elegendő arra emlékeztetni, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletben (53. pont) a Bíróság elutasította az arányosság elvének megsértésére vonatkozó jogalapot, amelyre előtte a Görög Köztársaság hivatkozott, azzal az indokkal, hogy egy jogellenes támogatás visszatéríttetés útján történő megszüntetése a támogatás jogellenessége megállapításának logikus következménye, és az adott tagállamnak a Bizottság által a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás megszüntetésére vonatkozó kötelezettsége a korábbi helyzet visszaállítását célozza.

411 Ilyen körülmények között, mivel megállapítást nyert, hogy a jogvita tárgyát képező támogatás visszatéríttetésre szempontjából a NOA az OA jogutódjának tekinthető (lásd a fenti 148–151. pontot), e támogatás NOA-val való visszatéríttetése nem tekinthető az arányosság elvével ellentétesnek.

- 412 Emellett rá kell mutatni, hogy a visszatéríttetésre irányuló kötelezettségnek az OA és a NOA közötti megoszlását illetően e kérdést a 2005. május 12-i ítéletben nem döntötték el, és azt a Bizottság sem vizsgálta a megtámadott határozatban. Annak rendezése tehát a felek feladata a megtámadott határozat nemzeti végrehajtási eljárásában, a kölcsönös jóhiszemű együttműködési kötelezettségüknek megfelelően (lásd a fenti 125–127. pontot).
- 413 A fenti indokok alapján az arányosság elvének megsértésére alapított jogalapot, valamint az együttműködési kötelezettség megsértésére vonatkozó kifogást, amelyet egyébként semmilyen konkrét állítás nem támaszt alá, mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

6. *A ne bis in idem elvének megsértéséről (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)*

- 414 A Görög Köztársaság és az OA előadja, hogy mivel a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdésében szereplő 354 millió euró összegből körülbelül 136 millió euró a nemzeti jog által előírt kamatoknak és bírságoknak felel meg, a visszatérítendő összegek közösségi referenciakamattal való növelése, amit a megtámadott határozat 2. cikkének (2) bekezdése ír elő, ellentétes a *ne bis in idem* elvével.
- 415 Hangsúlyozni kell, hogy a megtámadott határozat 2. cikkének (2) bekezdése alapján a jogvita tárgyát képező támogatások kedvezményezett vállalkozásai által fizetendő közösségi kamatok nem szankció jellegűek, hanem a verseny teljes helyreállítását célozzák a kedvezményezetteknek juttatott előny visszatéríttetése révén, a támogatások juttatásának időpontjától.

- 416 A jelen ügyben, mivel a görög jog által előírt különböző késedelmi kamatok és pótlékok meg nem fizetésének tűrése szintén állami támogatást valósít meg, a Bizottság joggal fejt ki, hogy a megtámadott határozatot úgy kell értelmezni, hogy a megtámadott határozat 2. cikkének (2) bekezdésében szereplő kamatok ezekre az összegekre is alkalmazandók, attól kezdve, hogy azok érvényesíthetők. Emellett a kamatok tőkésítésének módozatait a megtámadott határozat végrehajtása során kell meghatározni, ahogy azt a Bizottság a Törvényszék előtt kifejtette.
- 417 Mivel egyrészt a nemzeti jog által előírt késedelmi kamatok és bírságok, másrészt a megtámadott határozatban a verseny helyreállításának biztosítása érdekében előírt kamatok tehát eltérő célt szolgálnak, a támogatások nemzeti kamatokkal és bírságokkal növelt összegére a közösségi kamatok előírása nem sérti a *ne bis in idem* elvét.
- 418 Ebből következik, hogy a *ne bis in idem* elvének megsértésére alapított jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.
- 419 A fentiek összességéből az következik, hogy a megtámadott határozatot meg kell semmisíteni, egyrészt abban a részében, amelyen a Bizottság a közös piaccal összeegyeztetetlennek nyilvánítja a NOA részére juttatott támogatást (az 1. cikk (1) bekezdése), másrészt abban a részében, amelyben összeegyeztetetlennek nyilvánítja az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő, az OA részére juttatott támogatást, amennyiben az a goodwill címén rögzített immateriális aktív eszközök összessége értékének megfelelő összegre, a NOA-ra átruházott repülőgépek értékére, valamint a két repülőgép értékesítéséből várható bevételekre vonatkozik, és végül abban a részében, amelyben az előírja e támogatások visszatéríttetését (2. cikk).

A költségekről

- 420 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 3. §-a alapján részleges pernyertesség esetén a Törvényszék elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását, vagy részleges pernyertesség esetén határozhat úgy, hogy mindegyik fél maga viselje saját költségeit. Az eljárási szabályzat 87. cikke 4. §-ának harmadik bekezdése alapján a Törvényszék elrendelheti, hogy a tagállamoktól eltérő beavatkozók maguk viseljék saját költségeiket.
- 421 Mivel a három egyesített ügyben minden fél részlegesen pervesztes, az egyes feleket saját költségeik viselésére kell kötelezni, beleértve a T-416/05. és T-423/05. sz. ügyben az ideiglenes intézkedés iránti eljárás során felmerült költségeket is.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (hatodik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) **A Törvényszék az Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE javára nyújtott állami támogatásokról szóló, 2005. szeptember 14-i C(2005) 2706 végleges bizottsági határozat (a C 11/2004. [ex NN 4/2003.] sz. ügy – Olympiaki Aeroporia – Szerkezetátalakítás és privatizáció) 1. cikkének (1) bekezdését megsemmisíti.**

- 2) A Törvényszék a C(2005) 2706 végleges bizottsági határozat 1. cikkének (2) bekezdését megsemmisíti abban a részében, amelyben az az Olympiaki Aeroporia Ypiresies átalakulási mérlegében a goodwill, az Olympiakes Aerogrammes AE részére átruházott repülőgépek értéke, valamint a még az Olympiaki Aeroporia Ypiresies mérlegében feltüntetett két repülőgép értékesítéséből várt bevétel címén feltüntetett valamennyi immateriális aktív eszköz értékének megfelelő összegre vonatkozik.

- 3) A Törvényszék a C(2005) 2706 végleges bizottsági határozat 2. cikkét megsemmisíti abban a részében, amelyben az az 1. cikk (1) és (2) bekezdésének tárgyát képező intézkedésekre vonatkozik, amennyiben e rendelkezéseket megsemmisítette.

- 4) A Törvényszék a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.

- 5) Valamennyi fél maga viseli a saját költségeit, ideértve az ideiglenes intézkedés iránti eljárás során felmerült költségeket is.

Jaeger

Meij

Truchot

Kihirdetve Luxembourgban, a 2010. szeptember 13-i nyilvános ülésen.

Aláírások

II - 4888

Tartalomjegyzék

A jogvita előzményei	II - 4759
A 2003/372/EK határozat.....	II - 4760
A megtámadott határozat.....	II - 4763
Az eljárás és a felek kérelmei.....	II - 4769
A jogkérdésről.....	II - 4774
A – A felperesek eljáráshoz fűződő érdekének elenyészéséről.....	II - 4774
1. A felek érvei.....	II - 4774
2. A Törvényszék álláspontja.....	II - 4776
B – Az ügy érdeméről	II - 4779
1. Annak figyelembevételéről, hogy a támogatások visszatéríttetése szempontjából gazdasági folytonosság állt fenn az OA és a NOA között (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy)	II - 4780
a) A felek érvei.....	II - 4780
b) A Törvényszék álláspontja.....	II - 4788
Annak megállapításáról, hogy az OA előnyére szolgáló intézkedések alkalmasak lehetnek-e arra, hogy a NOA-val való visszatéríttetés kötelezettségének tárgyát képezzék	II - 4789
A megtámadott határozat joghatásának terjedelméről, a jogvita tárgyát képező támogatások visszatéríttetése szempontjából az OA és a NOA közötti gazdasági folytonosság fennállására vonatkozó megállapítás tekintetében.....	II - 4792
A megtámadott határozatban szereplő azon megállapítás indokolásának és megalapozottságának értékeléséről, amely szerint a jogvita tárgyát képező támogatás szempontjából a NOA az OA jogutódja	II - 4797

2.	A NOA-nak juttatott támogatásról (a megtámadott határozat 1. cikkének (1) bekezdése) (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy).....	II - 4806
a)	A jogvita tárgyát képező intézkedések minősítése érdekében az OA és a NOA közötti állítólagos gazdasági folytonosság figyelembevételéről. ...	II - 4806
	A felek érvei.....	II - 4806
	A Törvényszék álláspontja.....	II - 4808
b)	A magánbefektető kritériumáról	II - 4813
	A felek érvei.....	II - 4813
	A Törvényszék álláspontja.....	II - 4819
	– A jogvita tárgyát képező támogatás meghatározásáról	II - 4819
	– A jogvita tárgyát képező kérdések meghatározásáról, figyelemmel a megtámadott határozat tartalmára és a felek érveire	II - 4821
	– A magánbefektető kritériumának alkalmazása szempontjából releváns körülmények meghatározásáról	II - 4824
	– A bizonyítási teher megoszlásáról, valamint a Bizottság, illetve az érintett tagállam eljárási kötelezettségeiről	II - 4828
3.	Az OA-nak juttatott támogatásokról	II - 4837
a)	Az OA NOA-ra átruházott eszközei értéke túlbecsült összegének előzetes megfizetéséről (a megtámadott határozat 1. cikkének (2) bekezdése) (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy).....	II - 4837
	Az EK 87. cikk (1) bekezdésének megsértéséről, valamint az indokolás hiányáról (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy).....	II - 4838
	– A felek érvei	II - 4838
	– A Törvényszék álláspontja.....	II - 4844
	Az EK 87. cikk (3) bekezdésének megsértéséről és az indokolás hiányáról (T-415/05. sz. ügy).....	II - 4858

GÖRÖGORSZÁG ÉS TÁRSAI KONTRA BIZOTTSÁG

– A felek érve	II - 4858
– A Törvényszék álláspontja.....	II - 4861
b) Bizonyos állami garanciák végrehajtásáról (a megtámadott határozat 1. cikkének (3) bekezdése) (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)	II - 4862
A felek érvei.....	II - 4862
A Törvényszék álláspontja.....	II - 4866
c) Az adó- és társadalombiztosítási járulék tartozások meg nem fizetésének türéseéről (a megtámadott határozat 1. cikkének (4) bekezdése) (T-415/05., T-416/05. és T-423/05. sz. ügy).....	II - 4871
A felek érvei.....	II - 4871
A Törvényszék álláspontja.....	II - 4874
4. A meghallgatáshoz való jog megsértéséről (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)	II - 4880
a) A felek érvei.....	II - 4880
b) A Törvényszék álláspontja.....	II - 4881
5. Az arányosság elvének megsértéséről (T-415/05. és T-416/05. sz. ügy)	II - 4883
a) A felek érvei.....	II - 4883
b) A Törvényszék álláspontja.....	II - 4884
6. A ne bis in idem elvének megsértéséről (T-415/05. és T-423/05. sz. ügy)	II - 4885
A költségekről.....	II - 4887